

POLITIIKKATIETEET
YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA
LAPIN YLIOPISTO

Maabrändin onnenpotku vai pääministeri-instituution ravistelijä?

Pääministeri Sanna Marinin representaatiot Helsingin Sanomissa

Rosanna Järvimäki
Pro Gradu- tutkielma
Valtio-oppi
Kevät 2024

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Maabrändin onnenpotku vai pääministeri-instituution ravistelija? Pääministeri Sanna Marinin representaatiot Helsingin Sanomissa

Tekijä/-t: Rosanna Järvimäki

Koulutusohjelma/oppiaine: Poliittikatieteet, pääaineena valtio-oppi

Työn laji: Pro gradu -tutkielma/Maisteritutkielma_x_ Lisensiaatintutkimus__

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 74

Vuosi: 2024

Tiivistelmä:

Tutkielmani tavoitteena on tarkastella Suomen entisen pääministerin (2019–2023) Sanna Marinin representaatioita mediassa. Tutkimuskysymykseni on, millaisia representaatioita pääministeri Sanna Marinista tuotettiin mediassa hänen pääministerikaudellaan. Aineistona käytän Helsingin Sanomien nettiartikkeleita Marinin pääministerikaudelta, joita lähestyn diskurssianalyysin avulla. Tutkielman teoreettinen viitekehys muodostuu sosiaalisesta konstruktionismista, representaatiotutkimuksesta sekä feministisestä media- ja politiikantutkimuksesta. Teoreettisen tarkastelun avulla huomioni kohdistuu siis etenkin Mariniin henkilöityneeseen viestintään ja sukupuolen representaatioon.

Analyysin perusteella esitän tutkielmassa kolme diskurssia. Näistä ensimmäinen on maabrändin onnenpotku, joka käsittelee Marina käsittelevää viestintää heti pääministerikauden alussa sekä avaa tarkemmin myös sitä arvomaailmaa, johon Marin itse aktiivisesti omalla toiminnallaan profiloituu. Toisena diskurssina on kriisiajan pääministeri, joka pitää sisällään koronaviruspandemiaa ja Ukrainan sotaa koskevaa uutisointia, jossa Marin kuvattiin hillittynä ja empaattisena johtajana. Kolmas diskurssi, eli pääministeri-instituution ravistelija, keskittyy Marinin henkilökohtaiseen elämään, sosiaaliseen mediaan, vapaa-ajan viettoon sekä ulkonäköön. Analyysin pohjalta totean, että Marinista kertova uutisointi Helsingin Sanomissa oli pääministerikauden aikana sukupuolittunutta ja henkilöitynyttä, ja siinä näkyi vahvasti myös hallituskauden kriisit sekä Marinin henkilökohtaiseen elämään kohdistuneet kohut.

Avainsanat: Sanna Marin, representaatio, feministinen politiikan tutkimus, feministinen mediatutkimus

x Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän/tekijöiden omia henkilötietoja

Sisällys

1. Johdanto.....	1
2. Tutkimuksen taustoitus.....	3
2.1. Poliitiikan medioituminen.....	3
2.2. Poliitiikan henkilöityminen.....	5
2.2.1. <i>Media politiikan henkilöitymisen taustavaikuttajana</i>	6
2.2.2. <i>Muita kehityskulkuja politiikan henkilöitymisen taustalla</i>	8
2.2.3. <i>Poliitiikan henkilöitymisen seuraukset</i>	9
2.3. <i>Sanna Marin tutkimuskohteena</i>	11
3. Teoreettinen viitekehys.....	12
3.1. <i>Sosiaalinen konstruktionismi</i>	12
3.2. <i>Representaatio tutkimuskohteena</i>	14
3.3. <i>Feministinen mediatutkimus</i>	15
3.4. <i>Feministinen politiikan tutkimus</i>	17
4. Aineisto ja menetelmä.....	18
4.1. <i>Aineisto</i>	18
4.2. <i>Diskurssianalyysi menetelmänä</i>	21
4.2.1. <i>Kriittinen diskurssianalyysi ja mediatutkimus</i>	22
4.2.2. <i>Diskurssianalyysi käytännössä</i>	23
5. Maabrändin onnenpotku.....	25
5.1. <i>Ihailua vai kritiikkiä?</i>	25
5.2. <i>Arvovalintoja ja profilointia</i>	30
6. Kriisiajan pääministeri.....	32
6.1. <i>Koronaviruspandemia: hillitty johtaja</i>	33
6.2. <i>Ukrainan sota: empaattinen johtaja</i>	36
6.3. <i>Puhdasverinen asiapoliitikko</i>	37
7. Pääministeri-instituution ravistelija.....	41
7.1. <i>Sanna Marin kulissien takana</i>	41
7.2. <i>Instagram-sukupolven poliitikko</i>	44
7.3. <i>Bileministeri</i>	46
7.4. <i>Fashionista</i>	51
8. Johtopäätökset.....	53
Lähteet.....	64
Aineisto.....	68

1. Johdanto

Tämä tutkielma käsittelee Suomen entistä pääministeriä (2019–2023) Sanna Marinia. Lähestyn aihetta tarkastelemalla mediaa ja sukupuolta koskevaa problematiikkaa. Tarkoitukseni on tässä tutkielmassa selvittää, millaista kuvaa entisestä pääministeri Marinista luotiin mediassa hänen pääministerikautensa aikana. Edelleen tarkennettuna tarkoitukseni on tutkia millaisia representaatioita Marinista mediassa tuotettiin ja millaista kuvaa hänen sukupuolestaan samalla mediassa luotiin. Varsinainen tutkimuskysymykseni on: *millaisia representaatioita pääministeri Sanna Marinista tuotettiin mediassa hänen pääministerikaudellaan?* Vastauksia etsin Helsingin Sanomien artikkeleista ja teoreettisena lähestymistapana käytän representaatio tutkimusta.

Tutkimusaiheen ajankohtaisuus ja sen relevanssi politiikan tutkimukselle on hyvin selkeästi hahmotettavissa. Pääministeriys on yksi yhteiskunnan pitkäaikaisista ja perinteisistä instituutioista, johon liittyy paljon ennalta määrättyjä vaatimuksia ja oletuksia sekä myös runsaasti aiempaa yhteiskunnallista tutkimusta. Siinä mielessä tutkimusaiheeni kiinnittyy varsin perinteiselle politiikan tutkimuksen kentälle. Perinteisyys ei kuitenkaan mielestäni ole huono asia, vaan koen, että on tärkeää myös tutkia yhteiskunnan peruspilareita modernista ja ajankohtaisesta näkökulmasta ja siten myös tuottaa uutta tutkimusta ja tietoa, vaikka tutkittava aihe sijoittuisikin osaksi varsin perinteistä yhteiskuntatutkimusta. Toki median ja sukupuolentutkimus ovat olleet jo pitkään vakiintuneita tutkimusaloja myös yhteiskuntatieteessä. On kuitenkin mielenkiintoista havainnoida kuinka myös hyvin perinteiseksi nähdyt yhteiskunnan osa-alueet kokevat muutoksia ja kuinka ne silti kiinnittyvät osaksi perinteisempää tutkimuskenttää.

Toinen aspekti tutkielman ajankohtaisuudessa ja sen relevanssissa on Sanna Marinin henkilönä ja poliitikkona. Marinin poliittinen ura on saanut laajaa mediahuomiota niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Koen, että tapa jolla Marinia ja hänen toimintaansa käsitellään mediassa on mielenkiintoinen ja hedelmällinen tutkimuskohde, sekä myös erittäin ajankohtainen. Olen seurannut uutisointia Marinista siitä lähtien, kun hänet valittiin pääministerin tehtävään vuonna 2019. Koen, että häntä koskevassa uutisoinnissa konkretisoituu hyvin politiikan medioituminen ja henkilöityminen. Media oli hyvin suuressa roolissa Marinin pääministerikauden aikana, niin hyvässä kuin pahassakin ja niin

asiakysymyksissä kuin Marinin henkilökohtaisessakin elämässä. Tarkoitukseni on siis perehtyä Marinin ja median väliseen suhteeseen journalistisen median näkökulmasta. Aihealue on monitieteellinen ja sivuaa tässäkin tapauksessa myös esimerkiksi viestinnän tutkimusalaa.

Tämän lisäksi tutkimusaiheeni kiinnittyy myös osaksi feministiseen politiikan ja -median tutkimusta, joka myös on ajankohtainen yhteiskunnallinen tutkimuskenttä samalla ollen myös monitieteellinen. Koen, että Sanna Marin tutkimuskohteena on myös luonnollinen feministisen tutkimuksen näkökulmasta. Nuori nainen pääministerinä kohtaa monenlaisia ennakkoluuloja, odotuksia ja arvostelua. Tutkimukseni näkökulmasta katsottuna on mielenkiintoista pohtia, kuinka Mariniin liittyviä aihepiirejä käsitellään mediassa. Feministinen mediatutkimus mahdollistaa myös mahdollisten epätasa-arvoisten aspektien käsittelyn ja tarkastelun. Mielestäni on tärkeää tutkia poliittisten johtajien, ja etenkin naisjohtajien, representaatioita mediassa. Koen, että Suomessa vedotaan usein siihen, että tasa-arvon eteen on kaikki jo tehty ja “lasikatot” on jo rikottu. On siis hyvin mielenkiintoista perehtyä juuri journalistisen median tapaan representoida Marina ja tutkia miten nuoreen naisjohtajaan suhtaudutaan.

Avaan aluksi vielä tarkemmin politiikan medioitumista sekä politiikan henkilöitymisen käsitteitä, sillä näiden käsitteiden ymmärtäminen on tutkimukseni kannalta oleellista, sillä valitsemani aihepiiri kiinnittyy hyvin vahvasti myös näihin käsitteisiin. Tämän jälkeen syvennyn vielä hieman siihen, miksi juuri Sanna Marin on yhteiskuntatieteiden näkökulmasta hedelmällinen ja ajankohtainen tutkimuskohde. Tämän jälkeen siirryn teoreettisen viitekehyksen tarkasteluun ja syvennyn sosiaalisen konstruktionismin, representaation ja feministisen mediatutkimuksen sekä feministisen politiikantutkimuksen käsitteisiin. Teoreettisen näkökulman jälkeen avaan tarkemmin tutkielmani aineistoa ja sen suhteen tehtyjä valintoja sekä analyysin metodologiaa. Tämän jälkeen esittelen keskeiset tulokset kolmessa tulosluvussa, jonka jälkeen tiivistän keskeiset tulokset vielä johtopäätöksissä.

2. Tutkimuksen taustoitus

2.1. Poliitiikan medioituminen

Medioitumisen käsitteellä pyritään hahmottamaan median muuttuvaa roolia ja sen merkitystä yhteiskunnassa. Käsite on suhteellisen monitulkintainen, sillä jo pelkästään media käsitteellä on lukuisia eri määritelmiä tarkasteltavasta näkökulmasta riippuen. Perinteisesti mediaa on pidetty omana alueenaan ja instituutionaan, ikään kuin “neljäntenä valtiomahtina”. Ennen internetiä media olikin nykyistä helpommin hahmotettavissa, televisio, radio ja lehdistö muodostivat sen ytimen. Nykyään internet mahdollistaa lukuisia muita viestintäkäytäntöjä ja politiikan julkisuus on entistä enemmän ajankohtainen ja monitieteellinen tutkimusaihe. Yksinkertaisesti sanottuna politiikan medioitumisella tarkoitetaan sitä, miten mediasta on tullut keskeinen, ellei jopa kaikkein keskeisin, politiikan instituutio. Medialla on keskeinen rooli yhteiskunnallisten muutosten analyysissä ja se voidaan nähdä politiikan- ja mediajärjestelmien välisenä vuorovaikutuksena sekä tämän vuorovaikutussuhteen merkityksenä yhteiskunnalle. Ihmiset ovat riippuvaisia median politiikasta tarjoamasta informaatiosta. (Ampuja, Koivisto & Väliverronen 2012, 22–25; Reunanen & Kunelius 2021, 14; Hakala, Herkman & Kantola 2012, 2; Herkman 2011, 24.)

Poliitiikan medioitumista voidaan lähestyä kahdesta eri näkökulmasta, *mediakeskeisestä*- ja *politiikkakeskeisestä* näkökulmasta. Näistä ensimmäisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa politiikka mukautuu toimissaan median logiikkaan ja siten esimerkiksi muuttuu entistä enemmän henkilökeskeiseksi tai konfliktinhakuiseksi. Henkilökeskeisyyteen perehdyn lisää seuraavassa luvussa. Poliitiikan toimintalogiikka siis muuttuu median vaikutusvallan vuoksi. Poliitiikkakeskeisellä medioitumisella puolestaan tarkoitetaan ajattelutapaa, jossa media nähdään politiikan toimijoiden resurssina ja uhkana. Poliitikot hyödyntävät sitä tai suojaautuvat siltä omien tarpeiden mukaisesti. Poliitiikan päättäjät voivat siis mediaesiintymisillään pyrkiä esittämään itsensä edullisessa valossa, mutta samalla he kuitenkin altistuvat pätevyysvaatimukseen perustuvalle kritiikille mediassa. Myös mediaa voidaan tästä näkökulmasta kritisoida, ja voidaan sanoa, että medioitumisekehityksen myötä journalismi on kehittynyt aiempaa viihteellisempään ja henkilöivämpään suuntaan. Median ja poliitikkojen suhde on siis hyvin kaksijakoinen, molemmat tarvitsevat toisiaan mutta suhtautuvat toisiinsa myös hyvin kriittisesti. (Reunanen & Kunelius 2021, 13, 16–17; Isotalus 2017, 11.)

Kuten jo yllä todettiin, yksi merkittävimmistä medioitumisen seurauksista on politiikan toimintalogiikan muuttuminen. Journalistinen media ei yksistään hallitse enää poliittista julkisuutta, vaan sosiaalinen media on noussut sen rinnalle. Se mahdollistaa journalistisessa mediassa esitettyjen näkemysten kommentoinnin ja kyseenalaistamisen entistä helpommin. Perinteiset joukkoviestinnän välineet sekä sosiaalinen media muodostavat siis uudenlaisen “hybridimedian”. Journalismi joutuu esimerkiksi reagoimaan politiikan eri osapuolten sosiaalisessa mediassa esiin nostettuihin kysymyksiin. Perinteisesti Suomessa journalistinen media on pyrkinyt luomaan kuvaa itsestään niin sanottuna rationaalisen julkisuuden areenana, nyt keskeisinä lähteinä toimii myös poliitikkojen päivitykset sosiaalisen median eri kanaviin. Aiemmin sanoma- ja aikakauslehdet loivat perustan poliittiselle julkisuudelle, kun muut viihteelliset mediat palvelivat pääosin kulttuurisia tarpeita. Kuitenkin kehityksen saatossa kaikista medioista on tullut kulttuurisia instituutioita, jotka pyrkivät vetoamaan jokaiseen ja tarjoamaan jotain kaikille. Nykyään mediainstituutiot ovat pääosin lukijoidensa intressien sekä heidän kysynnän ohjaamia. Media ja poliitikko ovat siis toisistaan riippuvaisia. Poliitikko tarjoaa medialle materiaalia, joista raportoida ja saa siitä itse medianäkyvyyttä. Lukija puolestaan saa viihdettä sekä tietoa, joka taas näkyy medialle kysynnän kasvamisena. (Ampuja, Koivisto, Väliverronen 2014, 27-28; Reunanen & Kunelius 2021, 10–12; Isotalus 2017, 22.)

Journalismi joutuu siis kilpailemaan huomiosta sosiaalisen median kanssa. Tämän vuoksi sillä ei ole enää yhtä vahvaa kykyä kohdistaa huomiota kuin aiemmin. Vaikuttaa siltä, että sosiaalisen median käytön lisääntyminen on vähentänyt uutismedian merkityksellisyyttä mm. päätöksenteon kannalta. Tämän myötä poliitikkojen ei tarvitse samalla tavalla verkostoitua journalistien kanssa. Julkista keskustelua käydään yhä enemmän sosiaalisen median eri kanavissa ja siellä on mahdollista keskustella ilman journalismin välitystä. Kamppailu huomiosta lisääntyy ja journalistit ovat itsekin aiempaa enemmän julkisen arvioinnin ja arvostelun kohteena. Perinteisen median ja sosiaalisen median yhteistoiminta tekee mediajärjestelmästä myös aiempaa nopeatempoisempaa. Erityisesti suosion kalastelu tukee erilaisten kohujen syntyä ja journalistinen media voi nostaa näitä kohuja uutisjulkisuuteen, mikä puolestaan tehostaa kohua entisestään myös sosiaalisessa mediassa. (Reunanen & Kunelius 2021, 98, 100–101.) Tämä ilmiö oli erityisen selvästi nähtävissä Sanna Marinin “bilevideo-kohussa”, jota käsitelen tässä tutkielmassa hieman myöhemmin.

Juuri tähän keskusteluun kiinnittyy myös tutkimusaiheeni. Tutkielmani aineistona on Helsingin Sanomien verkkosivuilla julkaistut artikkelit, eli kyseessä on niin sanotusti perinteiseksi ja

rationaaliseksi koettu media-alusta. On kuitenkin mielenkiintoista nähdä, kuinka politiikan medioituminen aineistossa mahdollisesti näkyy. Helsingin Sanomat on maineeltaan hyvin luotettava ja asiasisältöinen lehti, mutta sekään on tuskin edellä kuvattujen kehityskulkujen ulottumattomissa. Osa tutkimusongelmaani onkin se, onko median, tässä tapauksessa sanomalehden, mahdollista olla uutisoimatta myös niin sanotusti viihteellisemmistä teemoista, vai onko se jo politiikasta uutisoinnin arkipäivää. Lähes kaikki mediat pyrkivät myös kaupallisiin päämääriin, mikä ohjaa myös uutisten tuottamista, valikoimista ja esittämistä. Tämä puolestaan vaikuttaa siihen millaisia otsikoita, sanavalintoja tai uutisaiheita mediat valitsevat. Poliitikko itse puolestaan voi muokata omaa esiintymistään ja ilmaisuaan enemmän mediaa kiinnostavaan muotoon. (Isotalus 2017, 27, 30–31.) Sanna Marin nautti suurta kansainvälistä suosiota pääministerikautensa alusta asti ja hänen henkilökohtainen elämä ja esimerkiksi pukeutuminen on kiinnostanut monia myös Suomessa. On mielenkiintoista tarkastella, miten tämä Mariniin kohdistunut mielenkiinto näkyy Helsingin Sanomien uutisoinnissa.

2.2. Poliitiikan henkilöityminen

Politiikan henkilöityminen ei ole ilmiönä mikään uusi. Jo Aristoteles ja Weber puhuivat karisman tärkeydestä osana johtajan ominaisuuksia. 1960-luvulta asti politiikan tutkijat ovat tutkineet poliitikon persoonan vaikutusta ihmisten äänestyspäätökseen. 1980-luvulta hyviä esimerkkejä politiikan henkilöitymisestä ovat Britannian Margaret Thatcher ja Yhdysvaltojen Ronald Reagan, molemmat hyvin vahvoja ja karismaattisia aikansa johtajia. (McAllister 2007, 1; Hernández-Santaolalla 2020, 2.) Poliitikassa poliitikot ovat aina olleet tärkeitä ja poliittisista aiheista on aina kerrottu henkilöiden kautta ja poliittiset aatteet on helposti liitetty niiden johtohahmoihin, tästä on lukuisia esimerkkejä. Voidaan kuitenkin todeta, että viime vuosikymmenten aikana keskustelu politiikan henkilöitymisestä on entisestään kiihtynyt. (Isotalus 2017, 51.)

Lyhyesti sanottuna politiikan henkilöitymisellä tarkoitetaan ilmiötä, jossa yksittäiset henkilöt saavat huomiota puolueiden näkyvyyden kustannuksella. Esimerkiksi poliittisista kysymyksistä ja ristiriidoista kerrotaan yksittäisen poliitikon (esim. puoluejohtajan) kantana, eikä koko puolueen kantana. Poliitikka nähdään siis yhä useammin yksilöiden kamppailuna, ei puolueiden tai poliittisten aatteiden kamppailuna (Isotalus 2017, 51.) Mediassa saatetaan esimerkiksi uutisoida, kuinka Sanna Marin ja Petteri Orpo ottivat yhteen eduskunnan

kyselytunnilla, eivät heidän edustamansa puolueet SDP ja Kokoomus. Poliitiikan painopiste on siis muuttunut aiheista ihmisiin ja puolueista poliitikkoihin (Hernández-Santaolalla 2020, 1).

2.2.1. Media politiikan henkilöitymisen taustavaikuttajana

Syitä politiikan henkilöitymisen taustalla on useita. Yksi keskeisistä taustatekijöistä useiden tutkimusten mukaan on sähköisen median kasvu ja sen vaikutus politiikkaan, eli edellä käsitelty politiikan medioituminen. Poliitiikan henkilöitymisessä on nykyään siis pitkälti kyse siitä, miten mediassa kerrotaan politiikasta. Median viesteistä tehdään yksinkertaisempia ja yksilöllisempiä, sillä median on paljon helpompi kertoa yksilön tarinoita, kuin kommunikoida ideoita tai abstrakteja poliittisia ongelmia. (Isotalus 2017, 52; Hernández-Santaolalla 2020, 1.) Medialle voi olla siis kannattavampaa uutisoida politiikasta henkilöiden kautta, esimerkiksi puolueiden johtajien, sillä siten on mahdollista saavuttaa enemmän lukijoita.

Poliitiikan henkilöitymisellä voikin olla vaikutusta myös esimerkiksi ihmisten äänestyskäyttäytymiseen. Media on suuressa roolissa siinä, kuinka yhteiskunta kommunikoi äänestäjien kanssa. Myös poliitikot hakeutuvat etenkin vaalien alla enemmän esille mediassa äänestäjien toivossa. Usein politiikasta puhuttaessa äänestäjän mielessä ovat yksittäiset poliitikot ennemmin kuin puolueet tai politiikan varsinaiset asiakysymykset. Tutkimukset ovat myös osoittaneet, että puolueen johtajat ovat yhä näkyvämpiä yleisölle etenkin vaalien aikaan. Hyvänä esimerkkinä voidaan pitää puolueiden johtajien televisioituja debatteja vaalien aikaan, jotka ovat nykyään myös keskeinen osa vaalikampanjointia. (McAllister 2007, 2, 8–9).

Televisio onkin hyvä esimerkki siitä, kuinka katsojille on mahdollista välittää samaistuttavaa materiaalia ja siten myös informaatiota. Television perusajatus on välittää katsojalle tietoa (ja viihdettä) liikkuvan kuvan avulla. Tiedon välittämisestä tekee helpompaa, jos sen tekee katsojalle tutun henkilön välityksellä, näin tieto menee paremmin perille. Kun tämä perusajatus viedään politiikkaan, on katsojan helpompi luoda suhde televisiossa näkyvään poliitikkoon ja siten myös tuntee myötätuntoa poliitikon esittämiä tavoitteita ja ajatuksia kohtaan. Katsoja voi asettaa itsensä poliitikon tai haastattelijan asemaan ja siten luoda parempaa ymmärrystä politiikosta ja hänen ajatusmaailmasta. (McAllister 2007, 9.)

Mielestäni nykyään poliitikkojen esiintyminen televisiossa on laajentunut paljon myös vaalitenttien ulkopuolelle. Esimerkiksi Sanna Marin on tähän mennessä jo kahteen otteeseen

osallistunut yökylässä Maria Veitola- ohjelmaan, jossa tarkoitus on avata katsojalle ohjelmaan osallistuvan henkilökohtaista elämää, ei niinkään keskittyä politiikkaan. Samassa ohjelmassa on nähty myös muita poliitikkoja, esimerkiksi toinen Suomen entinen pääministeri Juha Sipilä sekä nykyinen pääministeri Petteri Orpo. Marinin ja Sipilän jaksot ovat kuvattu heidän pääministerikauden aikana. Myös erilaiset talk-showt ovat nykyään hyvin yleisiä, esimerkiksi A-studio on laajentanut suuresti televisioitua keskustelua politiikasta.

Myös modernin aikakauden ilmiö yksityiselämän jakamisesta sosiaaliseen mediaan tuo poliitikkoja lähemmäksi äänestäjiä. Sosiaalinen media ja muut uudet teknologiat mahdollistavat ihmisten jatkuvan yhdessäolon ja yhteydenpidon. Näkyvyys sosiaalisessa mediassa antaa poliitikoille mahdollisuuden kertoa itselleen tärkeistä asioista henkilökohtaisten ominaisuuksien ja tunteiden avulla. Tästä voi syntyä äänestäjille harhaanjohtava läheisyyden tunne poliitikkojen kanssa, jolla voi siten olla myös vaikutusta äänestyskäyttäytymiseen. Poliittisten johtajien yksityiselämä on avoimempaa ja arkipäiväisempää, joka voi luoda tunteen intiimimmästä suhteesta kansalaisiin. Haluamme myös pitää poliittisten johtajien persoonasta, luottamus heitä kohtaan ei yksistään enää riitä. Tämä on helpompi saavuttaa, kun voimme samaistua poliitikkoihin. Toisaalta se voi altistaa poliitikon myös erilaisille kriiseille ja kohuille. Poliitikosta voi tulla yksityinen tuote, jonka voi entistä helpommin irroittaa puoluetustasta. Tällä voi olla vaikutusta erityisesti nuorille äänestäjille, joilla ei ole vielä vakiintunutta poliittista kantaa. (Hernández-Santaolalla 2020, 1, 3; Alho 2012, 93; Garzia 2011, 706.) Poliitikot siis tasapainottelevat jatkuvasti suosion kahta puolta, toisaalta henkilökohtaisen elämän avaaminen on kannattavaa ja voi vedota etenkin uusiin äänestäjiin, mutta se asettaa myös alttiiksi arvostelulle ja kohuille.

Mielestäni juuri tämä ilmiö todentuu selvästi myös Sanna Marinin kohdalla. Hän on saavuttanut poikkeuksellisen laajan seuraajamäärän Instagramissa, alkuvuodesta 2024 Marinilla oli seuraajia yli miljoona. Tämä on poikkeuksellisen suuri määrä suomalaiselle poliitikolle, ja se on jopa enemmän kuin usealla suomalaisella sosiaalisen median vaikuttajalla. Instagramiin tuotettu sisältö ei perustu vain politiikkaan ja sen asiakysymyksiin, päinvastoin. Marinin Instagram kuvissa ja -stooreissa on nähtävissä politiikan lisäksi myös mm. perhe, liikuntaharrastukset, ystävät, puoliso ja vapaa-aika. Myös perinteisen poliittisen toiminnan ympärille Marin on tuonut rennompaa otetta. Esimerkiksi hänen Instagram-stoorit kävelyiltä pitkien neuvotteluiden jälkeen yhdessä muiden suomalaisten poliitikkojen kanssa ovat jo suhteellisen tavallinen näky Marinin seuraajille. Marinin tuottamassa some sisällössä on

selkeästi nähtävissä yksityiselämän raottamista. Mielestäni on aiheellinen kysymys pohtia, onko Suomessa ennen Marinia edes nähty samanlaista “Instagram sukupolven” politiikkaa. Marin on itse myös sanonut haluavansa ravistella pääministeri instituutiota sosiaalisen median käyttäytymisellään (ks. esim. Yle Uutiset 24.10.2021). Tähän teemaan perehdytään vielä tarkemmin analyysivaiheessa.

Puolueen valintaan vaikuttaa yhä useammin puolueen puheenjohtajan persoona, joten poliitikon imago on myös sen vuoksi yhä suuremmissa roolissa. Tämä on johtanut siihen, että myös puolueet itse korostavat puolueensa puheenjohtajaa ja siten samalla myös itse omalla toiminnallaan henkilöivät puoluetta. Tämä ilmiö on mielestäni selkeästi nähtävissä usean eduskuntapuolueen kohdalla. Uskallan väittää, että moni ihminen mieltää SDP:n kasvoiksi Sanna Marinin tai Kokoomuksen kasvoiksi Petteri Orpon. Tietysti tämä on jossain määrin myös luonnollista, ovathan puolueen puheenjohtajat usein edustustehtävissä puolueen nimissä ja se onkin yksi heidän keskeisimmistä työtehtävistään. Esimerkiksi SDP:n Instagram sivuilla ja puolueen nettisivuilla on nähtävissä paljon asiasisältöä, joissa kuvana on käytetty kuvaa Sanna Marinista, vaikka hän ei enää tämän tutkimuksen tekovaiheessa olekaan puolueen puheenjohtaja. Puolueen poliittisen agendan markkinointi äänestäjälle voikin olla helpompaa ja tehokkaampaa tutun kasvon kautta. Esimerkkinä tästä voidaan pitää myös Perussuomalaisia, jonka suosio rakentui etenkin aluksi hyvin vahvasti Timo Soinin varaan. Media usein myös mainitsee ja tuo esiin ehdokkaita, ei niinkään puolueita. Tutkimuksissa onkin voitu todeta yhteys puolueiden johtajien suosion ja äänestäjien todennäköisyyden puolueen äänestämisen välillä. (McAllister 2007, 2–3, 10; Isotalus 2017, 52.)

2.2.2. Muita kehityskulkuja politiikan henkilöitymisen taustalla

Median suuren roolin lisäksi politiikan henkilöitymisen taustalla voidaan nähdä myös muita muutuskulkuja. Yksi näistä on puolueiden muuttuminen yhä enemmän yleispuolueiksi. Kansalaisen äänestäessä vain henkilön perusteella, on usein perusteluina se, kuinka puolueiden välillä on haastavaa nähdä merkittäviä eroja. Aiemmin puolueet ovat tavoitelleet äänestäjiksi tiettyä kansalaisryhmää (esim. työläiset), mutta nykyään puolueet tavoittelevat äänestäjiä kaikista kansanryhmistä. Tämä johtaa siihen, että puolueiden ideologiset erot pienentyvät ja mainonta on vähemmän kohdennettua kun se suunnataan kaikille. Kampanjoissa pyritään vaikuttamaan äänestäjien makuun ja nopeasti tehtyihin arvioihin. Syntyy tilanne, jossa puolueet vaikuttavat keskenään samankaltaisilta. (Isotalus 2017, 53; Hernández-Santaolalla

2020, 1.) Tämä ilmiö voidaan nähdä esimerkiksi eduskuntavaaleissa, joissa puolueen puheenjohtajat ovat usein oman puoleensa ääniharavia (ks. esim. Yle Uutiset 14.4.2019).

Myös yhteiskunnan modernisoituminen ja poliittisen järjestelmän muuttuminen ovat vahvistavia tekijöitä politiikan henkilöitymisen taustalla. Modernisoitumisesta voidaan nostaa esiin mm. yhteiskunnan individualisoituminen, joka on vähentänyt äänestäjien puolueuskollisuutta. Yksilölliset valinnat ovat yhä suuremmassa roolissa. Poliittisen järjestelmän muutoksesta on syytä kiinnittää huomiota vaalitavan muutokseen, joka myös vahvistaa henkilöitymistä. Esimerkiksi presidentinvaalit ovat suora henkilövaali ja presidentit nauttivat usein suurtakin kansansuosiota (McAllister 2007, 5). Kuntavaaleissa puolestaan pormestari malli vahvistaa politiikan henkilöitymistä. (Isotalus 2017, 53.)

Politiikan henkilöityminen nähdään usein negatiivisena asiana. Siihen liittyy runsaasti erilaisia näkemyksiä ja yksi niistä asioista, joista tutkijat ovat samaa mieltä, on politiikan henkilöitymisen moniulotteisuus. Huomion kiinnittyessä politiikkoihin ja heidän ominaisuuksiin on helppo ajatella, että asiasisältöä ei ole lainkaan mukana. Asia ei kuitenkaan ole yksinkertainen ja henkilöityminen ei tarkoita sitä, etteikö poliitikolla olisi tietämystä varsinaisista politiikan asiakysymyksistä. (Isotalus 2017, 54.)

2.2.3. Poliitiikan henkilöitymisen seuraukset

Politiikan henkilöitymisen ollessa hyvin moniulotteinen ilmiö, ovat sen vaikutukset myös monitasoisia ja ulottuvat monelle eri osa-alueelle. Kun politiikassa keskitytään yhä enemmän ehdokkaisiin, on tunnetuilla ja eniten huomiota saavilla poliitikoilla suurempi mahdollisuus tulla vaaleissa valituiksi. Tämä voi johtaa esimerkiksi siihen, että miesehdokkaat nauttivat suurempaa suosiota kuin naisehdokkaat ja siten naiset olisivat syrjitymmässä asemassa politiikassa. Toisaalta taipumus personointiin voidaan nähdä myös mahdollisuutena ja etuna naispolitiikoille, sillä he voivat median eri alustoilla esitellä omia ajatuksiaan ja siten saavuttaa myös vaaleissa parempia tuloksia. (Hernández-Santaolalla 2020, 3, 4.) Henkilöityminen muuttaa myös puoluerakenteita. Poliittista uraa havitteleva voi kilpailuttaa puolueita ja valita sen, missä mahdollisuudet suosiolle ja etenemiselle ovat parhaimmat. (Alho 2012, 96.)

Kun poliittiset johtajat tulevat ja menevät tulee vaalien mobilisaatio riippuvaiseksi politiikan yksilöistä, ei niinkään puolueista. Kampanjoiden merkitys kasvaa yhä enemmän ja ne tulevat

sisältämään yhä enemmän henkilökohtaisen elämän aspekteja. Puolestaan valituksi tulleet johtajat tulevat todennäköisesti nauttimaan suuremmasta autonomiasta päätöksenteon suhteen heidän henkilökohtaisen mandaatin vuoksi. Yksittäiset poliitikot, ja erityisesti puolueiden johtajat, ovat siis yhä enemmän politiikan keskiössä. (McAllistar 2007, 14; Garzia 2011, 706.)

Politiikan henkilöityminen näkyy myös yksityiselämän skandaalien yleistymisenä. Skandaaleita voidaan selittää myös oikean ja väärän rajavedon muutoksilla, esim. humalassa mokaaminen muuttuu aiemmasta hyväntahtoisesta ymmärtämisestä moraalisesti tuomittavaksi. Voidaan kuitenkin todeta, että yksityiselämän jakaminen esimerkiksi sosiaaliseen mediaan, altistaa poliitikkoja myös yksityiselämän kohuille. Tämä on nähtävissä esimerkiksi myös Sanna Marinin bilevideo skandaalissa (ks. esim. Yle Uutiset 19.8.2022). Videot Marinista päihtyneenä juhlimassa levisivät sosiaalisen median kautta ja aiheuttivat suurta keskustelua Suomessa. Keskustelu kohun ympärillä tiivistyy mielestäni kysymykseen, miten pääministerin tulee käyttäytyä. Kohu ei Marinin pääministerikaudella ollut ensimmäinen, vaikka olikin ehkä sen yksi suurimmista. Keskustelua on käyty myös esimerkiksi Marinin pukeutumisesta. Trendi-lehdessä nähty syvä kaula-aukko ja Ruotsin vierailulla käytetty nahkatakki ovat aiheuttaneet paljon keskustelua. On kuitenkin syytä huomioida, että keskustelua on käyty myös ihailevaan sävyyn. Trendin kuvasta aiheutunut kohu sai aikaan #imwithsanna aihetunnisteen ja ihmiset julkaisivat pääministerin kuvasta omia jähittelmiä. Puolestaan nahkatakkien myynti kolminkertaistui Klarnan mukaan Marinin Ruotsin vierailun jälkeen. Vaikka Marinin bilevideot aiheuttivat paheksuntaa Suomessa, oli ulkomailla tilanne oikeastaan täysin toinen. Esimerkiksi Hillary Clinton postasi kuvan itsestään tanssimassa ja juhlimassa siten osoittaen tukensa Marinille. (ks. esim. MTV uutiset 25.4.2022; MTV uutiset 17.10.2022; Helsingin Sanomat 28.8.2022.) Näihin keskusteluihin Marinin ympärillä syvennyn vielä tarkemmin myöhemmin tässä tutkielmassa.

Poliitikkojen pitää kuitenkin itse olla tarkkana yksityisyyden ja julkisen rajan vetämisessä, jos raja pääsee liian lähelle yksityisyyttä, ei sieltä ole paluuta. Toki myös poliitikot, joilla on tiukat yksityisyyden rajat voivat joutua yksityiselämän takia julkisuuteen ja keskelle kohua. (Alho 2012, 94–95.) Sanna Marin onkin ilmaissut Maria Veitolan Vuoroin vieraisissa ohjelmassa pelkonsa siitä, ettei kiinnostus häntä kohtaan koskaan lopu ja valokeilassa eläminen jatkuu vaikka pääministeriys loppuu (ks. esim. Ilta-Sanomat 21.10.2022). Tämä pelko kävikin osin myös toteen ja pääministerikauden päätyttyä Marin julkaisi X:ssä (ent. Twitter) pyynnön, että

hänen yksityiselämästään lakattaisiin uutisoimasta, koska sillä ei ole enää yhteiskunnallista vaikutusta (ks. esim. Helsingin Sanomat 28.7.2023).

2.3. Sanna Marin tutkimuskohteena

Yhteiskuntatieteiden näkökulmasta Sanna Marin on ajankohtainen tutkimusaihe, vaikka hänen pääministerikautensa on jo tämän tutkimuksen tekohetkellä päättynyt. Kuten aiemmin jo todettiin, pääministeri-instituutio on hyvin perinteinen tutkimuskohde jo itsessään, mutta Marinin kaudella sattui ja tapahtui paljon niin politiikan näkökulmasta kuin myös henkilökohtaisella tasolla, että sen voidaan katsoa olevan historian valossa erityinen hallituskausi. Marin valittiin pääministerin tehtävään, sillä edeltävä pääministeri Antti Rinne päätyi kohun vuoksi eroamaan virastaan. Leimaavia tekijöitä Marinin kauden aikana oli koronavirus pandemia sekä Ukrainan sota. Pääministerikausi ei siis missään nimessä ollut tavallinen, saati rauhallinen. Marinin hallitus joutui käsittelemään ja reagoimaan erilaisiin kriiseihin nopealla aikataululla koko kauden ajan, eikä perinteiselle hallituspolitiikalle jäänyt niin paljon tilaa kuin yleensä. Tämä luonnollisesti vaikutti paljon politiikan painopisteeseen, koko eduskunnan tuli tehdä paljon yhteistyötä poikkeuksellisen vahvassa konsensuksessa. Sen lisäksi Marin koettiin mielenkiintoiseksi henkilöksi niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kriisiajan johtajat ovat aina olleet suosittuja tutkimuskohteita yhteiskuntatieteissä ja vaikka tässä tutkielmassa ei perehdytäkään Marinin kriisiajan johtamiseen, on se kuitenkin varmasti sellainen teema, joka näkyy myös häntä koskevassa uutisoinnissa.

Pääministerin virkaan valitusta Marinista tuli sen hetken maailman nuorin istuva pääministeri ja samalla myös Suomen historian nuorin pääministeri. Tämä luonnollisesti herätti suurta mielenkiintoa niin Suomessa kuin muualla maailmalla. Nuori nainen maan johdossa aiheutti poikkeuksellisen laajaa mediahuomiota myös kansainvälisellä tasolla, ja tämän voidaan sanoa jatkuneen koko Marinin pääministerikauden ajan. Muihin Suomen pääministereihin verraten kansainvälinen mediahuomio on ollut poikkeuksellista. Marinin virkaanastumisviikolla uutisartikkelit ja sosiaalisen median päivitykset mukaan lukien, hänet mainittiin maailmalla viikon aikana 149 000 kertaa. (Helsingin Sanomat 10.4.2020; Yle uutiset 8.12.2019; Iltalehti 11.12.2019.) Marinin saama huomio oli siis aivan omaa luokkaa. Kansainvälistä mediahuomiota leimasi ihailu koko Marinin kauden ajan ja niin pitkäkestoinen sekä positiivinen julkisuus Suomelle oli uusi tilanne.

Ikä ja sukupuoli ovat keskeisiä teemoja yhteiskunnallisessa tutkimuksessa, sekä esimerkiksi sukupuolentutkimuksessa. Myös tähän keskusteluun oma tutkielmani kiinnittyy. Marinin nimitys herätti huomiota ja keskustelua sekä nosti esiin eri teemoja mm. naisten asemasta politiikassa ja johtotehtävissä. Myös naisjohtajien käsittely julkisuudessa on teema, joka on Marinin kaudella herättänyt paljon keskustelua ja myös Marin itse on ottanut siihen kantaa etenkin kohujen aikaan. Marin on myös osa sitä poliittista sukupolvea, jotka käyttävät aktiivisesti sosiaalista mediaa ja hänellä on siten mahdollisuus vaikuttaa myös itse häntä koskevaan narratiiviin mediassa. Edellä käsitellyt politiikan medioituminen ja -henkilöityminen konkretisoituivat Marinin pääministerikaudella mielestäni selvästi. Voidaan väittää, että Marin on nauttinut kautensa aikana niin poliittisesta julkisuudesta, kuin myös kulttuurillisesta julkisuudesta. Näistä ensimmäinen pitää sisällään poliittisen toiminnan ja siihen liittyvät esiintymiset. Jälkimmäinen puolestaan tarkoittaa mm. harrastuksiin, kanssakäymiseen vapaa-ajalla sekä viihteellistä julkisuutta, eikä niinkään yhteisten päämäärien tavoittelua. (Herkman 2011, 85.) Juuri tätä kulttuurillista julkisuutta on mielestäni vahvistanut Marinin oma toiminta sosiaalisessa mediassa ja kulttuurillisen julkisuuden tuottama affektiivisuus voikin kääntyä myös poliittiseksi voimavaraksi (Herkman 2011, 86).

Yleisemmällä tasolla on myös hyvin tärkeää, että tutkimme omien instituutioidemme ja poliitikkojen toimintaa. Siten saamme uutta tietoa poliittisesta järjestelmästä ja sen toimintamekanismeista, joka puolestaan mahdollistaa kriittisen ajattelukyvyyn kehittymistä. Toki tämän tutkielman aihepiiri sijoittuu enemmän mediaan ja Mariniin henkilönä, kuin pääministeri-instituutioon, mutta väittäisin että media instituution sekä politiikan vuorovaikutuksen tutkiminen on nykyaikana entistä tärkeämpää, vaikka tarkastelussa onkin journalistinen media-alusta. Median eri alustat kehittyvät jatkuvasti ja niiden toiminnasta on tärkeää saada ajankohtaista tietoa ja siten myös kehityskaaren hahmottaminen on mahdollista.

3. Teoreettinen viitekehys

3.1. Sosiaalinen konstruktionismi

Sosiaalinen konstruktionismi on tieteenfilosofinen suuntaus jonka lähtökohtana on, että todellisuus rakentuu sosiaalisesti, eli ihmisten välisissä vuorovaikutuksissa. Tässä kontekstissa todellisuudella viitataan ilmiöiden maailmaan, joka on olemassa tahdosta riippumatta. (Berger & Luckman 1995, 11.) Sosiaalisen konstruktionismin mukaan elämä on yksilöiden tulkitsema

todellisuus, jonka merkitys rakentuu subjektiivisesti, eli jokainen ihminen tulkitsee todellisuutta omakohtaisesti. Ihmiset tuottavat maailmaa omalla ajattelullaan ja toiminnallaan. Todellisuus myös säilyy olemassa olevana vain yksilöiden oman ajattelun ja toiminnan kautta. Todellisuus kuitenkin samalla jaetaan toisten yksilöiden kanssa. Jokapäiväinen elämä siis vaatii yksilöiltä vuorovaikutusta toisten kanssa. Perinteisen sosiaalisen konstruktionismin mukaan perustavin kokemus toisesta ihmisestä ja todellisuudesta rakentuu kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. (Berger & Luckman 1995, 29–30, 33, 39.)

On kuitenkin selvää että etenkin nyky-yhteiskunnassa myös media ja erilaiset joukkoviestinnän alustat rakentavat todellisuuttamme. Esimerkiksi erilaiset tekstit tiedotusvälineissä voidaan nähdä sosiokulttuurisen muutoksen mittarina. Yhteiskunnalliset muutokset voi olla nähtävissä tiedotusvälineiden moniulotteisessa sisällössä. Kieli voidaan nähdä sosiaalisesti ja historiallisesti vaihtelevana toimintamuotona, joka on tiiviissä vuorovaikutuksessa muiden yhteiskunnallisten teemojen kanssa. Jokainen teksti siis rakentaa sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita sekä uskomusjärjestelmiä. (Fairlough 1997, 73–74.) Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan pitää mm. uutisartikkeleita, jotka kertovat meille maailman tapahtumista. Näkökulma ja sanat, joilla maailman ilmiöitä ja tapahtumia meille esitetään, rakentavat myös todellisuuttamme. Tekstin sisällöllisten valintojen lisäksi liitämme mukaan myös mm. oman ajattelumme, ennakko-oletukset, arvomaailman ja odotukset. Lopulta jokainen yksilö muodostaa käsiteltävästä aiheesta oman näkemyksensä. Luultavasti tämän jälkeen keskustelemme toisten kanssa ajatuksistamme aiheen tiimoilta, joka usein voi vielä edelleen muokata käsitystämme aiheesta.

Todellisuutemme rakentuu siis sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa. Kun tutkimuskohdetta tarkastellaan sosiaalisesta konstruktionismista käsin, on tutkimuskohteena silloin lähes aina kieli sekä sen luomat mielikuvat. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) On siis hyvin luonnollista lähestyä tutkimusaihetta myös sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta, onhan tutkimuskohteena nimenomaan kielelliset valinnat ja niiden luomat mielikuvat. Sosiaalinen konstruktionismi siis väittää, että todellisuus on ihmisten välisissä sosiaalisissa prosesseissa merkitysten avulla rakentuvaa. Kun todellisuus nähdään tällaisena, on saamamme tieto aina jostakin tietystä näkökulmasta, jotakin tarkoitusta varten ja jossakin sosiaalisessa suhteessa merkityksellistettyä tietoa. (Löytönen.)

Koen, että sosiaalinen konstruktionismi on saumaton yhdistelmä representaatiotutkimuksen kanssa. Jotta voin vakuuttavasti käsitellä representaatioita, tulee minun myös ainakin jollain tasolla hyväksyä sosiaalisen konstruktionismin esittelemä “maailmankatsomus”. Representaatiotutkimuksessa on kuitenkin kyse juuri siitä, kuinka erilaiset kielelliset valinnat vaikuttaa mielikuvien ja ymmärryksen syntyyn.

3.2. Representaatio tutkimuskohteena

Kontekstista hieman riippuen, representaatiolla voidaan tarkoittaa edustamista, kuvaamista, esittämistä, merkitsemistä, havainnollistamista tai epäsuoraa ilmentämistä (Lehtinen 2010, 10). Se voidaan ajatella tapahtumana, jossa kuviin, tekemisen kohteeseen tai ihmisiin yhdistetään merkityksiä. Samalla annetaan merkityksiä ympäröivälle maailmalle ja sosiaalisille suhteille. Kun representaatio esittää jotain, esittää se aina samalla myös jotain laajempaa kokonaisuutta. (Paasonen 2010, 40.) Representaatiot siis kuvastavat muuttuvia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia arvostelmia samalla osallistuen myös niiden muokkaamiseen. Sukupuolentutkimuksen näkökulmasta representaatiot uusintavat, tuottavat ja markkinoivat ymmärryksiä sukupuolesta. (Paasonen 2010, 45–46.) Juuri tästä on kyse myös pro-gradu tutkielmassani, sillä olen kiinnostunut tutkimaan millaisia representaatioita media tuottaa pääministeri Sanna Marinista ja hänen sukupuolestaan.

Huolimatta siitä, miten representaation käsitteen ymmärrämme ja määrittelemme on se kuitenkin aina myös politiikkaa ja politisoivaa tekemistä. Representaation politiikka on kamppailua siitä, mitä voidaan tehdä näkyväksi, mistä voidaan puhua ja miten voidaan puhua. Representaatiot ovat valtasuhteiden muotoilemia ja lähes aina niiden kuvia tai sanallistumia. (Rossi 2010, 261, 263.) Tapa, miten ihmisryhmät esitetään vaikuttaa myös ihmisten tapoihin suhtautua esitettäviin ihmisryhmiin. Puolestaan se, miten johonkin ihmisryhmään suhtaudutaan vaikuttaa siihen, millaisia representaatioita heistä tuotetaan. Tämän lisäksi representaatiot joita näemme, vaikuttavat myös tapoihin, joiden avulla hahmotamme itsemme osana ympäröivää yhteiskuntaa. Tutkielmani kontekstissa esimerkiksi sillä, miten naiseutta ja naisia representoidaan on merkitystä myös niin kulttuurilliselle naiskuvalle kuin yksilötasolla naisten omakuvalle. (Paasonen 2010, 46–47.)

Naispoliitikoita representoidaan usein sellaisin teemoin ja termein, jotka voidaan katsoa kuuluvan sosiaaliseen elämään ja sen yksityiselle osa-alueelle. Tällaisia aihealueita ovat mm.

lapset ja perhe-elämä sekä sosiaalipolitiikka. Ongelmaksi tässä nousee se, että nämä representaatiot liitetään usein kaikkiin naisiin, joka johtaa siihen, että samalla luodaan mielikuvaa, että naisia kiinnostaa edellä mainitut aihepiirit enemmän kuin miehiä. (Sapiro 1998, 164–166.) Tutkimukset ovatkin osoittaneet, että harva naispoliitikko haluaa ajaa vain sellaisia asioita, jotka mielletään perinteisesti “naisten kiinnostuksen kohteiksi”. Vain pehmeiksi arvoiksi miellettyjen aiheiden kampanjointi voi helposti johtaa julkisuudessa representaatioon, jonka mukaan heidän osaamisensa ja tietämyksensä on muista aiheista on kapeaa. Voidaan väittää, että yksityiselämän asiat saavat naisten kohdalla usein enemmän huomiota, kuin miesten, naisilta kysytään useammin esimerkiksi perhe-elämästä, kuin miehiltä. Poliitikassa mukana olevat naiset ovat myös lähes aina “naispoliitikkoja”, eivät vain poliitikkoja. Miesten kohdalla sukupuolta ei samalla tavalla korosteta. (Sapiro 1998, 180–181.) Miespoliitikkojen kohdalla media keskittyy useammin siihen, mitä he sanovat tai mitä he uskovat. Naisten kohdalla huomio kiinnittyy useammin ulkonäköön tai siihen mitä tunteita heillä jonkin aiheen tiimoilta on (Ross 2004, 68.) Naiset pääsevät politiikassa paremmin esille sellaisissa yhteyksissä, jossa on tarpeen avata esimerkiksi hallituksen esityksen vaikutuksia yksityiselle elämän alueelle (Ruoho 2006, 186).

Tarkoitukseni on tutkielmassani pureutua juuri tähän osa-alueeseen representaatiotutkimusta. Haluan tutkia, tuodaanko Marinin sukupuoli keskeiseen rooliin tilanteissa, joissa se ei ehkä olisi käsiteltävän asian näkökulmasta katsottuna tarpeellista, tai tuodaanko artikkeleissa ja haastatteluissa esiin hänen perhe-elämäänsä tai muita yksityiselle elämän osa-alueelle kuuluvia teemoja. On myös mielenkiintoista nähdä liitetäänkö hänet ns. pehmeiden arvojen ja sosiaalipolitiikan ajajaksi. Erityisen mielenkiintoista tässä tutkimusasetelmassa on se, kuinka epätavallinen pääministerikausi Marinilla on ollut. Kauteen on mahtunut suuria kriisejä ja haastavia tilanteita, joten on antoisaa peilata sukupuolen representaatiota myös suhteessa poikkeuksellisiin tilanteisiin. Korostetaanko sellaisissa tilanteissa sukupuolta, vai keskitytäänkö asiakysymyksiin?

3.3. Feministinen mediatutkimus

Feministisen viestinnän tutkimuksen tavoitteena on mm. tehdä näkyväksi sukupuolten välinen epätasa-arvo median esityskäytännöissä. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, kuinka median esitys- ja tuotantokäytännöt ovat sukupuolittavia, eli ne rakentavat kahta toisistaan erilaista sukupuolta. Useissa median lajityypeissä rakennetaan sukupuolten erilaisuutta korostavaa

järjestystä. Feministinen mediatutkimus pyrkii siis löytämään vastauksia siihen, kuinka sukupuolen ja seksuaalisuuden rakentamisen käytännöissä ilmenevän kaksijakoisuuden voisi osoittaa ja siten myös purkaa viestinnän tutkimuksessa. (Ojajärvi 2004, 255–256.)

Keskiössä ovat kysymykset, miksi ihmiset jaetaan miehiin ja naisiin, mitä tästä kahtiajaosta seuraa? Tämän lisäksi feministinen tutkimus kiinnittää huomiota samaa sukupuolta olevien keskinäisiin eroihin sekä pohtii naisten ja miesten yhtäläisyyttä. Esiin on myös nostettu sukupuolen ja seksuaalisuuden kytkökset muihin yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin eriarvoistaviin rakenteisiin (esim. etnisyys ja luokka). Myös median luoma naiskuva ja kauneusihanteet ovat osa feminististä mediatutkimusta (Puustinen, Ruoho & Mäkelä 2006, 15–16.)

Feministisen mediatutkimuksen ja ylipäätään feministisen tutkimuksen yksi perus ongelmista on se, kuinka sukupuolen nostaminen tutkimuskohteeksi rakentaa itsessään myös kahtiajakautuneisuutta sukupuolten välillä. Feministinen kritiikki ei vain analysoi naisten asemaa, vaan on myös osana rakentamassa sukupuolittuneita asemia. Tähän väittämään kytkeytyy olennaisesti performatiivinen sukupuoliteoria, jonka mukaan sukupuolta tehdään, jolloin rakennamme myös siitä normatiivisia käsityksiä. Sukupuoli on ikään kuin rituaalinomainen käytäntö, joka rakentuu kun sitä toistetaan (Ojajärvi 2004, 263). Tämä ei kiellä biologisen sukupuolen olemassaoloa, vaan tarkoitus on havainnollistaa sitä, kuinka maskuliininen voisi merkityksellistää myös naisen ruumista, ja toisinpäin. Jos sukupuolten välille luodaan jatkuvasti vastakkaisuuksia seuraa helposti tilanne, jossa naiset ja miehet nähdään suhteessa toisiinsa. (Ojajärvi 2004, 258–261.) Mediatutkimuksessa huomiota voidaan kiinnittää esimerkiksi siihen, kuinka media toistaa sukupuolittuneita stereotypioita mm. mediateksteissään. Yksi feministisen mediatutkimuksen tavoitteena onkin sukupuolten yhtäläinen esiintyminen ja käsittelytapa. (Ojajärvi 2004, 262–263.)

En itse tutkielmassani ota sen suuremmin kantaa edellä esitettyyn tieteenalan ongelmaan, vaan tutkimusaiheeni sijoittuu perinteiselle feminististen mediatutkimuksen kentälle, jossa tarkoitukseni on nostaa aineistosta esiin sukupuolittuneita esitystapoja. Haluan kiinnittää huomiota mm. siihen, korostetaanko uutisoinnissa sukupuolta ja miten se tehdään. Sen lisäksi on mielenkiintoista nähdä, tuodaanko uutisoinnissa esiin sukupuolittuneita stereotypioita tai odotuksia. Edellä esitetty näkökulma tutkimusalan ongelmasta on kuitenkin hyvä tunnustaa, vaikka oma aiheeni ei siihen ota sen suuremmin kantaa.

3.4. Feministinen politiikan tutkimus

Vaikka tutkimukseni teoria koostuu pääosin sukupuolentutkimuksen teemoista, kiinnittyy se kuitenkin myös osaksi politiikan tutkimusta. Feministinen politiikan tutkimus on tieteenalalla edelleen suhteellisen marginaalista, sillä miehen voidaan katsoa edelleen olevan ylläpidettyä tieteenalalla, toki tämä ei automaattisesti tarkoita, etteikö tutkimuksessa voi olla feminististä näkökulmaa. Feministisen politiikan tutkimuksen tavoitteena on haastaa marginalisoitumista ja rakentaa siten myös siltoja eri lähestymistapojen välille tieteenalan sisällä. Se pitää myös sisällään laajemman ymmärryksen sosiaalisista rakenteista ja niiden vaikutuksesta mm. dominoivien ja epäoikeudenmukaisten rakenteiden uudelleen tuottamiseen yhteiskunnassamme. Jotta sukupuolen käsite voidaan ymmärtää, tulee se aina nähdä osana laajempaa yhteiskunnallista rakennetta, eikä vain osana mies-nainen jaottelua. Feministisen politiikan tutkimuksen mukaan kieli on yksi niistä välineistä, joilla epäoikeudenmukaisia rakenteita on mahdollista todentaa. (Kantola & Lombardo 2017, 8, 12–13, 27.)

Feministinen politiikan tutkimus voi tarttua useisiin eri näkökulmiin. Esimerkiksi sukupuolta tarkasteltaessa halutaan haastaa perinteiset sukupuolirakenteet ja -normit kysymällä esimerkiksi, miten sosiaaliset rakenteet rakentavat sukupuolta tai miksi sukupuoli on valtavirtaistettu politiikkaan. Naiseutta tarkastellessa huomio on puolestaan enemmän mies-nainen vertailussa ja huomio kohdistuu siihen, miten miehiä ja naisia representoidaan poliittisissa instituutioissa. Tarkoituksena on tuoda näkyväksi eroja miesten ja naisten välillä ja siten myös konkreettisesti havainnollistaa naisten alirepresentaatio. (Kantola & Lombardo 2017, 22–23.)

Myös sukupuolen dekonstruktion tutkiminen on osa feminististä politiikan tutkimusta. Dekonstruktion käsitteellä viitataan kriittiseen ajattelutapaan, jonka tavoitteena on ymmärtää käsitteiden ristiriitoja ja vastakohtia. Tämän ajattelutavan mukaan asioille ei ole yksiselitteisiä merkityksiä, vaan erilaisilla tarkastelutavoilla on mahdollista tuoda näkyväksi myös huomiotta jätettyjä tai kätkeytyviä näkökulmia. Tavoitteena on purkaa vakiintuneita käsityksiä ja käsitteitä. (ks. esim. Tieteen termipankki 12.1.2023; Koppa 23.4.2015.)

Feministisessä politiikan tutkimuksessa lähdetään liikkeelle siitä, että sukupuoli on rakennettu diskurssi, joka paljastaa sekä haastaa hienovaraisia normeja ja tarkoituksia, joita löydettyissä diskursseissa voi olla. Sen tavoitteena on siis selvittää niitä tapoja, millä sukupuolta rakennetaan diskursseissa. Tarkoituksena on tuoda näkyväksi, miten nämä diskurssit

priorisoivat ja marginalisoivat käytäntöjä ja miten ne rakentavat aiheita sukupuolen mukaan. Keskeisiä kysymyksiä on, kuinka sukupuolta rakennetaan diskurssiivisesti ja mitä merkityksiä sukupuoli saa niin sanotuissa käsitteellisissä kiistoissa ja mitä vaikutuksia sukupuolen diskursseilla on ihmisiin ja laajemmin myös yhteiskuntiin. Tämän lähestymistavan mukaan sukupuolen käsite teorisoidaan siten, että se nähdään diskurssina, jota uudelleen tuotetaan jatkuvasti. Puolestaan politiikkatieteellinen näkökulma pohtii mm. sitä, miten sukupuolta dekonstruoidaan poliittisissa debateissa ja kuinka sukupuolten tasa-arvon sisältöä voidaan usein toistaa poliittisessa keskustelussa tavoilla, jotka lopulta voivat viedä sen kauas feministisistä tavoitteista. (Kantola & Lombardo 2017, 22–23, 33–36.)

Tähän tieteenalan keskusteluun sijoittuu myös oma tutkielmani. Tarkoitukseni on tarkastella nimenomaan niitä kielellisiä valintoja, joilla Marinin sukupuolikuvaa luodaan mediassa. Tutkimusaiheeni käsittelee pääosin sukupuolta ja sen dekonstruktion kysymyksiä. Tavoitteena on pohtia, miten sukupuolta, tarkemmin Sanna Marinin sukupuolta, rakennetaan ja miten se on, vai onko se lainkaan, osa poliittista viestintää mediassa. On mielenkiintoista pohtia mm. sitä, onko Marinin sukupuolen korostaminen uutisoinnissa feminististä, vai luodaanko siinä itse asiassa hänen sukupuolestaan tietynlaista kuvaa. Tutkielma on myös toteutettu diskurssianalyysinä, joten huomio kiinnittyy etenkin siihen, kuinka sukupuolikuvaa luodaan diskurssiivisesti. Haluan myös hieman pohtia sitä, mitä vaikutuksia tällä kaikella on, tai voi olla, laajemmassa mittakaavassa.

4. Aineisto ja menetelmä

4.1. Aineisto

Tutkielmani aineisto on media-aineisto. Tarkoitukseni on tutkia millaisia sukupuolen representaatioita media tuottaa, eli haluan tarkastella valitsemani median kantaa yleisemmällä tasolla. Media-alustoista päädyin journalistiseen mediaan, jolla on edelleen erityisen suuri rooli politiikan uutisoinnissa. Aluksi tarkoitukseni oli tarkastella vain journalistisessa mediassa julkaistuja kolumneja. Aineistoa kerätessäni kuitenkin huomasin, että hedelmällistä aineistoa oli loppujen lopuksi suhteellisen vähän. Sen lisäksi kolumneissa toistuivat samat toimittajat. Tarkoitukseni on kuitenkin tutkia millaisia representaatioita media Sanna Marinista tuottaa, jolloin täytyy tarkastella nimenomaan lehden kantaa yleisemmällä tasolla. Jouduin siis hieman muuttamaan aineistoa. Päädyin laajentamaan aineistoa ottamalla mukaan myös muissa kategorioissa julkaistut artikkelit.

Tutkielman aineistona päätin käyttää *Helsingin Sanomien* nettisivuilla julkaistuja artikkeleita. Koska aineistoa on runsaasti, oli vain yksi uutismedia tutkielman aineistoksi mielestäni riittävä. Media-alustoja ja siten myös vaihtoehtoja tutkielman aineistoksi oli lukuisia. Rajaukseen vaikuttivat käytännön asiat, kuten hakukoneiden käytön sujuvuus. Sen lisäksi en halunnut rajata aineistoa vain iltapäivälehtiin tai naistenlehtiin. Koen, että se olisi jo itsessään vienyt tutkimustuloksia tiettyyn suuntaan.

Helsingin Sanomat valitsin, sillä koen sen olevan mielenkiintoisempi tutkimuskohde kuin esimerkiksi Ilta-Sanomat. Ilta-Sanomat on maineeltaan hieman viihteellisempi iltapäivälehti, siinä missä Helsingin Sanomat on puolestaan tunnettu ajankohtaisten poliittisten aihepiirien käsittelystä. Myös Helsingin Sanomat on viime vuosina mennyt viihteellisempään suuntaan ja se julkaisee myös perinteisesti iltapäivälehtiin kuuluvia aiheita. Oma näkemykseni on kuitenkin se, että Helsingin Sanomat käsittelee enemmän poliittisia asiakysymyksiä kuin Ilta-Sanomat. Toki näitä teemoja käsitellään myös paljon Ilta-Sanomissa, lähestymistapa on vain lehtien välillä toisinaan hieman erilainen. Helsingin Sanomissa uutisoinnin sävy voidaan nähdään hieman neutraalimpana ja faktuaalisempana kuin Ilta-Sanomissa. Tämän vuoksi se on mielestäni myös mielenkiintoinen aineisto suhteessa tutkimuskysymykseen. Minun on vaikea etukäteen ennustaa, mitä vastauksia tutkimuskysymykseen saan. Iltasanomien kohdalla osaisin odottaa tietynlaista representaatiota Marinista. Toki on myös mahdollista, että Helsingin Sanomista saadut tulokset ovat aika neutraaleja, mutta koen sen olevan myös validi tutkimustulos. Helsingin Sanomat on myös perusteltu valinta, sillä lehti on levikiltään yksi Suomen suurimmista.

Aineiston ajallinen rajaus on 10.12.2019-2.4.2023, eli Marinin virkaanastujaispäivästä vuoden 2023 eduskuntavaaleihin, eli käytännössä tarkastelen koko Sanna Marinin pääministerikautta. Koen, että koko pääministerikauden tarkastelu on realistista, sillä rajaan aineistoa myös muilla keinoilla. Olin aluksi päättänyt aineiston keräämisessä käyttää vain hakusanaa "Sanna Marin". Huomasin kuitenkin hyvin nopeasti, että kyseisellä tavalla aineiston määrä olisi aivan valtava. Mukaan tuli jokainen uutinen, jossa Marin tai hänen hallitus mainittiin edes ohimennen. Aineiston läpikäyntiin olisi kulunut aivan liikaa aikaa, eikä se olisi ollut hedelmällistä tutkimuksen kannalta. Päätin siis lähteä rajaamaan aineistoa myös muiden hakusanojen avulla.

Päätin johtaa käyttämäni hakusanat feministisen tutkimuksen kentältä ja päädyin seuraaviin hakusanoihin: *nainen, sukupuoli ja tasa-arvo*. Kaksi ensimmäistä hakusanaa ovat tietyllä tasolla helposti ymmärrettävissä feministisen tutkimuksen näkökulmasta. Ja kuten feminististä politiikan tutkimusta käsitellessäni avasin, naiseuden ja sukupuolen tutkiminen on kyseisellä tieteenalalla yleisiä tarkastelunäkökulmia, jonka vuoksi ne valikoituivat myös hakusanoiksi. Tasa-arvon käsitteen päädyin valitsemaan sen vuoksi, että yksi feministisen mediatutkimuksen tavoitteista on sukupuolten yhtäläinen esiintyminen ja käsittelytapa. Koen myös, että hakusanoilla aineiston rajaaminen on parempi vaihtoehto kuin koko Hesarin tuotannon tarkastelu. Tämä mahdollistaa myös sen, etten omien mielipiteiden pohjalta valikoi tarkasteltavia artikkeleita, mutta samalla saan aineiston määrää rajattua realistisemmaksi suhteessa tutkimuskysymykseeni.

Aineistoa olen kerännyt jo pidempään. Aloitin aineiston keräämisen alkuvuodesta 2023, jolloin keräsin tarkasteltavat artikkelit omiin docs-tiedostoihin. Nyt alkuvuodesta 2024 palasin aineiston äärelle ja keräsin aineistoon vielä alkuvuodesta 2023 julkaistut artikkelit. Määrällisesti aineistoa on seuraavanlaisesti:

- Sanna Marin ja nainen: 78 artikkelia.
- Sanna Marin ja sukupuoli: 85 artikkelia
- Sanna Marin ja tasa-arvo: 74 artikkelia

Yhteensä aineistoa oli aluksi siis 237 artikkelia. Tämän jälkeen kävin aineiston läpi ja poistin sieltä päällekkäiset artikkelit, sillä jonkin verran samoja artikkeleita toistui hakusanojen välillä. Analyysin ulkopuolelle jäivät myös ne artikkelit, joissa käsiteltiin yleisesti Marinin hallitusta. Varsinaiseen analyysiin siis jäivät artikkelit, joissa Marinaa käsiteltiin nimenomaan pääministerinä tai yksityishenkilönä, sillä siten on mahdollista tarkastella juuri Marinin representaatiota mediassa. Tällaisia artikkeleita oli 146 kappaletta. Pro gradu-tutkielman laajuiseen tutkielmaan aineisto on toki edelleen suurehko, mutta monessa artikkelissa on myös runsaasti muuta sisältöä, joka ei varsinaisesti liity tarkemmin Sanna Mariniin. Eli vaikka osa artikkeleista onkin pitkiä, eivät ne kokonaisuudessaan ole osa syvällisempää analyysiä. Analyysin ulkopuolelle jätin myös artikkeleiden kuvat. Olen tietoinen, että visuaalinen representaatio on hyvin iso osa representaatio tutkimusta, mutta tämän laajuisessa tutkielmassa ja tämän kokoisen aineiston kanssa se ei olisi enää ollut realistista, jonka vuoksi analyysi keskittyy vain tekstiin.

4.2. Diskurssianalyysi menetelmänä

Aineiston analyysimenetelmänä käytän diskurssianalyysiä, joka on yksi laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmistä. Se voidaan mieltää myös väljäksi teoreettiseksi viitekehyyksi, jota käytettäessä hyväksytään kielen rakentuminen sosiaalisessa todellisuudessa, se on siis hyvin lähellä sosiaalista konstruktionismia. Diskurssianalyysi hyväksyy siis myös sen, kuinka kieltä käyttäessämme merkityksellistämme samalla ne asiat, joista puhumme tai kirjoitamme. Kyseessä on siis suhteellisen väljä teoreettis-metodologinen kehys, joka koostuu useista eri käsitteistä ja teoreettisista lähtöoletuksista, jotka yhdessä ohjaavat tiettyihin menetelmällisiin ratkaisuihin. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2004, 17–18; Valtonen 1999, 96.)

Eli tiivistetysti, diskurssianalyysissä tutkimuskohteena ovat ne tavat, joilla kuvataan ilmiöitä ja nimetään niille syitä (Suoninen 1999, 18). Sen avulla on siis mahdollisuus päästä tekstin sisälle ja siten tarkastelemaan syvemmin esimerkiksi aineistossa käytettyjä sanavalintoja. Diskursseja tutkimalla on mahdollista myös saada vastauksia kysymyksiin missä ja miten representaatiot toimivat (Rossi 2010, 271). Yhdessä representaatiotutkimuksen kanssa diskurssianalyysi on siis luonnollinen valinta tutkimuskysymyksen tarkasteluun, sillä se mahdollistaa tarkemman kielen tutkimuksen, johon myös representaatiotutkimus keskittyy. Menetelmää käytetään pohtimaan miten toimittajat tekevät asioita ja ilmiöitä ymmärrettäväksi kielenkäytöllään. Lähtöoletuksena on, että samaakin ilmiötä on mahdollista tehdä ymmärrettäväksi monin eri perustelluin tavoin. Tarkastelun kohteena on, millaiset kuvaukset ja selitykset ovat eri tilanteissa ymmärrettäviä ja millaisia asiantiloja tai seurauksia eri selityksillä rakennetaan. Diskurssit voidaan siis määritellä säännönmukaisiksi systeemeiksi tai merkityksellistämisen tavoiksi, jotka muokkaavat tietoa ja siten rakentavat myös sosiaalista todellisuutta. (Pietikäinen & Mäntynen 2019.)

Arkipäiväinen kielenkäyttö on usein vaihtelevaa ja moniäänistä. Tämä kielenkäytön vaihtelevuus tulee tulkita suhteessa eri merkityssysteemeihin, joihin kieltä käyttävä tukeutuu. Sanat tai ilmaisut eivät siis ole yksiselitteisiä, sillä ne saattavat eri tilanteissa liittyä eri merkityssysteemeihin, kieli saa siis aina eri merkityksen sen kontekstista riippuen. Myös kielenkäytön funktiot, eli sen mahdolliset seuraukset, ovat muuttuvia tilanteesta riippuen. Jotta tähän kielenkäytön monitasoisuuteen voi perehtyä, tulee tutkijan tarkastella omaa aineistoaan hyvin yksityiskohtaisesti. Kielen käyttö on siis luovaa toimintaa ja sen avulla rakennetaan

erilaisia versioita todellisuudesta. Kielen käyttäjät eivät aina rakenna näitä versioita tietoisesti, vaan ne muodostuvat samalla kun ilmiötä yritetään tehdä ymmärrettäväksi. (Suoninen 2004, 48–49; Valtonen 1999, 97.)

4.2.1. Kriittinen diskurssianalyysi ja mediatutkimus

Kriittinen diskurssianalyysi kiinnittää huomiota erityisesti kielen käyttöön ja sen vallan keskinäisiin suhteisiin sekä kielen käytön eri seurauksiin. Huomio kiinnittyy esimerkiksi siihen, millaisia toimijapositioneja kielen eri rakenteet antavat yhteiskunnallisille toimijoille ja mitä siitä voi seurata. Tässä diskurssianalyysin painotuksessa korostuu siis erityisesti tutkijan oma positio, sillä hän joutuu käyttämään aineiston tulkinnassa apuna omaa kulttuurista pääomaa, eli tietoa ympäröivästä maailmasta ja sen rakenteista. Analyysi siis ikään kuin laajenee myös aineiston ulkopuolelle koska tutkija pyrkii suhteuttamaan saadut tulokset osaksi sosiaalisia instituutioita. Tämän vuoksi aineiston tekstien kannattaa olla sellaisia, joiden seuraukset ovat yhteiskunnallisesti näkyviä, tähän mediatekstit sopivat loistavasti. (Valtonen 1999, 97, 99–100, 117.)

Tarkoitus on siis tuoda näkyväksi yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen rakentumista ja sen eri muotoja sekä sitä tapaa, jolla vuorovaikutus mahdollisesti ylläpitää vallitsevia valtarakenteita. Huomio kiinnittyy myös siihen kuinka jotkut tavat merkityksellistää ilmiötä voivat saada enemmän tilaa kuin toiset. Tämä puolestaan johtaa ihmisten yhteisesti jakamiin itsestäänselvyyksiin tai totuuksiin, joka korostuu erityisesti mediassa, jossa jotkut diskurssit nousevat lähes huomaamatta toisia vahvemiksi. (Valtonen 1999, 102–103.)

Mahdolliseksi ongelmaksi kriittisessä diskurssianalyysissä ja mediatutkimuksessa voi muodostua analyysin työläys. Koska diskurssianalyysi on hyvin laaja ja väljä metodi, voi sen kanssa navigoiminen olla haastavaa. Myös aineiston laajuus voi olla yksi haaste. Diskurssianalyysi ei sovi kovin suuriin aineistoihin, mutta liian suppea aineisto puolestaan voi olla epäuskottava. Kuitenkin on tärkeää, että journalistisia tekstejä tarkastellaan kriittisesti, sillä ne ovat yhteiskunnassa todella tärkeä tiedon välittäjä. (emt, 117.)

Tämä oli myös sellainen näkökulma, jota minun tuli pohtia tätä tutkimusta tehdessä. Toisaalta tutkielman aineisto on suhteellisen suuri tämän kokoiseen harjoitustyöhön sekä diskurssianalyysin tekoon. Kuitenkin se on samaan aikaan hyvin suppea otanta journalistisen

median teksteistä Marinin pääministerikaudelta. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö aineistosta voisi saada uutta tietoa tai tehdä johtopäätöksiä. Se on kuitenkin asia, joka tulee ottaa huomioon tutkielman tuloksia tarkastellessa.

Tärkeää on myös ottaa huomioon se, ettei diskurssi tai sen objekti ole muuttumattomia, vaan diskurssit ovat jatkuvan rakentamisen kohteita, eikä mikään diskurssi yksinään riitä rakentamaan todellisuutta, vaan merkityssysteemit määrittyvät aina suhteessa toisiinsa. Diskursseja tarkastellessa tulee siis muistaa intertekstuaalisuus. Diskursseja ja niiden käytäntöjä ei voi ymmärtää irrallisina vaan kaikki kirjoitetut tekstit viittaavat aina toisiin teksteihin. Tämän lisäksi diskurssit ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa yhteiskunnallisten rakenteiden kanssa. Toisaalta yhteiskunnalliset rakenteet muokkaavat diskursseja, mutta samalla diskurssit osallistuvat näiden rakenteiden tuottamiseen ja uusintamiseen. Näin diskurssit voidaan mieltää myös valtaa tuottaviksi. (emt., 98–99, 104–105.)

4.2.2. Diskurssianalyysi käytännössä

Kuten on jo todettu, diskurssianalyysin tarkoituksena on analysoida aineistossa rakentuvien merkityksien suhdetta kontekstiin (eli aikaan ja paikkaan) sekä sosiaaliseen toimintaan (eli ilmiöön tai asiaan jota tutkitaan). Tarkoitus on siis etsiä aineistosta samankaltaisuuksia, ristiriitoja, poikkeamia ja säännönmukaisuuksia. Tutkimustulokset nousevat siis aineistosta. Tutkimuskysymys ohjaa suuresti aineiston analyysiä. Realistista ei ole tarkastella kaikkia kielellisiä valintoja vaan keskittyä tutkimuskysymyksen kannalta olennaiseen. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 245–247.) Kuten aina tutkimusta tehdessä, oli myös tämän tutkielman yksi ensimmäisistä vaiheista tutkimuskysymyksen muotoileminen. Oli tärkeää rajata tarkasteltava näkökulma tarpeeksi spesifiksi. Tämän vuoksi sukupuolen representaatio ohjaa analyysiäni hyvin vahvasti, ja muodostin sen avulla analyysin tueksi myös analyysikysymykset, joiden avulla aineistosta oli helpompi etsiä oleellisia seikkoja.

Diskurssianalyysiä tehdessä on hyvin luonnollista aloittaa tarkastelemalla käytettyjä sanavalintoja sekä etsimällä eroja ja yhtäläisyyksiä aineistosta (Suoninen 2004, 50; Suoninen 1999, 18). Tämä vaatii aineiston tarkkaa rekonstruktiota ja kontekstualisoimista. Jälkimmäisellä viitataan siis kielen käytön suhteuttamista tiettyyn aikaan ja paikkaan (Valtonen 1999, 106–107). Teinkin tämän vaiheen ensimmäiseksi. Kävin koko aineiston tarkasti läpi ja keräsin havaintoja yhdenmukaisuuksista. Aineistosta saadut alustavat tulokset teemoittelin eri

diskursseiksi, jonka jälkeen syvennyin analysoitaviin artikkeleihin vielä syvemmin analyysikysymysten avulla. Nostin aineistosta keskeisimpiä huomioita ja lainauksia omiin muistiinpanoihin ja näin muodostui aluksi neljä diskurssia. Tämän jälkeen aloin kirjoittamaan tuloksia vielä yksityiskohtaisemmin auki, jonka jälkeen keskeisiä diskursseja oli kolme kappaletta. Tarkempaa analyysiä tehdessä muotoutui vielä tarkemmin myös alaluvut.

Edellä mainitun vaiheen jälkeen on tarkoitus löytää saatujen tuloksien ja laajempien kontekstien välille yhteyksiä. Mitä merkitystä sillä on, kuinka Marinin sukupuolta mediassa representoidaan löydetyllä tavalla? Kielen analysoinnin lisäksi diskurssianalyysissä tulee ottaa huomioon kuinka kielenkäyttö luo sosiaalista toimintaa. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 245–247.) Aineistoa tarkastellessa tulee siis ottaa huomioon myös se, miten kielenkäyttö on osa kulttuuria ja historiaa, jolloin tulee etsiä myös sellaisia asioita, joiden tulkinta edellyttää tutkijalta yleisen yhteiskunnallisen ilmapiirin tuntemusta ja samalla myös sen käyttöä. Kun aineistona on journalistiset tekstit tarkoittaa tämä käytännössä huomion kiinnittämistä esimerkiksi tekstin tuotantoon, eli media-instituutioon, joissa teksti tuotetaan sekä uutiskriteereihin ja tekstin lajityyppeihin. (Valtonen 1999, 106–107.)

Koska diskurssianalyysi näkee kielenkäytön konkreettisenä toimintana, tulee sitä lähestyä aina siitä näkökulmasta, että se samalla rakentaa sosiaalista todellisuutta. Kun tarkastellaan kielenkäytön seurauksia, tulee huomioon ottaa aina myös yhteiskunnallisten instituutioiden läsnäolo. Tukeudumme usein tuttuihin merkityssysteemeihin (esimerkiksi sosiaaliseen sukupuolijärjestelmään) ja yksi diskurssianalyysin tehtävistä onkin tuoda näkyväksi milloin tukeudumme kielenkäytöllä näihin institutionaalisiin rooleihin. (Suoninen 1999, 33–34.) Tässä tutkielmassa on tarkoitus saada vastauksia nimenomaan tähän kysymykseen. Haluan tutkia millaisia merkityksiä Sanna Marinille aineistossa annetaan. Huomio kiinnittyy sukupuoleen, mitä merkityksiä sille annetaan ja mitä odotuksia sitä kohtaan mahdollisesti on. Diskurssianalyysi onkin hedelmällisintä juuri silloin, kun tutkimuskohteena on jotain sellaista, jonka kaikki tuntevat. Se tekee tutkimisesta vaikeaa, mutta antoisaa sillä silloin pureudutaan kulttuurillisten itsestäänselvyksien selvittämiseen (Valtonen 1999, 117).

5. Maabrändin onnenpotku

Sanna Marinia parempaa maabrändin onnenpotkua ei pohjoismaisesta tasa-arvosta tunnetulle valtiolle voisi toivoa. (HS 17.12.2019 Hilla Körkkö)

Maabrändin onnenpotku- diskurssi syventyy siihen narratiiviin, joka vallitsi uutisoinnissa heti Sanna Marinin pääministerikauden alettua. Tällöin uutisoinnissa korostuivat vahvasti Marinin ikä ja sukupuoli, hänestä tuli sen hetkisen maailman nuorin pääministeri. Myös kansainvälinen mediahuomio, jota Marin sai tehtävään astuttuaan oli täysin uudessa mittakaavassa verrattuna siihen, mihin Suomessa oli aiemmin totuttu ja siten siitä uutisoitiin laajasti myös Suomessa. Tähän ilmiöön keskittyy maabrändin onnenpotku-diskurssi. Sen lisäksi se pitää sisällään Marinin omaan arvomaailmaan siihen liittyvään vastakkainasetteluun syventymistä.

5.1. Ihailua vai kritiikkiä?

Sanna Marinin pääministeriksi nimittämisen jälkeistä uutisointia leimaa selvästi yksi keskeinen teema, Suomi on jälleen todistanut olevansa tasa-arvon asioissa yksi maailman edelläkävijöistä, jonka lisäksi se kerrankin huomattiin myös maailmanlaajuisesti. Uutisoinnissa on jopa hieman innostunut sävy sekä selvästi ylpeyttä Suomea kohtaan. Siinä keskitytään pääasiassa välittämään lukijoille tietoa siitä, kuinka paljon ja miten, Marinista ja Suomesta uutisoidaan kansainvälisessä mediassa. Sanna Mariniin henkilöityy Suomen arvopohja tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Mariniin ei liitetä juurikaan hallituksen tai SDP:n politiikkaa. Journalismissa nainen pääseekin usein osaksi uutisdiskurssia silloin, kun hän on toiminnallaan onnistunut pääsemään perinteisesti maskuliiniseksi koetulle alueelle (Halonen 199, 80–81). Voidaan siis todeta, että Marinin nousu pääministeriksi oli tällainen saavutus, joka voi omalta osaltaan selittää runsasta uutisointia aiheesta juurikin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta, voidaan puhua perinteisestä “lasikaton rikkoutumisen” ilmiöstä. Tätä ihailua ja suosiota voidaan selittää myös presidentin suosion taustalla olevan kuherruskuukausi-ilmiön avulla. Tällä tarkoitetaan laajaa suosiota heti kauden alussa. (Kujanen & Raunio 2024.)

Ulkoministeriön maakuvayksikössä uskotaan, että Marinin nimittäminen pääministeriksi on uusi lisäkerros tarinaan tasa-arvoisesta Suomesta. [...] ”Tässä nimityksessä kiteytyy tarinamme yhdenvertaisuudesta, jossa taustoista ja sukupuolesta riippumatta kaikki on kaikille mahdollista.” (HS 10.12.2019 Liisa Kauppinen)

Vaikka uutisointi on pääasiassa henkilöitynyt Mariniin, tuodaan esiin myös usein hänen koko hallituksensa sukupuolijakauma, sekä sen niin sanottu nuorekkuus. Hallituksen naisvaltaisuutta pidetään aineistossa yhtenä politiikan muuttumisen tekijöistä myös yleisemmällä tasolla. Kuitenkaan poliittisia sisältökysymyksiä ei erityisemmin tuoda uutisoinnissa esiin, oikeastaan päinvastoin. Uutisoinnissa keskitytään enemmän siihen, kuinka Marinin (ja muiden naisministerien) ikä ja sukupuoli voivat esimerkiksi vaikuttaa positiivisesti myös heidän johtamiensa puolueiden suosioon ja nuorten suomalaisten äänestyskäyttäytymiseen. Esimerkiksi sanavalinnat “somehitti” ja “malliesimerkki” viittaavat laajaan suosioon monella eri tasolla. Tuodaan esiin suosio sosiaalisessa mediassa, mutta myös sen laajempi yhteiskunnallinen merkitys. Poliitikassa naiset ovatkin harvemmin osa sukupuolineutraalia uutisointia ja usein naisia tarkastellaan sukupuolensa edustajina, ei politiikkansa (Ruoho 2006, 187). Tämä näkyy vahvasti myös aineistossa, jossa uuden hallituksen alkutaipaleella pääpaino on juurikin sukupuolella ja iällä, ei hallitusohjelmassa tai puoluepolitiikassa.

Representaatiot vaikuttavat myös niihin tapoihin, joilla hahmotamme itsemme osana ympäröivää yhteiskuntaa. Eli sillä, millaisia tekstejä mediaan tuotetaan on vaikutusta myös siihen, miten meihin suhtaudutaan ja miten toisaalta näemme myös itse itsemme. (Paasonen 2010, 46.) Kun Marin representoidaan tasa-arvon malliesimerkkinä, vaikuttaa se samalla siihen, miten naisiin suhtaudutaan yleisemmällä tasolla politiikassa ja siihen, miten naiset suhtautuvat myös itseensä. Naiset, ja etenkin nuoret naiset, nähdään aiempaa vahvemmin kykenevinä poliittisiin johtotehtäviin, jonka lisäksi nuoret naiset voivat myös nähdä itse laajempia mahdollisuuksia poliittisella uralla.

Sanna Marinin hallituksesta tuli somehitti ja malliesimerkki tasa-arvoisuudesta. (HS 14.12.2019 Anna-Liina Kauhanen)

Uutisoinnin sävy alkaa kuitenkin pian Marinin pääministerikauden alettua muuttumaan. Helsingin Sanomien uutisoinnissa korostetaan yhä enemmän näkökulmaa siitä, kuinka suomalaisille pääministerin iällä tai sukupuolella ei ole lopulta olekaan niin suurta merkitystä, tätä mieltä on “murskaava enemmistö”. Marinia koskeva uutisointi sisältää erilaisia analyysejä, jotka käsittelevät tasa-arvoon ja “lasikattojen rikkoutumiseen” liittyviä historiallisia käänteitä, joista Marinin valinta pääministeriksi on vain yksi monista Suomen historiassa. Ikä ja sukupuoli ovat edelleen ne piirteet, joita Marinista tuodaan esiin, mutta nyt hieman erilaisesta näkökulmasta. Kotimainen ihailu Marinia kohtaan arkipäiväistyy ja

uutisoinnissa aletaan keskittyä yhä enemmän siihen, ettei Marinin valinta pääministeriksi olekaan niin erityistä Suomessa ja vertausta tehdään myös miespoliitikkoihin. Sanavalinnat kuten, “tämäkään ei ole tavatonta” ja “lasikatot on rikottu” luovat kuvaa siitä, ettei Marinin valinta pääministeriksi olekaan niin suuri saavutus kuin aluksi uutisoinnissa annettiin ymmärtää. Halutaan tuoda esiin Suomen tasa-arvoa ja edistyksellisyyttä myös irtaantumalla Marinista. Suomessa ei kuitenkaan ole ollut kovin montaa naispääministeriä, Sanna Marin mukaan lukien on niitä ollut kolme. Kun tämä suhteutetaan miespääministereiden lukumäärään voidaan todeta ettei kyseessä ole Suomessa arkipäiväinen saavutus naispoliitikoille. Edellinen naispääministeri oli Suomessa vuonna 2010 Mari Kiviniemi, joka oli virassa vain lyhyen aikaan. Monelle nuorelle Sanna Marin oli siis ensimmäinen naispoliitikko johtotehtävässä, sillä Tarja Halosen presidenttikaudestakin on jo kauemman aikaa.

[...] 34-vuotias Marin on pääministeriksi nuori. Suomessa tämäkään ei ole tavatonta: Esko Aho (kesk) oli pääministeriksi tullessaan 36-vuotias. (HS 26.1.2020. Jussi Pullinen)

Suomalaisten murskaava enemmistö kuitenkin katsoo, ettei pääministerin sukupuolella ole merkitystä. [...] Muiden pohjoismaiden tavoin Suomessa on edistetty tasa-arvoa valtiojohtoisesti 1970-luvulta lähtien ja politiikassa lasikatot on rikottu niin pääministerin kuin presidentinkin tehtävissä. (HS 22.12.2019 Liisa Kauppinen)

Sosiaalinen media villiintyi maailman nuorimmasta pääministeristä, joka sattuu vieläpä olemaan nainen. (HS 12.12.2019 Hilla Körkkö)

Sekä kotimaassa että ulkomailla otsikoissa muistettiin mainita kerta toisensa jälkeen pääministerin ikä ja sukupuoli. (HS 17.12.2019 Hilla Körkkö)

On selvää, että Suomen ulkopuolella Sanna Marin on nyt symboli. Mutta mille? [...] Kun lukee kansainvälisiä Marin-juttuja ja kuuntelee pääministerin puheita ulkomailla, ne eivät suomalaisen korvaan kuulosta kovin erikoisilta. (HS 26.1.2020 Jussi Pullinen)

Artikkeleissa alkaa näkyä jopa suoranaista arvostelua sosiaalista mediaa sekä myös journalistista mediaa itseään kohtaan. Sukupuolen ja iän korostamisesta aletaan puhua aiempaan nähden eri tavalla ja aineistossa esiintyy jopa kritiikkiä sukupuolen ja iän korostamista kohtaan. Sanavalinnat, joita aluksi käytettiin, kuten “malliesimerkki” ja “maabrändin onnenpotku” eivät enää esiinny uutisoinnissa, vaan sen sävy muuttuu entisestään kriittisempään suuntaan. Iästä ja sukupuolesta puhuminen sanavalinnoin kuten, “sattuu vieläpä olemaan nainen” ja “muistettiin mainita kerta toisensa jälkeen”, luovat hyvin erilaista sävyä

tekstiin verrattuna Marinin pääministerikauden ensimmäisiin päiviin ja viikkoihin, jolloin sävy oli pääosin ihaileva. Etenkin ikään ja sukupuoleen sekä ihmisten kiinnostukseen niitä kohtaan suhtaudutaan paikoin jopa vähätellen ja lukijalle syntyy kuva, ettei näillä ominaisuuksilla ole suurta merkitystä. Kuitenkin kyseisiin ominaisuuksiin kiinnitetään edelleen paljon huomiota myös Helsingin Sanomien uutisoinnissa, vaikka näitä piirteitä koitetaan samalla arkipäiväistä. Nyt naisvaltaisuus nähdään kuitenkin myös aiempaan verraten täysin päinvastaisessa valossa, se voikin esimerkiksi olla myös tasa-arvolain vastaista. Aineistossa tuodaan muutamassa artikkelissa esiin kuinka tasa-arvovaltuutettu on saanut Marinin hallituksesta yhteydenottoja.

Sanna Marinin (sd) hallituksen naisvaltaisuus on puhuttanut. Heti hallituksen nimittämistä seuranneina päivinä tasa-arvovaltuutettu sai yhteyden-ottoja, joiden mukaan hallitus on tasa-arvolain kiintiösäädöksen vastainen. (HS 20.12.2019. Anne Maria Holli)

Suomalainen tasa-arvopolitiikka keskittyy perinteisesti konsensukseen ja yhteistyöhön, mutta siitä huolimatta joskus syntyy konflikteja eri näkemysten välillä, kuten aina politiikassa. Kuten myös tässä tilanteessa, jossa Marinin hallitus koetaan tasa-arvolain vastaiseksi. Lähtökohtana on ollut tilanne, jossa jo pidempään on kritisoitu miesten ylivaltaa politiikan saralla, esimerkiksi Juha Sipilän hallituksessa suuri osa ministereistä oli miehiä. Toisaalta väitetään, että valtasuhteet on jo pyörähtäneet päinvastaiseksi, eli naisilla on niin sanottu ylivalta. Tässä tapauksessa Marinin valinnasta ja muista naisministereistä ollaan ensin onnellisia ja se nähdään hienona saavutuksena tasa-arvon näkökulmasta. Kuitenkin tilaa saa myös toinen argumentti, jonka mukaan naisia on nyt liikaa johtotehtävissä ja se syventää epätasa-arvoa. Tällainen valtakäsitys on kuitenkin hyvin yksiulotteinen ja tällöin valta nähdään ikään kuin resurssina. Eli jos naiset saavat lisää valtaa, on se miehiltä pois. Tällaisessa käsityksessä on kuitenkin myös omat ongelmansa. Voidaan esimerkiksi kyseenalaistaa, onko valtaa olemassa ilman, että sitä myös käytetään. Eli valta voidaan nähdä myös osana prosesseja ja kanssakäymisiä. Sen lisäksi miesten ja naisten vastakkainasettelu rakentaa myös yksiulotteista käsitystä sukupuolesta, jolloin naiset ja miehet nähdään kaikki tietynlaisina. (Kantola 2010, 80–81.)

HS-analyysi: Maailmassa on kaksi Sanna Marinia – yksi supersankari ja yksi kuilun partaalla horjuva pääministeri. [...] Itse asiassa Suomessa näyttäytyy aivan toinen Sanna Marin kuin maailman mediassa. (HS 26.1.2020. Jussi Pullinen)

Tähän asti Sanna Marin tosin näyttää tehneen vakaampaa työtä kuin edeltäjänsä Antti Rinne. Tähän tosin riittää jo se, että antaa Davosissa sujuvasti diplomaattisia

lausuntoja ja pitää muuten päänsä piilossa. Hyperaktiivisen Rinteen jälkeen valtiomiesmäinen poseeraus on helppoa. (HS 26.1.2020. Jussi Pullinen)

Jos Sanna Marinin tavallisuus ja hallituksen horjuva asema eivät välity ulkomaiseen mediaan, miten paljon sävyjä katoaakaan, kun me suomalaiset katsomme muualle maailmaan? (HS 26.1.2020. Jussi Pullinen)

Myös Sanna Marinin toimintaan niin Suomessa kuin myös kansainvälisen mediankin edessä aletaan suhtautua vielä aiempaakin kriittisemmin. Medialle edustaminen kuvataan helpoksi, ilmaisut kuten “valtiomiesmäinen poseeraus on helppoa” ja “supersankari” viittaavat siihen, että Marinista luotu kuva kansainvälisessä mediassa on vääristynyt, oikeasti kyseessä on ihan “tavallinen” ihminen. Marinia verrataan Antti Rinteseen ja hänen työnsä jatkaminen kuvataan helpoksi tehtäväksi. Marinin ja hänen hallituksen tilannetta pyritään kuvaamaan realistisesti, eli aineiston mukaan sen asema on “horjuva”. Suomen mediassa, tai ainakin Helsingin Sanomissa, siis lisääntyy kritiikki kansainvälistä mediaa ja sen välittämää Suomi-kuvaa kohtaan, sen koetaan olevan nyt vääristyneen positiivista, puhutaan siitä, kuinka Marinin välittämä kuva Suomesta on “utopiaa”. Enää aineistossa ei korosteta tällaisen Suomi-kuvan mahdollisia hyötyjä.

Sadat jonottivat New Yorkin sateessa kuuntelemaan Sanna Marinia, joka on heistä Trumpin vastakohta ja saa Suomen kuulostamaan utopialta. (HS 7.3.2020. Anna-Sofia Berner)

Voidaan siis todeta, että Marinin pääministerikauden alun uutisointi on pääosin henkilöitynyttä. Varsinaisesta politiikasta puhutaan vähän, tai ei ainakaan SDP:n puoluepolitiikan näkökulmasta oikeastaan lainkaan. Sanna Mariniin liitetään mm. tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arvomaailmaa ja hänet nähdään näiden asioiden edistäjänä ja edelläkävijänä Suomessa. Sukupuoli ja ikä korostuu pääministerikauden alun uutisoinnissa jatkuvasti, ne nähdään Marinin mielenkiintoisimpina ominaisuuksina, tai ainakaan muut asiat eivät saa uutisoinnissa niin paljoa tilaa. Myös kansainvälisen median huomio kiinnostaa Helsingin Sanomia, vaikka sitä kohtaan ollaankin myös aika kriittisiä. Artikkeleissa on myös tunnepitoisuutta, se vaihtelee innostuksesta kriittisempään näkökulmaan.

Poliitikkojen viestinnässä pyritään usein hyödyntämään samoja keinoja kuin tuotteiden brändäyksessä. Poliitikosta halutaan luoda tunnistettava hahmo, johon liitetään tietyt viestit, Marinin tapauksessa pääministerikauden alussa voidaan sanoa näiden viestien olevan sukupuoli ja ikä, joiden avulla häntä hyvin vahvasti myös representoidaan. Brändin rakentamiseen liittyy

toki aina kaksi puolta, poliitikon oma viestintä, sekä viestinnän perusteella ihmisten rakennetut mielikuvat. Suurimmassa roolissa on poliitikon oma viestintä ja toiminta, jonka perusteella nämä mielikuvat syntyvät, mutta todellisuudessa brändi rakentuu kaikesta saatavilla olevasta informaatiosta, jolloin medialla on myös poliitikosta riippumatta suuri rooli. Näin ollen median viestinnällä on suuri vaikutus siihen, mihin suuntaan poliitikon brändi alkaa rakentua. Esimerkiksi Marinin sukupuolta korostettiin mediassa koko hänen kautensa ajan. Brändin syntymiseen myös riittää, että poliitikko on julkisuudesta tuttu ja liitämme häneen joitain ominaisuuksia. Julkisuus, eli media, on siis myös sen vuoksi rooli brändien muokkaajana. (Isotalus 2017, 122–124.) Tämä puolestaan voidaan nähdä siinä, miten median representaatiot Marinista muuttuvat pääministerikauden aikana. Jo edellä esitetty huomio uutisoinnin sävy muutoksesta sopii mielestäni myös brändin muokkaamiseen. Toki ihmisten mielikuvia on hyvin vaikea kokonaisuudessaan muuttaa, eikä niihin vaikuttaminen ole yksinkertaista. On syytä kuitenkin pohtia, miten sukupuolen ja iän ihailusta siirtyminen niiden vähättelyyn vaikuttaa myös ihmisten mielikuviiin.

5.2. Arvovalintoja ja profilointia

Aineistoa tarkastellessa huomioni kiinnittyi myös siihen, mitä arvoja Marin itse tuo esiin ja minkä arvojen edistäjäksi hän haluaa aktiivisesti profiloitua. Marin tuo esiin aineistossa mm. ilmastokestävän hyvinvointivaltion, sukupuolten välistä tasa-arvoa, sekä ihmisoikeuksien edistämistä. Nämä voidaan nähdä myös SDP:n perusarvoiksi, joten siihen verraten niiden esiintuominen on Marinilta myös hyvin luonnollista. Esimerkiksi Tarja Halonen profiloitui hyvin vahvasti juuri hyvinvointivaltion edistäjäksi, etenkin naisten näkökulmasta. Niin sanotulla hyvinvointivaltio-diskurssilla voidaan saavuttaa tasa-arvoa, mutta se voi myös peittää alleen toisenlaisten toimintatapojen mahdollisuuksia. Hyvinvointivaltio-diskurssi myös tuottaa ja vahvistaa sitä naisten ideaalia, jossa tasa-arvopolitiikan subjekti on nainen, ja usein vielä äiti. (Kantola 2010, 86.) Vaikka Marin tuo itse esiin vanhempainvapaan uudistuksen, ei hänen omaa äitiyttä kuitenkaan korosteta aineistossa. Hyvinvointivaltion ja ilmastokestävyyden painottaminen on myös linjassa myös Marinin hallituksen hallitusohjelman kanssa.

Marin kertoo haastattelussa muun muassa haluavansa vaikuttaa sukupuolten väliseen palkkatasa-arvoon sekä vanhempainvapaan jakautumiseen sukupuolten välillä. (HS 20.1.2020. Hilla Körkkö)

Pyydän Marinia esittämään jonkin konkreettisen tavoitteen, jonka hän haluaisi toteutuvan lähitulevaisuudessa. ”Ilmastokestävä pohjoismainen hyvinvointivaltio”, Marin vastaa. (HS 30.10.2022. Marko Junkkari)

Marin intoutuu puhumaan Euroopan teknologisesta kyvykkyydestä ja osaamisesta. Marin kertoo, että teknologinen itsenäisyys on hänelle kestoaihe, josta hän on viime aikoina puhunut kaikkialla. [...] En tosiaan ennakkoon osannut odottaa, että Sdp:n puheenjohtaja painottaisi ideologiseksi sovitussa haastattelussa näin laajasti eurooppalaisen puolustus- ja teknologiasektorin merkitystä. [...] Ylipäättään koko haastattelun aikana Marin syttyy selvästi eniten siinä vaiheessa, kun puhutaan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja teknologiasta. Isot geopoliittiset kysymykset ja Eurooppa-asiat ovat selvästi Marinilla päällimmäisenä mielessä. [...] Marinin osalta kiinnostusta Eurooppaan saattaa lisätä myös hänen saamansa valtava kansainvälinen mediahuomio. (HS 30.10.2022. Marko Junkkari)

Tämä diskurssi, eli nainen tasa-arvopolitiikan ajajana voi olla niin vahva, että se voi osaltaan myös selittää toimittajan ihmettelyä Marinin mielenkiintoa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä teknologiaa kohtaan. Toimittaja tuo ilmi, kuinka geopoliittiset kysymykset ja Eurooppa-asiat olivat Marinilla “päällimmäisenä mielessä” ja kuinka hän “syttyy” eniten, kun puhutaan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Hän ei “osannut odottaa”, että teknologiasektoria painotettaisiin niin vahvasti haastattelussa. Teknologia-ala mielletäänkin perinteisesti hyvin maskuliiniseksi alaksi, ja sitä mielikuvaa vahvistaa entisestään esimerkiksi mainonta ja populaarikulttuuri. Naiset kuitenkin käyttävät teknologiaa siinä missä miehetkin, joskus vieläpä enemmän kuin miehet. (Rojola 2010, 197–198.) On myös hyvin tavallista, että naispolitiikkoja representoidaan osaksi aihe-alueita, jotka kuuluvat enemmän sosiaaliseen elämään. Näitä ovat esimerkiksi juurikin sosiaalipolitiikka, jonka myös Marin itse tuo esiin (Sapiro 1998, 164). Tätä ajatusta tukee myös Eurooppa-asioihin liittyvän kiinnostuksen selittäminen Marinin saamalla mediahuomiolla. Lukijalle luodaan kuvaa, ettei Marin voi aidosti olla kiinnostunut Eurooppaa koskettavista asioista vaan taustalla on myös joku muu intressi. On syytä pohtia, onko taustalla myös stereotyyppinen ajatusmalli siitä, mistä asioista nainen voi olla kiinnostunut. Marinilta odotetaan naisena ja SDP:n jäsenenä hyvinvointivaltion korostamista, ei vahvaa kiinnostusta Eurooppa-asioihin ja teknologia-alaan.

Naisjohtajien ongelma usein onkin, että heidän tulee hoitaa yhtäaikaaisesti kahta eri roolia, eli olla samaan aikaan naisia ja johtajia. Nämä kaksi roolia eivät aina luonnollisesti sovi yhteen, vaan ne voivat olla keskenään hyvin erilaisia ja olla keskenään myös selvässä ristiriidassa. Syntyy dilemma, jossa naisjohtajan tulisi käyttäytyä niin kuin häneltä odotetaan, olla hellä ja hoivaava sekä edistää naisten asemaa. Samaan aikaan tulisi myös korostaa maskuliinisuutta ja

olla aggressiivisempi ja vallitsevampi, jolloin politiikassa voi olla helpompi pärjätä. (Paxton & Hughes 2007, 90–91.)

Tämän vuoksi myös jako yksityiseen ja julkiseen elämänpiiriin on feministisen mediatutkimuksen näkökulmasta hieman haastava. Sen voidaan katsoa marginalisoivan naiset osaksi vain yksityistä aluetta. Yksityiselämä on journalismissa usein nähty häiriötekijänä ja julkisuuden rappauttajana, perinteisesti se ei kuulu osaksi journalismia. Naisten kiinnostuksen kohteiksi ja elämänalueeksi kuvataan yksityinen piiri usein myös silloin, kun he toimivat julkisuuden alueilla, eli esimerkiksi poliitikkoina. Tällä voidaan viitata jo edellä mainittuun tilanteeseen, jossa naispoliitikkojen katsotaan olevan kiinnostuneempia poliittisista päätöksistä, jotka koskevat tätä yksityistä aluetta, kuten päivähoitoa tai muuta perhepolitiikkaa. (Ruoho 2006, 171–172.) Esimerkiksi talous ja elinkeinoelämä puolestaan ovat historian saatossa kehittyneet maskuliiniseksi kiinnostuksen kohteeksi ja suurin osa näiden alojen johtajista ovatkin miehiä. Tämä puolestaan vaikuttaa myös journalismiin, sillä asiantuntijoina haastatellaan usein johtoasemissa olevia. (Halonen 1999, 55.) Naiset siis jäävät helpommin syrjään journalismissa ja mediassa näitä aihepiirejä käsiteltäessä.

On myös hyvä muistaa, ettei kaikkien naisten intressit ole keskenään samanlaisia, vaan ne voivat olla myös vastakkaisia. Ei siis ole olemassa sellaista yhteistä hyvää ideaalia, jonka kaikki naiset jakaisivat. (Ruoho 2006, 179.) Kaikki naiset eivät siis automaattisesti ole kiinnostuneita hyvinvointivalttiosta ja sen edistämisestä. Toki myös Marin profiloituu aktiivisesti arvomaailmaltaan myös tähän luokkaan, mutta se ei kuitenkaan sulje pois kiinnostusta ulkopoliittikkaan ja siihen liittyviin aihealueisiin.

6. Kriisiajan pääministeri

[...] kuherruskausi loppui dramaattisesti maaliskuun puolivälissä 2020, kun Suomeen julistettiin koronapandemian vuoksi poikkeusolot ja maa pantiin sulkuun ja säppiin. Marinista tuli kriisiajan pääministeri. (HS 3.10.2021. Marko Junkari)

Kriisiajan pääministeri-diskurssi keskittyy nimensä mukaan Marinin pääministerikaudella kohdattuihin kriiseihin, eli koronaviruspandemiaan ja Ukrainan sotaan. Kuten jo aiemmin tässä tutkielmassa on todettu, Marinin pääministerikausi oli poikkeuksellinen. Jo yksistään koronaviruspandemia aiheutti kriisin, jollaiseen maailma, eikä Suomi, ollut varautunut ja jossa tarvittiin nopeaa reagoitua ja täysin uusia ratkaisumalleja. Kuten varmasti hyvin muistamme,

tilanne vaati rajujakin toimenpiteitä, jonka vuoksi hallitusohjelman tavoitteet joutuivat hetkeksi syrjään. Tämä luonnollisesti teki eduskunnan ja hallituksen toiminnasta hyvin erilaista verrattuna tavalliseen hallituskauteen. Kun koronavirus oli mukautunut osaksi arkielämäämme, kohtasi maailma pian jo seuraavan kriisin, Venäjä hyökkäsi Ukrainaan alkuvuodesta 2022. Jälleen maailmalta, ja myös Suomelta, vaadittiin nopeaa reagointia. Kansainvälisen yhteistyö nousi suureen rooliin hallituksen ja pääministerin tehtävissä. Kriisien korostumisen vuoksi Marinin pääministerikaudella kiinnitettiin häneen paljon huomiota maan johtajana.

6.1. Koronaviruspandemia: hillitty johtaja

Ensimmäinen huomio, jonka aineistosta tein, oli koronasta kertovien artikkeleiden vähyys suhteessa siihen, kuinka suuri osa ne ovat olleet päivittäistä uutisvirtaa koko Marinin pääministerikauden ajan. Pandemia leimasi Marinin hallituskautta suuresti, joten siihen nähden tämä huomio on mielestäni erittäin tärkeä. Onko niin, että kriisiaikana uutisaiheiden henkilöityminen on toissijaista ja jopa asiatonta? Voidaan puhua niin sanotusta lipun ympärille kerääntymisen ilmiöstä. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa hallinnon kannatus ja luottamus lisääntyy kriisitilanteessa. Kun edessä on suurempi uhka, laitetaan pienemmät ristiriidat syrjään. (ks. esim. The Ulkopolitist 6.10.2021; Kujanen & Raunio 2024.) Tällöin yksittäisten ministereiden asioiden käsittely mediassa on toissijaista, eikä perinteinen hallituspolitiikka tai riidat opposition kanssa saa huomiota. Keskitytään konsensukseen, jotta kriisistä on mahdollista selvitä. Uutisoinnissa ei siis nyt liiemmin korosteta Marinin ikää, sukupuolta tai muita henkilökohtaisen elämän аспектеja. Artikkeleiden sävy on lähes täysin faktuaalinen ja journalismin tehtävä näyttääkin olevan luotettavan tiedon välittäminen kansalaisille vaikeassa tilanteessa. Etenkin koronaviruksen ja poikkeusolojen alkua ajoilta artikkeleita, jotka olivat henkilöityneet Mariniin, oli hyvin vähän, niitä ei oikeastaan ollut lainkaan.

Kriisiajan viestinnälle on usein hyvin tyypillistä ensin kieltäytyä siitä, että tilanne on muuttumassa katastrofaaliseksi. Johtajat toistelevat usein, kuinka tilanne on normaali ja sen kehittymistä seurataan. Tämän jälkeen vuorossa on vakuuttelu, että tarvittaessa ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. (Kangas, Nenonen & Välimäki 2021, 27.) Tätä kriisiviestinnän runkoa ei ole nähtävissä aineistossa, jonka perusteella voidaan myös väittää, ettei koronaviruksen alkuaikojen viestintä ainakaan henkilöitynyt Mariniin, vaan koko hallitukseen ja sen eri ministereihin. Tämän vuoksi varsinainen kriisiviestintä jää aineistossa myös hyvin vähäiseksi.

Suomalaisten kollektiiviseen tajuntaan piirtyi kuva tiedotustilaisuuksista, joissa vakavailmeinen, mustaan jakkupukuun pukeutunut pääministeri kertoo rauhallisesti ja selkeästi valmiuslain perusteella käyttöön otettavista rajoitustoimista. (HS 3.10.2021. Marko Junkari)

Mutta se tuli kaikille selväksi, että Sanna Marin osaa esittää asiansa selkeästi ja vakuuttavasti. Hän oli päivittäin esillä. Marinin esiintymiset painuivat suomalaisten mieliin. Hän toi järjestystä pelon ja kaaoksen keskelle. (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää)

“Iso kiitos tästä kuuluu selkeä-sanaiselle pääministeri Sanna Marinille (sd), jonka tapa kertoa asioista jättää hyvin vähän tulkinnanvaraa.” (HS 24.3.2020. Mieliipide)

Kuitenkin se, kuinka Marinista koronaviruksen suhteen uutisointiin, oli pääasiassa erittäin positiivista ja oikeastaan jopa hyvin neutraalia, esimerkiksi sukupuolta tai ikää ei tuotu esiin lainkaan, toisin kuin vielä ennen koronavirusta. Luotiin kuvaa rauhallisesta ja selkeästä esiintyjästä, joka onnistui välittämään tiedon rajoitustoimista koko Suomelle, häntä kuvattiin henkilönä joka tuo järjestystä kaaoksen keskelle. En usko tämän olevan täysin sukupuolittunutta viestintää, vaan uskallan väittää, että kriisiaikana maan johtajilta sukupuolesta riippumatta odotetaan rauhallista suhtautumista ja luotettavuutta. Aineisto piti sisällään useita analyysyjä, joissa todennettiin myös numeraalisesti Marinin suosiota kansan keskuudessa kriisin keskellä. Toki Marin sai myös kritiikkiä ja hänen johtamiskykyään myös epäiltiin ja osa kaipasi myös perinteistä vahvaa ja maskuliinista johtajaa. Tätä kritiikkiä ei kuitenkaan tässä aineistossa noussut selvästi esiin. On hyvin tavallista, että osa ihmisistä kaipaa kriisin keskellä enemmän niin sanottua autoritaarisuutta ja epävarmuus sekä pelko lisäävät tarvetta ja halua ulkopuoliselle komennolle. (Kangas, Nenonen & Välimäki 2021, 71, 73, 75.) Koronaviruksen kaltainen globaali kriisi oli ensimmäinen laatuaan, eikä Suomessa myöskään ollut aiemmin ollut nainen johdossa näin kokonaisvaltaisen kriisin aikana. Tämän näkökulman huomioon ottaen Marinin sukupuoli nousee aineistossa todella pieneen rooliin.

Ulkonäkö, tai tarkemmin sanottuna pukeutuminen, nostettiin aineistossa kuitenkin esiin muutaman kerran. Musta jakkupuku nähtiin hyvänä valintana tiedotustilaisuuksiin. Pääasiassa uutisointi oli kuitenkin sävyiltään hyvin faktuaalista, suurin huomio oli koronaviruksen rajoitustoimissa ja Marinin antamat haastattelut keskittyivät myös näihin asiakysymyksiin. Vasta kun tilanne koronaviruksen suhteen oli vakiintunut, näkyi uutisoinnissa hieman enemmän myös sukupuolittuneisuutta. Koronavirus esitettiin naisten elämänalueisiin koskettavan kriisinä, jonka vuoksi naisvaltainen hallitus oli myös sopiva johtamaan tilannetta. Edelleen Marin siis kuvataan hyväksi kriisiajan johtajaksi, mutta sukupuoli katsotaan olevan

siinä osa tekijänä. Kuten edellisessä luvussa todettiin, naispoliitikkoja representoidaan usein osaksi sellaisia aihe-alueita, joiden voidaan katsoa kuuluvan osaksi sosiaalista elämää (ks. esim. Sapiro 1998, 164). Tämä on nähtävissä alla olevassa lainauksessa (HS 12.3.2023), jossa naisten hallitsemiksi elämänalueiksi liitetään perhe ja hoiva. Huomioon on kuitenkin otettava, että tämä oli edelleen hyvin marginaalista suhteessa koronaviruksesta kertovien uutisten määrään aineistossa, saati sitten koko Helsingin Sanomien tuotannossa.

Pääministeri Sanna Marinin naisvaltainen hallitus sopi hyvin johtamaan maata koronakriisin aikaan. Sehän oli kriisi, joka iski etenkin naisten hallitsemiin elämänalueisiin: kotitalouksiin, perheeseen ja hoivaan. Terveystieteiden ala on naisvaltainen ala. Koti ja yksityisyys on naisten ydinosuamista – perinteisesti ja yhä. (HS 12.3.2023. Anna-Stina Nykänen)

”Mitä koronaviruksesta parhaiten selvinneillä mailla on yhteistä?”, amerikkalainen talouslehti Forbes kysyi 13. huhtikuuta. Vastaus: niitä kaikkia johtaa nainen. [...] Kirjoittaja Avivah Wittenberg-Cox listasi neljä keinoa, joilla naisjohtajat ovat hänen mukaansa kriisiä lähestyneet: rehellisyys, päättäväisyys, uusi tekniikka ja rakkaus. (HS 19.4.2020. Saska Saarikoski)

Maailman tiedotusvälineet ovat anoneet hänen haastattelujaan, koska Suomi on pärjännyt koronaviruksen kanssa pitkään paremmin kuin mikään muu Euroopan maa. (HS 22.11.2020. Teemu Luukka)

Kansainvälisen median huomio koronaviruksen hoidon suhteen oli myös positiivista, Suomea ja etenkin Marinaa ylistettiin, koronaviruksen kanssa pärjääminen henkilöityi Suomen osalta Mariniin. Kansainvälinen media jatkoi myös sukupuolen korostamista, josta uutisoitiin myös useaan otteeseen Helsingin Sanomissa. Artikkeleissa ei kuitenkaan otettu sen suurempaa kantaa kyseiseen narratiiviin, vaan tietoa välitettiin lukijoille sellaisenaan. Kuitenkin aineistossa on useampi artikkeli, jossa kansainvälisen median huomiosta uutisoidaan. Näiden uutisten nouseminen tämän tutkielman aineistoon voi selittyä juurikin kansainvälisen mediahuomion henkilöitymisellä. Se selittää osaltaan sen, miksi näitä artikkeleita on suhteellisen paljon aineistossa verrattuna muuhun korona-ajan uutisointiin. Suomessa koronavirus ja siihen vaadittavat toimenpiteet uutisoitiin pääasiassa hallituksen ja eduskunnan näkökulmasta ja yksittäiset ministerit nousivat harvemmin rajoitustoimenpiteiden kasvoiksi ja kun niin tapahtui, oli suurella roolilla esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeri sekä THL:n asiantuntijat, ei yksin pääministeri.

6.2. Ukrainan sota: empaattinen johtaja

Ukrainan sotaa koskevia artikkeleita oli aineistossa vain muutama. Tätä voi selittää esimerkiksi se, että Ukrainan sota alkoi vasta Marinin pääministerikauden lopussa. Verraten esimerkiksi koronavirukseen, joka oli läsnä lähes koko Marinin kauden ajan. Toisaalta sen voidaan katsoa kertovan osittain myös siitä, että uutisointi henkilöityi Mariniin vain harvoin sotaa käsittelevissä artikkeleissa, aihe on kuitenkin ollut osa päivittäisiä uutisia Venäjän hyökkäyksen alusta asti, joten uutisia aiheesta kyllä riittää myös Helsingin Sanomilla. Ne artikkelit, jotka olivat osa tutkielman aineistoa, käsitelivät Marinin vierailuita sota-ajan Ukrainaan.

Ehkä radikaalimpaa muutosta tapahtuu sittenkin miesten tunneasteikon toisessa päässä. Kun pääministeri Sanna Marinin punehuneet silmät Butšan kauhujen äärellä liikuttivat, jopa patakonservatiivi kokoomuslainen, sotatieteiden maisteri, kapteeni evp. Atte Kaleva twiittasi ylevästi: Sanna Marin on antanut uudelle johtajuudelle kasvot. (HS 19.6.2022. Leena Virtanen)

Pääministeri Marin matkusti Ukrainaan – ”Oli erittäin vaikea katsoa sitä kaikkea, mitä Venäjä on näille kaupungeille tehnyt”. (HS 26.5.2022. Ilmo Hilkka, Henri Häkkinen & Marko Junkari)

Kuva surumielisestä pääministeri Marinista Ukrainassa herätti huomiota ... Kuvassa pääministeri seisoo raskas luotiliivi päällään, kun hänelle näytetään Venäjän tekemiä tuhoja kaupungissa. [...] ”Siinä ei ole pelkoa, mutta siinä on epätoivoa ja surua”, Niskasen mukaan kuvan katsojat voivat samaistua pääministeristä välittyviin tunteisiin. [...] ”Nimenomaan ehkä sen takia, että hän on siinä ilmeeltään niin paljaana”. (HS 27.5.2022. Anni Keski-Heikkilä)

Marin ei usko, että Venäjän presidentin Vladimir Putinin kanssa voi puhua järkeä. Sen sijaan hän kuvaili Putinin toimien olevan hyvin tunteellisia ja perustuvan tunteeseen Venäjän historiasta ja suuruudesta. [...] on eri asia sanoa tukevansa Ukrainaa, mutta aivan toinen vierailu paikan päällä. Pääministerin mielestä on tärkeää näyttää solidaarisuutta monin eri tavoin. (HS 20.2.2023. Kirsi Jääskeläinen)

Marin nähdään edelleen päättäväisenä ja päämäärätietoisena kriisiajan johtajana. Nyt uutisoinnissa korostuu enemmän myös tunteet, verrattuna pandemia-ajan uutisointiin. Marinin kokemista tunteista Ukrainan vierailuilla uutisoidaan useamman kerran, Ukrainan kauhut ovat koskettaneet Marinia syvästi ja siten hän on myös kansalaisten silmissä samaistuttava ja solidaarinen johtohahmo. Tunteiden näyttäminen nähdään tässä tilanteessa vahvuutena, ja osittain jopa naisten ominaisuutena joka saa jopa ”konservatiivin sotatieteiden maisterin liikuttumaan”. Marinin harkitukseksi mielletyn julkisuuskuvan nähdään osittain rikkoutuvan Ukrainan vierailun aikana, ja se nähdään oikeana tekona kyseisenä hetkenä. Puhutaan

“punehtuneista silmistä” ja “surumielisestä pääministeristä”. Marinin kuvataan olevan epätoivoinen ja surullinen. Marin on siis samaistuttava ja hänen tunteensa ovat linjassa koko Suomen kanssa.

6.3. Puhdasverinen asiapoliitikko

Aineistossa esiintyy myös artikkeleita, jotka käsittelevät Marinin johtamistaitoja kriisien aikaan yleisemmällä tasolla. Kuten edellä on todettu, Marinin nähdään pääosin onnistuneen kriisiajan pääministerinä, kohujen aiheuttamaa kritiikkiä lukuun ottamatta. Hänet nähdään aineistossa käytännöllisenä ja uskottavana. Sukupuoli sekä ikä nousee jälleen muutaman kerran esiin. Marinin iän nähdään tuoneen mm. uutta näkökulmaa johtamiseen, mutta se nähdään positiivisessa valossa. Vertaus ja vastakkainasettelu käyvät esimerkiksi presidentti Sauli Niinistöön ja heidän kahden väliseen yhteistyöhön, joka on ikäerosta ja sukupuolesta riippumatta aineiston mukaan onnistunut, vaikka Marinin katsotaankin “tunkeutuneen” presidentin “tontille” ulkopolitiikan suhteen. Koronapandemian myös katsotaan tuoneen Marinille uskottavuutta, jonka vuoksi hän on ollut myös Ukrainan kriisin aikana tosissaan otettava johtohahmo. Nuoren naisen nähdään olevan hyvin poikkeuksellinen näky maan johdossa tällaisen konfliktin aikana, ja tottahan se myös on Suomen historiassa, jossa nainen ei ole ennen Marinaa ollut näin suurten kriisien aikaan politiikan huipulla. Häntä kuvataan poliitikkona, joka uskaltaa rikkoa perinteistä politiikan järjestystä. Hän ei kysele neuvoa muilta tai pelkää tehdä yhteistyötä presidentin kanssa. Kuitenkin aineistossa tuntuu olevan yhteistä se, että Marinin katsotaan onnistuneen pääministerinä myös Ukrainan sodan aikana.

Matkalla Suomea on johtanut kaksi täysin erilaista poliitikkoo: 73-vuotias oikeistolainen mies ja tätä puolta nuorempi vasemmistolainen nainen. Siitä huolimatta päätöksenteko on sujunut erinomaisessa järjestyksessä. (HS 15.5.2022. Saska Saarikoski)

Uuden sukupolven näkökulma on auttanut Marinaa liihottamaan vasemmiston vanhojen ajatusurien yli. Hän ei ole käynyt kyselemässä neuvoja sen enempää Tarja Haloselta, Erkki Tuomiojalta kuin Paavo Lipposeltakaan vaan on hoitanut Nato-prosessia samalla määrätietoisella käytännöllisyydellä kuin koronavirusepidemiaa. (HS 27.5.2022. Anni Keski-Heikkilä)

Olisiko naisvaltainen hallitus ollut uskottava johtamaan Ukrainan sodan synnyttämän kriisin Suomea, jos näytöt vaikeiden aikojen johtamisesta koronan aikaan eivät olisi olleet niin vahvat? Nyt nuori nainen on voinut pääministerinä vieraila sota-alueilla ja

edustaa maata Nato-keskusteluissa täysin uskottavasti. (HS 12.3.2023. Anna-Stina Nykänen)

Venäjän-suhteita on johtanut presidentti, kunnes nuori pääministeri teki omin päin aloitteen. [...] Vastakkain oli kaksi kansansuosikkia. Uusi pääministeri, nuori nainen, vasemmistolainen, haastoi pitkäaikaisen presidentin, vanhan konservatiivimiehen, ja vieläpä tunkeutui siekailematta tämän tontille. [...] Marin voitti. Pääministeri tuli presidentin rinnalle myös Venäjän suhteiden hoidossa. Niinistön on tästä lähin oltava varuillaan. (HS 6.3.2021 Unto Hämäläinen)

Marin representoidaan aineistossa kovana johtohahmona, joka saa asioita aikaan ja on “puhdasverinen asiapoliitikko”. Häntä keuhutaan “kovaksi ja taitavaksi” ja hänet esitellään ihmisenä joka uskaltaa johtaa. Aineistossa on kuitenkin huomattavissa myös ristiriitaa, sillä samaan aikaan nämä piirteet tekevät aineiston mukaan Marinista etäisen ja helposti turhautuvan ihmisen. Esiin nousee myös Marinin julkisuuskuva, jota pidetään tarkkana ja harkittuna. Marin nähdään taitavana ja strategisena viestijänä, mutta silti liian etäisenä.

Naisjohtajien kohdalla joskus voi olla kyse siitä, että joutuvat mukauttamaan oman johtamistyyliinsä osaksi maskuliinista organisaatiokulttuuria. Stereotyyppiset menestyneiden johtajien ominaisuudet ja naisten sukupuoliroolit ovat usein ristiriidassa, joka puolestaan voi vaikuttaa naisen asemaan näissä johtotehtävissä. Naiset voivat siis päätyä ratkaisemaan tämän ristiriidan korostamalla niitä ominaisuuksia, jotka stereotyyppisesti yhdistetään miehiin. Naiset ovat osa poliittisia instituutioita, joissa miesten käyttäytymistä, kuten voimakkuutta ja persoonattomuutta, pidetään normina. Tämän vuoksi naiset joutuvat usein muuttamaan tai sopeuttamaan itsensä sopiakseen osaksi näitä normeja. (Derks, Van Laar & Ellemers 2016, 456-457; Paxton & Hughes 2007, 13.) Marin ei itse tuo aineistossa tätä näkökulmaa esiin, mutta on mielenkiintoista pohtia selittykö voimakkaan hillitty ja asiallinen julkisuuskuva osaltaan myös sillä, että Marin haluaa pitää huomion asiakysymyksissä, ei hänen iässään tai sukupuolestaan.

Marinia pidetään puhdasverisenä asiapoliitikkona, joka ei rupattele säästä tai kysele edellisviikonlopun syntymäpäiväjuhlien perään. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Monet keuhuvat häntä kovaksi ja taitavaksi. Marin uskaltaa johtaa, tekee kantansa selväksi ja vaatii samaa muilta. Kääntöpuoli on se, että välillä hän turhautuu muiden jahkailuun. Kulisseissa Marin ei aina ole hillitty. Hän kiroilee paljon [...] Julkisuudessa on tietenkin nähty toisenlainen Marin, se hillitty ja asiallinen. (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää)

Henkilönä Marin on kuitenkin jäänyt etäiseksi. Harva tietää, mitä hän oikeastaan ajattelee. (HS 12.6.2022. Saska Saarikoski)

Julkisuudessa hän ehkä esiintyy ideologisempänä kuin onkaan, koska taitavana strategiana tietää sen olevan viestinnällisesti järkevää. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Toimittajat huomasivat pian, että Marin on hyvin tarkka julkisuuskuvastaan (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää)

Naispuolisten poliittisten johtajien täytyy usein tasapainotella myös mediassa, sillä lukijoiden ja katsojien tulee pitää heitä samaan aikaan pätevinä ja miellyttävinä mahdollisimman laajan suosion saavuttamiseksi. Joskus myös nämä käsitykset voivat olla keskenään ristiriidassa. Naiset voidaan nähdä pätevinä, mutta koska he usein samalla kilpailevat samalla alalla olevien miesten kanssa, voidaan heidät samanaikaisesti myös arvioida kylmiksi ja epämiellyttäviksi, sillä vertailua tehdään miehiin. Miehillä sopivaksi katsottuja piirteitä ei välttämättä nähdä yhtä sopivaksi naisilla. Naisten odotetaan usein olevan hoivaavia, avuliaita, pidettäviä, helliä ja kohteliaita. Tämän vuoksi naiset kohtaavat politiikassa myös enemmän ennakkoluuloja. Miesten stereotyyppiset luonteenpiirteet, kuten itsevarmuus, kilpailuhenkisyys, aggressiivisuus ja hallitsevaisuus, on koettu luonnostaan sopivaksi johtajuuden ominaisuuksien kanssa. Kun naiset siis ovat johtotehtävissä, odotetaan heiltä yhtäaikaan maskuliinista ja feminiinistä käytöstä, jonka vuoksi syntyy helposti ristiriita. On vaikeaa tasapainotella näiden kahden eri vaatimusten välillä. Naispuoliset poliittiset johtajat viettävät myös paljon aikaa median edessä, ja siten heitä käsittelevillä mediaviesteillä, eli sillä miten heidät representoidaan, voi olla suuri vaikutus siihen, kuinka lämpiminä ja pätevinä heidät koetaan. (Schlehofer et al. 2011, 69-70; Paxton & Hughes 2007, 91.) Esimerkiksi Marin koetaan aineistossa asiapoliitikkona, joka ei rupattele. Hän turhautuu helposti ja kiroilee. Ja vaikka Marin kuvataan onnistuneena johtajana, näiden piirteiden katsotaan tekevän Marinista myös etäisen, eli miesten stereotyyppiset luonteenpiirteet katsotaan kuitenkin sellaisenaan epäsovivaksi ja Marinilta jäädään kaipaamaan myös muita piirteitä.

Medialla onkin paljon vaatimuksia poliittisia johtajia kohtaan ja Pekka Isotalus koosti näistä piirteistä kaksi poliitikon ihannetyppiä: asiapoliitikon ja kansanhurmaajan. Näistä ensimmäinen pitää sisällään ahkeruuden, älykkyyden, maltillisuuden, harkitsevuuden ja työhön keskittymisen. Nämä piirteet koetaankin aineistossa sopivan osaksi Marinia. Kansanhurmaaja on puolestaan rohkea, tuore, karismaattinen, innostunut ja edustava. (Isotalus 2017, 73.) Myös nämä kriteerit Marin täyttää aineiston perusteella. Asiapoliitikon puoli

toteutuu esimerkiksi kriisiajan johdossa ja julkisuuden esiintymisissä, kuten tiedotustilaisuuksissa. Kansanhurmaajan puoli näyttäytyy etenkin kansainvälisen median edessä, vapaa-ajan vietossa ja sosiaalisen median käytössä, joissa rohkeus ja karismaattisuus näyttäytyy parhaiten. Ihanepoliitikon tulisikin olla näitä molempia, mutta on selvää että se on lähes mahdotonta.

Marinin tarinaa on siivousvimma. Paheena imurointi on harmiton, vaikka se olisi pakkomielteistä. Suorituskeskeisyydessä Marin vertautuu Alexander Stubbiin ja pragmaattisuudessa Matti Vanhaseen. Marin sanoo, ettei ole tunneihminen. Se voi olla myös ongelma. ”Olen joutunut tosi paljon opettelemaan sosiaalisia taitoja.” (HS 16.10.2021. Pääkirjoitus)

Hallituksessakin nainen, kuten pääministeri Sanna Marin (sd), voi onnistuneiden neuvotteluiden jälkeen näyttää iloaan.- Mutta kokonaisuuteen kuuluu myös 60-vuotias mies, Vanhanen, joka ei hymyile eikä ilakoi. (HS 17.10.2020. Anna-Stina Nykänen)

Kiittäjäksi häntä ei kuvailla. Kun asiat ovat ohi, Marin menee eteenpäin eikä aina muista kiittää ihmisiä osallistumisesta. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Sanna Marin on jokseenkin hankala haastateltava. Hän on sujuva esiintyjä, joka vastaa laajasti kysymykseen kuin kysymykseen. Vastauksista on kuitenkin usein aika vaikea saada otetta. Niistä ei löydy oikein mitään säröä, josta saisi kiinni. (HS 30.10.2022 Marko Junkkari)

Marinin kohdalla vertaus käy miespoliittikkoihin, edellä mainitun presidentti Niinistön lisäksi myös esimerkiksi Alexander Stubbiin ja Matti Vanhaseen. Marinin suorituskeskeisyyttä ja pragmaattisuutta verrataan kyseisiin miehiin ja kaikkiin kolmeen poliittikkoon liitetään suorituskeskeisyys ja pragmaattisuus. Näistä ominaisuuksista ja Marin vertaamisesta Stubbiin ja Vanhaseen, syntyy helposti mielikuva, että ne ovat maskuliinisia ja poliittisilta johtajilta odotettuja piirteitä. Näihin odotuksiin aineiston mukaan Marin ylittää, mutta tunnetaidot saa kritiikkiä niin kyseisessä pääkirjoituksessa (16.10.2021) kuin myös muualla aineistossa. Esimerkiksi Stubbin tai Vanhasen osalta esiin ei nosteta tunnetaitoja (tai tässä tapauksessa niiden ”puutetta”). Naisilta odotetaan usein myös sukupuolirajojen sisällä pysymistä, kuten aiemmin jo todettiin. Tämän voidaan katsoa pitävän sisällään myös tunnetaidot, esimerkiksi empaattisuus ja hoivavietti mielletään usein naisten ominaisuuksiksi. Media keskittyykin naisten kohdalla usein siihen, mitä tunteita heillä on, kun miesten kohdalla huomiota saa enemmän ”asiasisältö” (Ross 2004, 68). Naisten kuvaaminen vahvoina voi helposti herättää negatiivisia mielleyhtymiä mutta liiallinen luonteen pehmyden korostaminen voi aiheuttaa vastakkaisen reaktion ja tehdä heistä sopimattomia politiikkaan (Railo 2011, 197). Marinin

kohdalla korostuu selvästi se, kuinka hänet koetaan päteväksi, mutta samaan aikaan myös kylmäksi. Häneen liitetään samoja piirteitä kuin miesjohtajiin, mutta samaan aikaan Marin ei aineiston mukaan täytä stereotyyppisiä sukupuolirooleja. Ristiriita maskuliinisten ja feminiinisten piirteiden sekä naisjohtajiin kohdistuvien odotuksien välillä on siis jälleen selvästi nähtävissä.

7. Pääministeri-instituution ravistelijä

Marin sanoi myös haluavansa ”hieman ravistella” pääministeri-instituutiota. ”Välillä tuntuu, että pelkkä olemassaoloni on provokaatio jollekin. Sellaiseksi en sitä tarkoita, mutta pyrin elämään myös ikäiseni lailla.” (HS 24.10.2021. Jarmo Huhtanen)

Maailman nuorin pääministeri. Naisvetoisen hallituksen johtaja. Euroopan vasemmiston toivo. Sateenkaariperheen tähti. Instagram-sukupolven poliitikko. Fashionista. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Pääministeri-instituution ravistelijä diskurssi keskittyy Marinin yksityiselämään ja siihen, miten sitä on käsitelty mediassa sekä myös siihen, kuinka Marinin sosiaalisen median käytöstä on puhuttu mediassa. Marinin kaudelle mahtui muutama iso kohu, joista kaksi korostui tämän tutkielman aineistossa. Tämä diskurssi pitää sisällään myös Marinin ulkonäköön ja pukeutumiseen liittyvää representaatiota.

7.1. *Sanna Marin kulissien takana*

Marinin ajaman politiikan ja hänen ikänsä lisäksi aineistossa nousee esiin toistuvasti myös muut hänen yksityiselämään liittyvät seikat, joiden voidaan katsoa aineiston mukaan myös nostavan Marinin kannatusta äänestäjien keskuudessa. Näistä yksi keskeinen teema on Marinin tausta sateenkaariperheessä. Myös Marinin musiikkimaku, kuten Rage Against the Machine, nostetaan aineistossa useasti esiin. Nämä, sekä esimerkiksi työ kaupan kassalla, tuodaan esiin samaistuttavina asioina etenkin nuoremmille. Ne ovat aineiston mukaan iän ja sukupuolen lisäksi niitä asioita, jotka tekevät Marinin valinnasta pääministeriksi edistyksellisen ja tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta edistävän nimityksen. Marin on esimerkki siitä, kuinka kaikista lähtökohdista voi Suomessa edetä uralla. Marin itse ei aineistossa tuo esiin kuin kerran perhetaustansa. Tämän voidaan katsoa myös liittyvän politiikan privatisoitumiseen, jolloin politiikon yksityiselämä, sekä sen eri ominaisuudet ovat yhä enemmän esillä mediassa. Poliitikot asetetaan aiempaa useammin samaan asemaan muiden julkisuuden henkilöiden

kanssa. Tällä voi olla myös positiivisia vaikutuksia poliitikoille, sillä henkilökohtainen elämä ja sen raottaminen voidaan nähdä myös resurssina, jonka avulla saadaan läheisempi suhde äänestäjiin. Kun poliitikkoja käsitellään kuin yksityishenkilöitä, saattaa äänestäjä olla kiinnostuneempi poliitikon persoonasta kuin hänen edustamastaan politiikasta. (Isotalus 2017, 84, 86.) Eli esimerkiksi tausta sateenkaariperheessä tai työ kaupan kassalla voivat olla sellaisia asioita, joihin äänestäjien on helppo samaistua ja siten he voivat kokea olevansa myös Marinia lähempänä, ikään kuin kuulua samaan joukkoon.

Kaksi suhteellisen isoa aihepiiriä puuttuu Marinin yksityiselämän käsittelystä lähes kokonaan, näitä ovat äitiys sekä parisuhde. Muutaman kerran mainitaan Marinin olevan äiti, mutta siihen ei syvennytä lainkaan, eikä hänen äitiyttä arvostella lainkaan, suuntaan tai toiseen. Avioliiton osalta Marinin parisuhteen alkuaikoja käydään läpi Marinin henkilökuvassa ja avioituminen pääministerikauden aikana mainitaan, mutta tarkemmin asiaa ei aineistossa käsitellä. Tämän voidaan katsoa olevan poikkeuksellista. Esimerkiksi vielä 2000-luvun alussa naispoliitikkojen henkilökuviissa äitiyden ja poliitikon uran yhdistämisen mahdollisuudet oli hyvin yleinen teema. Menestymisestä puhuttaessa äitiys ja poliitikon ura nähtiin molemmat mahdollisina ja tavoiteltavina sekä itsestäänselvinä asioina ja niiden yhdistämisestä kysyttiin poliitikoilta paljon. 2000-luvulla naispoliitikkoja haastateltiin naistenlehdissä jo ilman aviomiehiä, eikä parisuhteen tasolla esiin nostettu enää sukupuolten välistä ristiriitaa. (Railo 2011, 170, 207.) Siihen verraten ei ole suurikaan ihme, ettei Marinin silloista puolisoa aineistossa tule esiin usein, eikä Marinin avioliitto nouse suureen rooliin.

Tampereen yli-opiston tutkija-tohtori Johanna Vuorelma uskoo, että Marin voi kerätä kannatusta nuoremmilta ihmisiltä ominaisuuksiensa, kuten sukupuolen, iän, tamperelaisuuden, työväenluokkaisen ja sateenkaariperheestä tulevan taustansa, takia. (HS 10.12.2019. Suvi Vihavainen)

Sateenkaariperheitä on tehnyt näkyväksi nyt myös se, että sellaisessa kasvoi myös pääministeri Sanna Marin. (HS 3.5.2020. Pauliina Grönholm)

Koko maailma tuntuu tietävän pääministeristämme ainakin seuraavat seikat: hän on pääministerinä maailman nuorin ja sateenkaariperheen tytär. Tiedämme myös, että pääministeri Sanna Marin on työskennellyt aikoinaan kaupan kassalla, Rage Against the Machine lukeutuu hänen mielimusiikikseen ja hän on Tampereen Ilveksen kannattaja. (HS 17.12.2019. Hilla Körkkö)

Pääministeri Sanna Marinin (sd) työtä kaupan kassalla käsiteltiin kuin menneisyydestä löytynyttä synkkää salaisuutta. (HS 13.9.2020. Anna-Stina Nykänen)

Marin pyrki luomaan imagoa, jossa korostui kolme piirrettä: asiallinen, hillitty, tyylikäs. (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää)

Aineistossa on myös huomattavissa kaksi toisistaan eroavaa näkökulmaa, Marin julkisuudessa ja Marin kulissien takana. Näiden kahden välillä on aineistossa nähtävissä vastakkainasettelua. Julkisuuden Marin on asiallinen ja hillitty mutta samaan aikaan myös pragmaattinen, kärsimätön ja päämäärätietoinen, kuten jo edellisessä tulosluvussa todettiin. Aineistossa kuitenkin korostetaan myös mm. hänen huumorintajuaan ja lämminhenkisyyttään, joita julkisuuskuvassa harvoin näkyy. Vastakkainasettelu voidaan siis sanoa olevan niin sanotusti kovan ja pehmeän välillä.

Määrätietoisuutta voisi pitää Marinin ikävämpänä puolena arjen sujuvuuden kannalta. Marin voi muuttaa päivän ohjelmaa lennosta ja odottaa, että ihmiset mukautuvat siihen. [...] Silti Marinia pidetään kuuntelevana ihmisenä, joka saattaa ottaa huomioon muiden mielipiteet, kun asioista päätetään. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Suomesta ja sen pääministeristä piiryy moderni, tasa-arvoinen, tehokas, inhimillinen, hillitty, empaattinen ja suvaitsevainen kuva. (HS 31.3.2020. Annamari Sipilä)

Sanna Marin on viime aikoina haastatteluissa kertonut olevansa aatteellinen ja samalla pragmaattinen. Vaikuttaa siltä, että viime vuosina pääministerinä pragmaattisuus on korostunut. (HS 30.10.2022 Marko Junkkari)

Jotta naispoliitikot nähdään kykenevinä selviämään politiikasta, tulisi heidän olla kovia. Samaan aikaan heidän tulisi kuitenkin pysyä sukupuolirajojen sisällä ja olla miellyttäviä sekä huumorintajuisia, tätäkin keskustelua avattiin hieman jo edellisessä tulosluvussa. Etenkin poliitikkojen henkilökuvissa tasapainotellaan usein vallan ja asiantuntijuuden sekä pehmeiden ja maltillisuuden välillä. Menestyvien naisten haastatteluissa on usein vastakkain kova ulkokuori sekä ajoittain näkyvä persoonallisuuden pehmeämpi puoli. Kovan ulkokuoren avulla voidaan esimerkiksi painottaa sitä, kuinka naispoliitikot ovat kykeneviä ajamaan niitä asioita, joihin uskovat. (Railo 2011, 237, 239.) Pehmeys puolestaan voi tehdä politiikosta samaistuttavamman äänestäjien silmissä.

Tämä on nähtävissä myös Marinia koskevissa artikkeleissa. Puhutaan kärjekkyydestä, ahkeruudesta, järjestelmällisyydestä ja kontrollinhalusta (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää). Aineistossa toistuu sanavalinnat kuten “vaatii” ja “patistaa”. Kuten jo aiemmassa tulosluvussa

todettiin, aineiston mukaan Marin nähdään myös hyvänä pääministerinä kriisiajan Suomessa ja näiden edellä mainittujen piirteiden voidaan katsoa liittyvän myös Marinin hyvään johtajuus imagoon. Kuitenkin esiin nostetaan myös Marinin pehmeämpiä puolia ja sitä, kuinka hän myös itse tiedostaa olevansa suorapuheinen ja kuinka hän haluaa kehittyä paremmaksi kuuntelijaksi. Suorapuheisuus ja voimakkaat mielipiteet tuodaan siis esiin niin sanottuna ongelmakohtana, joka vaatii Marinilta työstämistä ja kehittymistä. Esiin tuodaan kuitenkin myös Marinin huumorintaju sekä lämpö ja avuliaisuus ystäviään kohtaan. Eli edellä jo todettu kova ja pehmeä puoli. Usein naispoliitikkojen haastatteluissa halutaankin myös painottaa heidän sisäistä herkkyyttään, jonka avulla voidaan myös todistaa naiseutta (Railo 2011, 196).

Ystävien seurassa Marin välillä maltoi ottaa rennommin. He kertovat: Sanna on itse asiassa aika hauska, hyvä tilannehuumori. Ei se ole niin kylmä kuin julkisuudessa joskus vaikuttaa. Ystävilleen se on lämmin ja avulias. (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää)

”Minä olen suorapuheinen, ja minulla on voimakkaat mielipiteet asioista. Olen myös määrätietoinen ihminen”, Marin aloittaa. ”Matkan varrella olen pyrkinyt kehittämään erityisesti muiden kuuntelemista ja muiden ymmärtämistä. Poliitikassakaan vain asiat eivät ratkaise. Pitää myös ymmärtää, millä tavalla muut saa kannattamaan niitä asioita.” (HS 4.7.2020. Sami Sillanpää)

Marinin representaatiota mediassa voidaan verrata esimerkiksi Margaret Thatcheriin, joka oli hyvin tietoinen siitä, miten hänen feminiinisyytensä vaikutti ympärillä oleviin. Hän osasi käyttää ennako-oletuksia maskuliinisuudesta ja feminiinisydestä hyväkseen ja tasapainotteli jatkuvasti lempeän ja kovan välillä. Thatcher kuvattiin mediassa aggressiivisena ja vaikeana ihmisenä sekä erittäin päämäärätietoisena. Kuitenkin hän pukeutui naisellisesti ja osasi käyttää päämääriensä saavuttamiseksi myös pehmeämpiä luonteenpiireitä. (Paxton & Hughes 2007, 93.) Myös Marin kuvataan aineistossa kovana ja uskaltavana johtajana. Kuitenkin hän osaa käyttää myös hillittyä ja asiallista puoltaan hyväksi mediassa ja esimerkiksi Ukrainassa vieraillessa näytti hyvin selvästi myös tunteita.

7.2. Instagram-sukupolven poliitikko

Myös Marinin sosiaalisen median, ja etenkin Instagramin käyttö, nähdään edistyksellisenä asiana pääministerille ja siitä uutisoidaan paljon. Monessa artikkelissa sävy on ihmettelevä, ja paikoin jopa arvosteleva. Poliitiikan ja henkilökohtaisen elämän suhde Marinin Instagramissa näyttää ihmetyttävän. Se, että Marin piti Instagramiaan myös henkilökohtaisena tilinä, eikä vain pääministerin tilinä, herätti aineistossa paljon ajatuksia ja tunteita. Poliitikkaa selvästi

kaivataan osaksi sosiaalisen median sisältöä ja yksistään yksityiselämän asioiden jakaminen nähdään turhamaisena ja jopa pääministerille sopimattomana. "Tavallisuus" sosiaalisessa mediassa nähdään paheksuttavana asiana pääministerille ja sen katsotaan olevan jopa huomion hakemista sekä tarvetta kuulua osaksi joukkoa. Myös naiseutta korostetaan ja sosiaalisen median käyttö tai sinne postaaminen nähdään tavallisena kolmekymppisten naisten toimintana, Marin rinnastetaan omaan ikäluokkaan ja se nähdään epätoivottuna käytöksenä. Luodaan mielikuvaa, jonka mukaan pääministerin ei kuulu tavoitella omaan ikäryhmään kuulumista, vaan hän on pääministeriyden vuoksi ikään kuin sellaisen yläpuolella. Pääministerin ei kuitenkaan aineiston mukaan kuulu käyttäytyä kuin "someinfluensseri". Vaikka politiikka alkaa olla jo pysyvä osa myös populaaria mediakulttuuria, määritellään politiikka kuitenkin edelleen usein suhteellisen kapeasti. Usein politiikkana nähdään vain virallinen politiikka, eli esimerkiksi hallituksen toiminta, eikä sen ulkopuolisia asioita pidetä poliittisina. (Ruoho 2006, 187.) Tämä voi osaltaan myös selittää sen tavan, jolla Marinin Instagramin käytöstä uutisoidaan. Koetaan, että pääministeri on osa virallista politiikkaa, jolloin hänen tulee myös edustaa sitä jatkuvasti ja henkilökohtaisen elämän raottaminen Instagramissa nähdään turhamaisena.

Brändätäänkö meille siis uusi pääministeri, Sanna Marin 2.0, joka bilettää julkkisten kanssa ja kuulostaa someinfluensserilta? [...] Mutta itse asiassa kiinnostavampaa kuin se, mitä Sanna Marinin Instagram-tililtä löytyy, on se, mitä hänen sometileiltään ei enää löydy. Niistä on kadonnut politiikka. (HS 3.10.2021. Marko Junkkari)

Poliittisesti hurjan viikon jälkeen pääministeri Sanna Marin (sd) tarjoili kansalaisilleen ja kannattajilleen kepeämpää sisältöä. Hän kertoi Instagram-tarinoissaan tv:stä tutun fetapiirakkansa reseptin. Moni oli kuulemma kysynyt. Pääministerin uusi nettiminä käyttäytyy kuin kovin tavallinen luokkastatustaan stressaava kolmekymppinen nainen: elämän suuri unelma on tulla mainituksi Maria Veitolan tai Ronja Salmen storyssa tai järjestää julkkiksille jatkot. Törsätä voi korkeintaan ihanaan vastuulliseen kotimaiseen merkkiin. Marimekolla tai Pihka Collectionilla ei erotuta, vaan liitytään joukkoon. Demarille se varmasti sopii hyvin. (HS 24.10.2021. Oskari Onninen)

Marinin lauanteisen "boom-boom-boomeri"- julkaisun on tulkittu kohdistuneen ivallisesti erityisesti suuriin ikäluokkiin. Marinin mukaan Instagram-julkaisussa oli kyse laulun sanoista, joilla hän halusi viitata ennen muuta julkiseen keskusteluun hänen vapaa-ajastaan. (HS 24.10.2021 Jarmo Huhtanen)

Pääministeri Sanna Marinin (sd) ympärillä on taas paljon persoonaan kohdistuvaa kiinnostusta. Marin on käynyt baarissa, järjestänyt jatkoja ja kutsunut Kesärantaan joukon artisteja, mikä saa pohtimaan pääministerin musiikkimakua, ehkä myös poliittista tyyliä. (HS 16.10.2021. Pääkirjoitus)

Politiikan medioitumista juuri sosiaalisen median näkökulmasta on tutkittu suhteellisen vähän ja pääasiassa tutkimuksen kohteena on ollut Twitter ja Facebook sekä niiden vaikutus vaalikampanjointiin ja äänestyskäyttäytymiseen. Instagramia on tutkittu näihin kahteen verraten vähemmän, mutta tutkimusten mukaan Instagramilla ei ole merkittävää poliittista vaikuttavuutta ainakaan äänestyskäyttäytymisen näkökulmasta, vaikka sen avulla onkin mahdollista luoda vahvempi side poliitikkoon. Puolestaan poliitikolla itsellään on mahdollista jakaa kulissien takaisia asioita ja Instagram antaakin poliitikoille uuden tavan kertoa itsestään. (Isotalus 2017, 218.)

Voiko siis Instagramin käytön ihmettelyä ja jopa tuomitsemista selittää osaltaan se, että ei olla vielä totuttu siihen, että poliitikoilla on myös sellaisia sosiaalisen median tilejä, joiden ensisijainen funktio ei olekaan yksistään poliittinen sisältö. Se ei tarkoita, etteikö Marinin toiminta Instagramissa olisi tietoista tai vaikuttaisi hänen imagoonsa ja siten mahdollisesti myös äänestyskäyttäytymiseen. Se on kuitenkin vielä suhteellisen uutta poliittista vaikuttamista, joka voi myös osaltaan selittää perinteisen median suhtautumista siihen. Sosiaalisen median ja politiikan kehityskulkuun liittyy myös politiikan henkilöityminen. Koska ihmisiä kiinnostaa yhä enemmän yksittäiset poliitikot, nostaa se myös henkilöbrändäyksen tarvetta. Ominaisuuksista, joita sosiaalisessa mediassa liitetään poliitikkoihin tulee merkittäviä tapoja erottautua ja ne voivat vaikuttaa myös äänestyskäyttäytymiseen. Tämän myötä myös tarve henkilöbrändille kasvaa, sillä henkilökohtainen viestintä saavuttaa suuremman yleisön, kun organisaatioiden viestintä. Poliitikoilla on siis jo vaatimus näkyä ja viestiä sosiaalisessa mediassa. (Kannasto & Reinikainen 2022.)

7.3. Bileministeri

Kuten aiemmin on jo todettu, Marin ei säästynyt pääministerikautensa aikana kohuilta. Ne käsittelivät lähes täysin Marinin vapaa-aikaan ja siihen, miten hän sitä viettää. Aineistossa nousi useamman kerran esiin Marinin juhliminen, joka selvästi koettiin pääministerille uutena ja hieman paheksuttavana käytöksenä. Aineistossa esiin nousi kaksi kohua, Marinin juhliminen yökerhossa koronavirukselle altistuneena, sekä sosiaalisessa mediassa levinneet videot juhlivasta pääministeristä.

Marinin yökerhossa käynti koronavirukselle altistuneena herätti aineistossa erilaisia ajatuksia ja tunteita. Loppuvuodesta 2021 Marin oli saanut tiedon altistumisestaan, mutta ei ohjeita

eristäytymiseen. Tieto kontaktien välttämisen tarpeellisuudesta tuli myöhemmin illalla puhelimeen, jota Marinilla ei ollut yökerhossa mukana (ks. esim. Helsingin Sanomat 15.12.2021.) Marin toimi saamiensa ohjeiden mukaan sekä THL:n ajankohtaisten suositusten mukaan, silti kritiikkiä tuli etenkin kotimaiselta medialta. Asiassa nähtiin olevan kaksi puolta, miksi Marin oli jättänyt toisen puhelimen kotiin ja miksi hän oli juhlimassa, vaikka oli saanut tiedon altistumisesta. Marinilta odotettiin parempaa harkintaa, vaikka hän toimi saatujen ohjeiden ja suositusten mukaan. Osa piti myös Marinin juhlimista yökerhossa sopimattomana pääministerille, sillä katsotaan että pääministerin tulee olla työkykyinen kellon ympäri.

Aineistossa kyseenalaistetaan Marinin harkintakykyä, mutta tuodaan myös heti ilmi Marinin anteeksipyyntö asian tiimoilta ja hänen pahoitteluista ja katumuksestaan uutisoidaan useamman kerran. Sävy aineistossa on pääosin faktuaalinen, mutta kuitenkin myös tunnepitoinen, lukijalle jää helposti kuva, että Marin on toiminut tilanteessa väärin. Aineistossa nousee argumentti myös siitä, kuinka Marinin tulee toimia suomalaisille malliesimerkkinä vaikeassa koronatilanteessa. Koska kyseessä oli Marinin vapaa-ajanvietto, on uutisointi hyvin henkilöitynyttä, tähän viittaa esimerkiksi ”bilepääministeri” nimityksen esiintuominen, joka korostaa Marinin vapaa-ajanviettotapaa. Helsingin Sanomat myös haastatteli SDP:n piiri johtajia siitä, onko Marinin toiminta heikentäneet tämän asemaa pääministerinä tai puolueen johdossa. Tilanne sai myös kansainvälistä huomiota, joka oli kuitenkin pääosin huvittunutta ja positiivista, toisin kuin osa suomalaisista olivat pelänneet.

Marin oli viettänyt seurueensa kanssa aikaa aamuyöhön saakka helsinkiläisessä yökerhossa. Uutisoinnin jälkeen selvisi, että Marin oli lähtenyt juhlimaan koronaltistuneena ilman virkapuhelintaan. Marin pyysi anteeksi omaa käytöstään ja toimintaansa. (HS 23.8.2022. Paavo Teittinen & Teemu Lukka)

Oliko virhe luottaa puhelimitse saatuun tietoon? ”Minun itse olisi pitänyt käyttää siinä parempaa harkintaa”, Marin sanoo.”Ja ymmärtää asettaa informaatio sellaiseksi, että tarkistan toisen kerran.” (HS 5.12.2021. Jussi Pullinen, Teemu Muhonen & Ilona Tyystjärvi)

Elon Musk viittasi juhlivaan Mariniin Twitterissä, pääministerin illanvietto saanut huomiota USA:n mediassa. [...] Pääministerin juhliminen on ollut suomalaisessa julkisuudessa esillä pääasiassa valtioneuvoston koronaohjeiden ja viestinnän epäonnistumisten kautta. Sosiaalisessa mediassa ihmisiä vaikuttaa kiinnostavan ja huvittavan se, että pääministeriasemassa toimiva ihminen on juhlinut aamuneljästä asti. (HS 12.12.2021. Martta Kallionpää)

Suomalaiset huolestuvat Marinin pilaamasta maakuvasta. Moni kokee, että ”bilepääministerin” uskottavuus kärsii. Toisia huomio ilahduttaa. (HS 15.12.2021 Joakim Westrén-Doll)

Monet Marinin somepäivitykset olivat jo pääministerikaudella hänen vapaa-ajaltaan, jonka katsottiin myös olevan perinteiseen pääministerin vapaa-ajan viettoon poikkeavaa, tämän lisäksi aiemmat pääministerit eivät olleet julkaisseet niin avoimesti vapaa-ajan vietostaan julkisille sosiaalisen median tileille. Marin juhli, käytti alkoholia ja vietti aikaa ystäviensä kanssa avoimesti. Ja postasi siitä usein myös Instagramiin. Tämä aiheutti kritiikkiä mediassa, joka voidaan nähdä tämän luvun aiemmissa otteissa Helsingin Sanomien artikkeleista, joissa tuodaan esiin mm. ”Biletys julkkisten kanssa”. Ehkä suurin Marinin pääministerikauden kohu tapahtui loppukesästä 2022, kun sosiaalisessa mediassa levisi videoita, joissa Marin juhlii julkisuudesta tunnettujen henkilöiden kanssa yksityisasunnossa. Videot olivat peräisin yksityiseltä Instagram-tililtä. Keskiöön nousi se, mitä videolla mahdollisesti sanottiin. Sosiaalisessa mediassa lähti leviämään tulkinta siitä, kuinka videolla kuuluu sana ”jauhojengi”, tämän katsottiin viittaavaan huumausaineisiin ja niiden käyttöön.

Tämä puolestaan johti laajaan keskusteluun pääministerin harkintakyvystä, päihteiden käytöstä ja pääministerin turvallisuudesta. Hyvin pian tämän kohun jälkeen sosiaalisessa mediassa levisi vielä valokuva, joka oli otettu Kesärannassa. Valokuvassa julkisuudesta tunnetut naishenkilöt poseerasivat paidat ylhäällä, rintojen peittona Finland-kyltti, joka oli tuttu median tiedotustilaisuuksista. Myös Helsingin Sanomat uutisoivat aiheesta laajasti, tämän tutkielman aineistossa tästä kohusta oli enemmän uutisia, kuin mistään muusta Marinin pääministerikaudella tapahtuneesta yksittäisestä asiasta, yksityiselämässä tai politiikan saralla. On varmaan sanomattakin selvää, että uutisointi ei pysynyt kovin faktuaalisena. Artikkelissa toisensa perään arvosteltiin Marinin harkintakykyä ja päihteiden käyttöä. Helsingin Sanomat myös uutisoivat ”jauhojengi” sanasta, vaikka se oli hyvin tulkinnanvarainen, HS päätyi muokkaamaan myöhemmin näitä artikkeleita. Myös journalistisessa mediassa oli siis kohun aikana nähtävissä poikkeuksellista nopeatempoisuutta, jonka voidaan katsoa olevan myös osasyynä siihen, että uutisia täytyi jälkikäteen muokata.

Kahden minuutin mittaisella koosteella näkyy päihtyneitä juhlijoita tanssimassa intensiivisesti musiikin tahtiin kameran edessä. Videolla kuuluu muun muassa huudahdus ”vittu tästä tulee hyvä fiilis”. Pääministeri nähdään polvillaan lattialla tekemässä vapautuneita tanssiliikkeitä. (HS 18.8.2022. Pauliina Siniauer & Hilla Körkkö)

Marinin vapaa-ajanvietto nousi keskusteluun elokuussa, kun julkisuuteen levisi videoita villisti tanssivasta pääministeristä. Jotkut olivat näkevinään videoilta merkkejä jopa laittomien päihteiden käytöstä. Videoissa ja kuvissa näkyi Marin juhlimassa yksityisasunnossa ja yökerhossa. Kohu keräsi kierroksia myös kuvasta, jossa Marinin vieraat poseeraavat pääministerin virka-asunnolla Kesärannassa otetussa kuvassa paidanhelmat nostettuina. (HS 11.11.2022. Susanna Reinboth)

HS:n tietojen mukaan Marin nähtiin tuolloin festivaalien vip-alueella vahvasti päihtyneenä. Pääministeri oli juuri aloittanut lomansa. (HS 23.8.2022. Salla Vuorikoski, Pauliina Siniauer & Paavo Teittinen)

Sosiaalisessa ja perinteisessä mediassa kerrottiin laajasti torstaina, että Marinin juhlimisvideolla olisi kuultu taustalta muun muassa ”jauhojengi”-huutoja. Myös Helsingin Sanomien uutisen aiemmassa versiossa mainittiin asiasta. On kuitenkin epäselvää, mitä videolla sanotaan. (HS 18.8.2022. Sandra Korhonen, Minna Nalbantoglu & Joonas Aaltonen)

Marinin toimintaa kuvataan ”intensiiviseksi”, ”villiksi” ja ”vapautuneeksi”. Myös Marinin päihtymisen tasoa hänen loma-ajallaan kommentoidaan. Marin otti myös itse asiaan kantaa useamman kerran ja tyrmäsi huumausaineiden käytön monessa eri haastattelussa ja sanoi tehneensä vain laillisia asioita, kyseenalaistaminen kuitenkin jatkui. Marin pyysi tapahtumia myös anteeksi. Puheessaan hän vakuutti, ettei juhliminen ole vaikuttanut hänen työntekoon, ja että hän silti ajattelee Ukrainaa. Hänen oli siis tarpeen vakuutella medialle, kuinka hänen vapaa-ajan vietto ja sen tavat eivät vaikuta työntekoon. Vielä alkuvuodesta 2023 Marinilta kysyttiin haastattelussa hänen juhlimisestaan, jolloin hän kertoi edelleen tanssivansa. Marin otti myös esiin sen, kuinka naispoliitikoille asetetaan tietynlaisia odotuksia, joihin juhliminen ei sovellu.

Pääministeri Sanna Marin (sd) liikuttui voimakkaasti puhuessaan vapaa-ajanvietostaan nousseesta kohusta Sdp:n toritapahtumassa Lahdessa. Marin sanoi, että kulunut viikko ei ole ollut hänelle helppo. [...] ”Minä olen ihminen, ja myös minä kaipaan joskus näiden synkkien pilvien keskellä iloa, valoa ja hauskuutta”, Marin sanoi ääni voimakkaasti väristen. ”Siihen liittyy kaikennäköistä kuvamateriaalia, kaikennäköistä videomateriaalia mitä en itse haluaisi nähdä ja mitä tiedän että te ette haluaisi nähdä. Siitä huolimatta sitä meille kaikille näytetään. Se on yksityistä, se on iloa ja se on elämää”, Marin jatkoi. ”Mutta yhtään työpäivää en ole jättänyt tekemättä enkä yhtään työtehtävää ole jättänyt hoitamatta enkä jätä tämänkään keskellä”, Marin sanoi. ”Minä otan opiksi. Minä teen työni niin hyvin kuin tähänkin asti. Minä ajattelen Ukrainaa ja minä ajattelen teitä ja minä teen työni”, hän sanoi puheensa loppuksi. (HS 24.8.2022. STT-HS)

”Olen tanssinut, laulanut, juhlinut, tehnyt laillisia asioita”, pääministeri Marin kommentoi. (HS 18.8.2022. Teemu Lukka)

Marin kommentoi edelleen tanssivansa ja juovansa silloin tällöin. Hän sanoi, että asiasta syntynyt kohu johtui osittain siitä, millaisia odotuksia etenkin naispoliitikoille asetetaan.”Luulen, että yksi syy kohuun oli se, miltä näytin ja miten tanssin videolla. Ihmisten mielestä se ei ollut soveliaista”, Marin totesi. ”Valitettavasti edelleen naisille – ja etenkin tässä asemassa oleville naisille – asetetaan odotuksia, että ei saisi olla ihminen erilaisine puolineen. En välitä noista säännöistä.” (HS 20.2.2023. Kirsi Jääskeläinen)

Kohut ja skandaalit ovat nykyään jo melkein arkipäiväinen osa politiikkaa sekä poliittista journalismia. Skandaalien ominaispiirre on, että ne koettelevat jotain yhteiskunnan normia tai arvoa. Riskitekijöinä ovat esimerkiksi henkilön nauttima mediajulkisuus ja sen määrä, merkittävä asema sekä skandaalin kohteena olevien tapahtumien ristiriita henkilön edustamiin arvoihin. (Niemi 2009, 180.) Nämä kaikki tunnusmerkit täyttyvät yllä käsitellyssä kohussa, jonka keskelle Marin joutui. Arvoristiriita syntyi pääministeri roolin ja sen odotusten sekä Marinin vapaa-ajan toiminnan välille. Keskiössä oli kysymys siitä, mitä pääministeri saa vapaa-ajallaan tehdä ja keiden kanssa. Marin on ollut pääministerikautensa alusta asti hyvin paljon julkisuudessa, myös kansainvälisesti. Ei siis ole ihme, että media myös uutisoi matalalla kynnyksellä kaikesta Marinin toiminnasta myös vapaa-ajalla. Suuren kiinnostuksen vuoksi eri medioiden on myös kannattavaa uutisoida Marinista, ihmisiä kiinnostaa lukea hänestä. Jo Marinin kauden alusta asti huomiota ovat saaneet pääasiassa muut asiat kuin politiikka. Tämä lisää entisestään kiinnostusta yksityiselämää kohtaan, sillä halutaan tavoittaa myös sellaisia lukijoita, joita ei kiinnosta poliittinen sisältö.

Voidaan myös pohtia sitä, oliko Marinin julkisuus yksi niistä tekijöistä, miksi videot alunperinkään vuotivat julkisuuteen. Median antama lopullinen tuomio siis oli, että videoilla nähty juhliminen ei ole pääministerille sopivaa käytöstä. Varsinkin ministereiltä odotetaan asemansa vuoksi aivan erityistä nuhteettomuutta. Tämä johtaa tilanteeseen, missä kohun syntymiseen ei vaadita lain rikkomista tai mitään rikollista toimintaa. Niin sanottu normirikkomus on jo riittävä syy mediamyrksyn syntymiseen. Jo Ilkka Kanervan tekstiviestikohun aikana lehdistön kanta oli, että ministerin tulee olla aina nuhteeton, kunniallinen, rehellinen ja käyttäytyä säällisesti. Suomalaisten ihannepoliitikko on perinteisesti asiallinen ja tavallinen. Poliitikoilta odotetaan asiallista käyttäytymistä ja esiintymistä. (Niemi 2009, 181: Isotalus 2017, 97, 125.)

Kohuille ja skandaaleille ominaista on myös se, että ne keskittyvät yhteen poliittikkoon kerrallaan, joka puolestaan edelleen lisää politiikan henkilöitymistä. Ilkka Kanervan

tekstiviestikohu oli siinä mielessä merkittävä “vedenjakaja”, että medialla oli siinä aiempaan verrattuna jo erilainen ja uusi rooli. Media nähtiin poliitikoista riippumattomana, joten sen ei tarvitse myöskään vaieta poliitikon yksityiselämästä. Esimerkiksi Kekkonen kohdalla tilanne oli vielä toinen. Niin Kanervan, kuin myös Marinin, kohdalla media vetosi siihen, että kyseiset tapahtumat vaikuttavat poliitikon uskottavuuden arviointiin, jonka vuoksi äänestäjillä on myös oikeus tietää siitä, tällä eri journalistisen median alustat perustelivat myös kyseisten videoiden julkaisua. Yleinen argumentti toimittajilta myös on, ettei julkisuudesta voi kerätä vain imagohyötyä ja sitten kielteisten asioiden kohdalla vedota yksityisyyden suojaan. Nykyään onkin yhä suurempi vaara, että johtavassa poliittisessa asemassa oleva henkilö menettää kontrollin yksityiselämäänsä. (Isotalus 2017, 86-88, 97.) Vaikka poliittiset skandaalit ovatkin Suomessa lisääntyneet ja saaneet aikaisempaa enemmän mediahuomiota, käsitellään mediassa kuitenkin edelleen myös paljon muitakin politiikan aiheita. Poliitikko ei siis kuitenkaan ole täysin viihteellistynyt (Herkman 2011, 56).

7.4. Fashionista

Myös Marinin ulkonäkö aiheutti toisinaan lievää paheksuntaa. Pääasiassa ulkonäköön ja tyyliin kohdistuva uutisointi Helsingin Sanomissa oli kuitenkin positiivista ja esimerkiksi Marinin ulkonäköä sekä vaatevalintoja keuhuttiin aineistossa useamman kerran. Marin antoi itsestään ja tyylistään vastuullisen ja klassisen kuvan, kuitenkin pelkäämättä rikkoa myös perinteisiä pukeutumisen rajoja. Yksittäisistä vaate valinnoista aineistossa nousi esiin mm. Marinin nahkatakki, sekä Trendi-lehden kuva, jossa Marin poseerasi ilman aluspaitaa. Suhteessa aineiston kokoon ulkonäköön keskittyvää sisältöä oli kuitenkin niukasti. Ulkonäöstä puhuminen keskittyy myös lähes kokonaan Marinin vaatevalintoihin, ei esimerkiksi hänen vartaloonsa. Tässä on nähtävissä myös muutosta aiempaan, sillä vielä 2000-luvun alussa julkaistuissa naispolitiikkoja kuvaavissa teksteissä oli tavallista painottaa esimerkiksi naisen kykyä hallita ruumistaan kaikissa tilanteissa. Ruumin hallinta, eli esimerkiksi ulkonäöstä ja painosta huolehtiminen, nähtiin toimintana, jonka avulla naiset pystyvät kontrolloimaan myös naiseuttaan ja siten menestymään paremmin politiikassa miesten rinnalla. Näin oli esimerkiksi vielä Anneli Jäätteenmäen kohdalla (Railo 2011, 191.) Nyt lähes 20-vuotta myöhemmin tilanne on jo toinen. Marinin kehoa, sen kokoa tai tapoja, miten hän pitää, tai on pitämättä, fyysisesti itsestään huolta, ei aineistossa korostettu. Huomio on selvästi siirtynyt enemmän pukeutumiseen ja siihen liittyvään politiikkaan.

Hän oli raikas ja suorasukainen, ja hänestä sai kuvia, jotka kävivät lehtien kansiin. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Yhdysvaltojen Vogueissa Marin kertoo suosivansa pukeutumisessaan suomalaisia merkkejä. Sellaisia kuin Marimekko, Uhana, Papu ja Nouki. ”Minulle on tärkeää, että käyttämäni vaatteet ovat eettisiä, ettei niitä valmisteta lapsityövoimalla tai ympäristöä kuormittavalla tavalla”, Marin kertoo haastattelussa. (HS 7.4.2020. Arla Kanerva)

Pääministeri Sanna Marin poseerasi lokakuun Trendi-lehdessä jakkupuvussa, jonka alla ei ollut paitaa. Osa arvosteli esiintymisen olevan pääministerin arvoa alentavaa. (HS 20.10.2020. Piritta Räsänen)

Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: Musta nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa. (HS 15.4.2022. Jussi Lehmusvesi)

Ilman aluspaitaa poseeraamisen arvostelua voi selittää monikin asia. Jo yllä olevassa otteessa on tuotu esiin argumentti, kuinka se voidaan nähdä pääministerin arvoa alentavana. Naispoliitikkojen onkin hyvin haastavaa tasapainotella pukeutumisen suhteen. Naisilta ja heidän pukeutumiseltaan odotetaan kansallisen identiteetin heijastamista ja kotimaisten yritysten tukemista. Sen lisäksi tulisi pysyä aina ministereiden pukukoodissa. Esimerkiksi tässä Marinin tapauksessa kyseessä oli lehtikuva, jossa samalla mainostettiin Kalevala-korua, eli suomalaista brändiä. Kuitenkin dekoltee-alueen paljaus koettiin pääministerille epäsopivaksi. Henkilökohtaiset mieltymykset tulee siis pitää tiukassa tasapainossa vaatimusten kanssa. Ei saa olla liian feminiininen tai moraalisesti ”löyhä”. (Evans 2022, 140.)

Politiikan tutkija Hanna Wass tuo esiin Me Naiset- lehden haastattelussa näkökulman siitä, kuinka vaatevalinnat ja pukeutuminen voivat olla myös yksi pehmeän vallan keino. Esimerkiksi Marinin antama näkyvyys suomalaiselle Uhanalle on vaikuttanut brändin myyntiin. (Me Naiset 24.11.2023; Helsingin Sanomat 7.4.2020.) Muoti onkin yksi henkilökohtaisen vallan ja kontrollin ilmentymä. Poliitikassa se voidaan nähdä myös tärkeänä keinona kommunikoida poliittisia näkemyksiä. (Rall & Turney 2022, 5-6.) Marinin tapauksessa suomalaisten brändien tukeminen on siis selvästi arvovalinta, jolla halutaan viestiä jotain. Tämän Marin tuo itsekin esiin yllä olevassa otteessa.

Pukeutuminen onkin ollut aina osa politiikkaa, etenkin naisten kohdalla. Jo Margaret Thatcher tunnettiin hameen, korkokenkien ja helmikorujen käytöstä. Hillary Clinton puolestaan on tunnettu yksivärisistä klassisista puvuistaan. Michelle Obama toi pukeutumiseen 2000-luvulla

mukaan rohkeutta esimerkiksi kirkkailla väreillä. Muodilla voi olla vaikutusta politiikkaan ja sen voidaan katsoa olevan yksi viestintäkeino erilaisille arvoilla ja näkemyksille. Muoti voidaan nähdä myös kykynä haastaa johtamisen maskuliiniset normit. (Patel & Leslie 2021, 7-8, 18; Rall & Turney 2022, 5.)

Marinin tumma housuasu on feminiininen vastine miesten tummalle puvulle. Välillä se vaihtuu tummaan jakkupukuun. Kyse on univormusta. Univormu on helppo ja varma. Se viestii vakautta ja luotettavuutta. (HS 31.3.2020 Annamari Sipilä)

Pääministeri Marin kertoo Trendi-lehdelle pyrkivänsä esimerkiksi näyttämään julkisuudessa aina samalta, jotta huomio pysyisi asioissa. (HS 22.10.2020. Hilla Körkkö)

Valokuvissa Marin oli aina siististi pukeutunut, hymy kasvoilla ja katse kamerassa. Hän poseerasi lähes aina samassa asennossa: kädet vartalon edessä, oikea kämmen vasemman ranteen päällä. (HS 10.2.2023. Emil Elo)

Etenkin Marinin pääministerikauden alussa hänen “tavaramerkkinsä” oli tumma pukeutuminen. Tätä verrataan aineistossa miesten pukeutumiseen ja univormuun. Marin sanoo myös itse pyrkivänsä siihen, että näyttäisi aina samalta, tavoitteena välttää ulkonäköön kohdistuva huomio. Niin sanotusti miesten puvun omaksuminen on ollut naisille poliittisissa johtotehtävissä tavallista ja housupuku/jakkupuku on tuttu näky naisjohtajien päällä. Siitä on muotoutunut järkevä asuvalinta naisille vastaamaan poliittisten virkojen vaatimuksiin, se edustaa poliittista valtaa. On hyvin yleistä, että naisten kykyä valtaan tai heidän auktoriteettiaan kyseenalaistetaan heidän pukeutumisvalintojen vuoksi. Housupuku, ja etenkin tumma sellainen, on myös yksi väline oman kehon muotojen peittämiseen, jolloin on helpompi välttää siihen kohdistuvaa huomiota. Perinteinen pukeutuminen siis mahdollistaa kehon seksualisoinnin välttämisen. (Rall & Turney 2022, 9, 16; Evans 2022, 140.) Kaiken kaikkiaan Marinin pukeutuminen ei noussut suureen rooliin aineistossa, eikä siihen kohdistunut suurta kritiikkiä.

8. Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli saada vastauksia kysymykseen, kuinka Sanna Marinia representoidaan mediassa. Teorian avulla tarkastelu oli rajattu koskemaan erityisesti sukupuolen representaatiota. Aineistona käytin Helsingin Sanomien nettiartikkeleita Marinin pääministerikaudelta. Aineisto oli rajattu myös hakusanojen avulla, jotka oli johdettu feministisestä politiikantutkimuksesta ja feministisestä mediatutkimuksesta ja jotka siten myös

rajasivat tarkasteltavien representaatioiden näkökulmaa. Analysoitavat artikkelit pitivät sisällään useita eri tekstityyppejä. Pääosa artikkeleista oli Helsingin Sanomien toimittajien politiikan analyysyjä, joissa teksti oli myös värikkäämpää ja pidempää. Aineisto sisälsi myös pari henkilökuva, joissa keskityttiin enemmän Marinin henkilökohtaiseen elämään. Sen lisäksi aineistossa oli muutama mielipidekirjoitus, kolumni ja pääkirjoitus. Kuitenkin suuri osa aineistosta oli myös hyvin tavallisia uutisartikkeleita, joiden tarkoituksena oli välittää lukijalle ajankohtaista tietoa politiikan tapahtumista.

Tämä teki aineiston analysoimisesta myös erittäin mielenkiintoista, sillä aineisto oli todella monipuolinen ja kielellisesti rikas, eikä se rajoittunut vain yhteen genreen. Varsinaisesti tutkimuksen tarkoitus ei ollut tehdä vertailua kansainvälisen ja kotimaisen uutisoinnin välillä. Aineistossa oli kuitenkin runsaasti artikkeleita, jotka kertovat kansainvälisen median toiminnasta ja Marinista kertovista artikkeleista. Tämän vuoksi osa analyysiä oli luonnollisesti myös tämän näkökulman tarkkailu, etenkin kun kotimaisen ja kansainvälisen median välillä oli hetkittäin suurikin näkökulmaero ja se oli myös näin suppeassa aineistossa suhteellisen helposti nähtävissä. Helsingin Sanomat otti artikkeleissaan myös useamman kerran kantaa kansainvälisen median narratiiviin, joten koen sen esiin nostamisen myös analyysissä olevan luonnollista, tässä aineistossa se oli keskeinen osa Marinin representaatiota. Koen, että aineiston rajallisuudesta huolimatta, suhteessa kaikkeen Marinista kertovaan viestintään, otanta uutisoinnista oli monipuolinen ja realistinen. Tämä mahdollisti myös tutkimuskysymykseen vastaamisen.

On kuitenkin syytä ottaa huomioon, että kyseessä oli hyvin rajattu katsaus Helsingin Sanomien uutisoinnista. Koska tarkoitukseni oli tutkia sitä, miten Sanna Marina henkilöä ja pääministerinä representoidaan, jäi aineiston ulkopuolelle paljon hallituspolitiikkaa käsitteleviä, hyvin neutraaleja ja faktuaalisia artikkeleita. Tämän tutkielman pohjalta ei siis voida väittää, että Helsingin Sanomat representoivat Marinaa jatkuvasti vain sukupuolen kautta. Vain käyttäen hakusanaa Sanna Marin, tuli artikkeleita tuhansia. Aineistoa rajaavat hakusanat siis rajasivat aineistoa määrällisesti sekä itsessään jo veivät aineistoa henkilöityneeseen suuntaan, joka tietenkin suhteessa tutkimuskysymykseen oli myös aiheellista ja hyvin perusteltua. Saadut tulokset eivät siis missään nimessä ole täysin kattava tutkimus Marinaa koskevasta representaatiosta, sillä näkökulmaksi on valittu hyvin spesifisti sukupuolen representaatio ja sen vuoksi myös Mariniin henkilöitynyt uutisointi. Aineisto piti sisällään hakusanoista huolimatta myös neutraalia uutisointia ja myös tämä on otettava huomioon

tuloksia tarkastellessa. Tämän tutkielman tulokset ovat siis otanta yhdestä suhteellisen suppeasta näkökulmasta Sanna Mariniin ja representaatiotutkimukseen ja saadut tulokset tuleekin suhteuttaa osaksi laajempaa kokonaisuutta.

Uutisointi Sanna Marinista oli aineistossa sukupuolittunutta. Tämä korostui etenkin maabrändin onnenpotku-diskurssissa, joka keskittyi pääasiassa Marinin pääministerikauden alun uutisointiin. Heti Marinin astuttua virkaan, uutisointi oli ihailevaa ja sitä oli määrällisesti myös hyvin runsaasti, myös tämä kertoo jo siitä, että sukupuolta korostettiin artikkeleissa vahvasti. Etenkin kansainvälinen mediahuomio nousi aineistossa esiin, Marin nähtiin ikään kuin viestin viejänä maailmalle ja häntä representoitiin sukupuolen ja iän lisäksi myös tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden kasvoina maailmalle. Ikä ja sukupuoli mainittiin jokaisessa artikkelissa loppu vuodesta 2019 ja tammikuussa 2020. Toisaalta tämän voidaan katsoa olevan myös hyvin ymmärrettävää. Marin oli pääministerikautensa alussa maailman nuorin pääministeri, jonka lisäksi Suomessa naispääministerit eivät ole vielä arkipäivää, joten nämä ominaisuudet ylittivät myös uutiskynnyksen tavallista helpommin. Tästä näkökulmasta on siis ymmärrettävää, että Marin representoitiin hyvin vahvasti juuri iän ja sukupuolen kautta. Kuitenkin politiikan vähyys uutisoinnissa oli yllättävää. Marinia ei representoitu erityisemmin osaksi uutta hallitusta tai hallituspolitiikkaa. Muutama artikkeli käsitteli Marinia ja muita naisministereitä, sitäkin iän ja sukupuolijakauman kautta.

Myös kansainvälinen mediahuomio oli suomalaiselle poliitikolle aivan omaa luokkaansa aiempaan verraten, joka selittää myös kotimaisen median vahvan mielenkiinnon kansainväliseen uutisointiin ja muuhun median toimintaan. Useassa artikkelissa referoitiin kansainvälisen median artikkeleita Marinista ja esiin tuotiin useaan otteeseen kuinka kiinnostunut kansainvälinen media on Marinista. Mielestäni tässä representaatioissa oli nähtävissä sama ilmiö, joka on havaittavissa usein suomalaisten urheilijoiden, artistien tai muiden julkisuudenhenkilöiden kohdalla. He tekevät Suomea ja sen kulttuuria näkyväksi ulkomailla ja siten osallistuvat samalla omalla toiminnallaan myös siihen, kuinka Suomea representoidaan maana, ja jopa brändinä, kansainvälisessä mediassa, tämä luonnollisesti kiinnostaa myös suomalaisia ja mediaa. Tähän kuvaan sopii myös Sanna Marin, jonka valinta pääministeriksi nähtiin edistyksellisenä askeleena maailmassa, jossa jo pidempään on saanut enemmän tilaa konservatiivisempi arvomaailma. Marinista uutisointi kansainvälisessä mediassa ei kuitenkaan jäänyt vain politiikan osa-alueelle, oikeastaan päinvastoin. Lehtijutut ja henkilökuvat esimerkiksi Vogueen olivat ensimmäistä laatuaan suomalaisille poliitikoille.

Jollain tasolla Marinin saama huomio voidaankin rinnastaa muihin julkisuuden henkilöihin, sillä huomio kiinnittyi niin vahvasti esimerkiksi juurikin ikään, sukupuoleen, pukeutumiseen ja liberaaliin arvomaailmaan, ei siis vain hallituspolitiikkaan. Myös todella laaja suosio sosiaalisessa mediassa vahvistaa tätä narratiivia. On siis ilmeistä, että kotimaiden media oli tästä myös hyvin kiinnostunut ja sen myötä representoi Marinaa niin vahvasti juuri sukupuolen, iän ja tasa-arvon kautta, sillä jo kansainvälisen median artikkeleiden referointi veivät myös Helsingin Sanomien uutisointia samaan suuntaan.

Mielenkiintoista oli kuitenkin huomata aineiston sävymuutos, kun kansainvälisen median ihailu ja huomio eivät loppuneetkaan niin sanotun “alkuhuuman” jälkeen. Aineistosta välittyi jopa suoranainen turhautuminen siihen, että Marin on ainut tasa-arvon “merkkipaalu” joka saa Suomessa laajaa kansainvälistä huomiota, esiin tuotiin myös muita näkökulmia yhdenvertaisesta Suomesta, vertausta tehtiin mm. suomalaisiin miespoliitikkoihin ja Tarja Haloseen. Representaation sävy siis muuttui ja Marinin valinta pääministeriksi nähtiin nyt hyvin tavallisena asiana Suomessa. Kuitenkin jokaisessa artikkelissa mainittiin edelleen ikä ja sukupuoli, Marinin ajama politiikka, hallituspolitiikka tai tausta SDP:ssä ei noussut edelleenkään esiin juuri lainkaan.

Maabrändin onnenpotku- diskurssi piti sisällään myös Marinin oman arvomaailman, eli ne arvot joita hän itse toi aktiivisesti aineistossa esiin. Kuten SDP:n arvomaailmaan vahvasti kuuluu, nosti Marin haastatteluissaan selkeästi esiin mm. tavoitteen ilmastokestävästä hyvinvointivaltiosta sekä eri sosiaali- ja perhepolitiikan аспектеja, tämän voidaan katsoa olevan SDP:n jäsenille hyvin tavallista, eikä se mielestäni sellaisenaan liity vielä sukupuolen representaatioon. Marin toi kuitenkin esiin myös mielenkiintonsa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, teknologiaan ja Eurooppa-asioihin. Tätä Marinin mielenkiintoa ja innostusta toimittaja ihmetteli, eikä hän ollut sitä ennakkoon osannut odottaa. Hän nosti esiin näkökulman, kuinka Marinin mielenkiintoa Eurooppaa kohtaan saattaa lisätä hänen saamansa laaja mediahuomio (HS 30.10.2022. Marko Junkkari). Tässä konkretisoitui mielestäni erinomaisesti se, kuinka naiset perinteisesti representoidaan sukupuolensa vuoksi vahvemmin sosiaali- ja perhepolitiikan piiriin. Etenkin ulkopoliittika on perinteisesti mielletty hyvin miehiseksi osaamisalueeksi, jossa on myös nähtävissä kovat ja maskuliiniset arvot. Kiinnostus Eurooppa-asioihin kuitattiin mediahuomion syyksi, jolloin syntyy helposti kuva siitä, ettei Marin voi aidosti olla kiinnostunut ulkopoliitikasta ja Euroopan asioista, vaan taustalla on

kuitenkin niin sanotut pehmeät arvot ja mielenkiintoa näitä asioita kohtaan selittää joku aivan muu, kuin aito innostus.

Tämä alun sukupuoleen, ikään ja tasa-arvoon keskittyvä representaatio loppui kuitenkin kuin seinään koronaviruksen leviämisen myötä. Samalla vähenivät myös Marinista kertovat artikkelit. Siirryttiin kriisiaikaan ja oletukseni on, että media antoi niin sanotun työrauhan hallitukselle. Yksittäisiä ministereitä ei tuotu esiin mediassa, nyt sen tehtävä oli välittää ajankohtaista ja luotettavaa tietoa kansalaisille tilanteesta, jota leimasi valtavan suuri epävarmuus. Poliitiikan viihteellistyminen laitettiin hetkeksi täysin syrjään, liian viihteelliset artikkelit voitiin jopa kokea epäasialliseksi koronaviruksen alkuaikoina. Koska korona-ajan uutisointi oli hyvin marginaalista aineistossa, on vaikea vetää suoraa johtopäätöksiä siitä, kuinka Marinaa pääministerinä kriisin keskellä representoitiin. Tämän aineiston perusteella Marinaa ei representoitu koronaviruksen alettua sukupuolen tai iän kautta. Koronaviruksen osalta ei keskitytty Mariniin henkilönä ja kontrasti vuoden 2020 alkuun oli siten todella suuri. Nyt Marin ja hänen hallitus olivat kriisiajan Suomen johdossa, joka vaikutti luonnollisesti myös median toimintaan. Poliitiikan osalta tilaa sai nyt tiedotustilaisuudet ja erilaiset rajoitustoimenpiteet, joiden osalta aineistossa korostui Marinin asiallinen ja hillitty julkisuuskuva, josta Marin sai myös kiitosta. Kuten tiedämme, tilanne koronaviruksen kanssa kuitenkin pitkittyi ja sen myötä myös uutisointiin palasi vähitellen niin sanotusti normaaliin uomiin.

Aineistossa tämä näkyi etenkin Marinin vapaa-ajan vieton kritisoinnissa, jonka voidaan katsoa tässä aineistossa alkaneen siitä, kun Marin juhli yökerhossa virukselle altistuneena. Aineiston artikkeleissa hieman paheksuttiin Marinin toimintaa, esiin tuotiin muutaman kerran näkemys siitä, että Marinin olisi pitänyt itse ymmärtää tarkistaa saamansa tiedot ja toimia myös kansalaisille parempana esimerkkinä. Kovin räikeäksi uutisointi ei siitä huolimatta mennyt, kontrasti oli kuitenkin jälleen aika vahva kotimaisen median ja kansainvälisen median uutisoinnin välillä. Kotimaassa sävy oli hieman paheksuvaa ja kyseenalaistavaa, esiin nousi ensimmäistä kertaa pohdintaa pääministerin vapaa-ajan vietosta. Kansainvälinen media jatkoi ihailevaan ja jopa huvittuneeseen sävyyn. Jälleen aineistossa nousi siis suureen rooliin kansainvälisen median julkaisemat artikkelit. Tästä päätellen voidaan myös pohtia, henkilöityikö Marinaa koskeva uutisointi Helsingin Sanomissa aina erityisesti silloin, kun hänen toimintansa sai huomiota kansainvälisessä mediassa, sillä lähes poikkeuksetta kansainvälisen median ja sosiaalisen median huomio nostettiin esiin myös Helsingin

Sanomissa. Kansainvälisen median artikkelit olivat tämän aineiston perusteella kielellisesti hieman värikkäämpiä ja Marinia representoitiin niissä lähes poikkeuksetta sukupuolen ja iän mukaan, joka heijastui sitten myös Helsingin Sanomiin ja tähän aineistoon. Kyseessä on hyvin tavallinen politiikan medioitumisen ilmiö. Journalismin rinnalle nousee yhä vahvemmin myös sosiaalinen media ja muut media-alustat, johon journalismin joutuu omalla toiminnallaan myös reagoimaan. Eli esimerkiksi kansainvälisen median artikkelit tai julkisuuden henkilöiden kannanotot Marinin juhlimiseen vaikuttavat myös perinteisen journalistisen median sisältöön.

Kriisiajan pääministeri-diskurssi pitää sisällään pandemian lisäksi myös Ukrainan sotaa koskevaa uutisointia. Sotaa ja Marinia koskeva uutisointi oli aineistossa muihin aihe-alueisiin verraten niukkaa. Syynä voi olla esimerkiksi se, että Marinin pääministerikausi oli jo loppupuolella sodan sytyttyä. Sen lisäksi Venäjän hyökkäyssota on suomalaisesta näkökulmasta erityisen vakava asia, joten jälleen on syytä pohtia myös median tapaa uutisoida aiheesta. Onko kyseessä niin vakava aihepiiri, ettei siitä koskevaa uutisointia ole sopivaa henkilöidä tai millään tavalla viihteellistää, vaan asian vakavuuden vuoksi pysytään puhtaasti faktuaalisessa uutisoinnissa ja koronaviruksesta uutisoinnin tapaan keskitytään ajankohtaisen ja luotettavan tiedon välittämiseen. Suomessa Venäjän hyökkäyssodan pelko on kuitenkin poikkeuksellisen vahvaa. Ukrainan sodasta uutisoitiin kuitenkin valtavasti, mutta tässä aineistossa sitä ei ollut huomattavissa. Uutisointi ei siis tämän aineiston perusteella henkilöitynyt Mariniin.

Ne artikkelit, jotka tässä aineistossa koskivat Ukrainan sotaa, olivat Sanna Marinin Ukrainan vierailuilta tai käsittelivät yleisemmällä tasolla Marinin johtajuutta ulkopoliittikan saralla. Näissä artikkeleissa korostuivat tunteet selvästi vahvemmin kuin muualla aineistossa. Siinä missä koronavirusta koskevassa uutisoinnissa korostettiin Marinin harkittua ja hyvin asiallista sekä hillittyä julkisuuskuvaa, tuotiin Marinista nyt esiin toinen puoli. Artikkeleissa nostettiin esiin Marinin haastatteluita, joissa hän oli järkyttynyt ja surullinen Ukrainan kokemista kauheuksista sodassa. Myös valokuva itkuisesta Marinista luotiliivit päällä sota-alueella oli useamman uutisen keskiössä, ja vaikka tässä tutkielmassa ei ole kuva-analyysiä, niin kuvailtiin valokuvaa myös tekstin muodossa useassa artikkelissa. Tämä tunteiden näyttäminen ja avoimuus nähtiin tilanteeseen sopivana ja jopa pääministeriltä toivottavana asiana. Siinä, missä koronaviruksen hoidossa johtajalta odotettiin jopa äärimmäisyyksiin vietyä asiallisuutta, vakavuutta ja hillittyä käytöstä, ja jossa Marin aineiston mukaan onnistui mainiosti, odotettiin Suomen johtajalta nyt enemmän empatiaa ja tunteita. Marinin katsottiin onnistuvan jälleen,

mutta tunteiden osoittaminen representoidaan kuitenkin osittain myös naisten vahvuudeksi. Sanna Marinista puhuttiin samaistuttavana johtajana, jonka “punehtuneet silmät liikuttivat” ja saivat jopa kokoomuslaisen miehen tunteet heräämään (HS 19.6.2022. Leena Virtanen). Näin luodaan mielikuvaa siitä, että tällaiseen tunteiden näyttämiseen kykenee nimenomaan naiset.

Tämä Ukrainassa nähty tunteellisuus, ja sen positiivinen huomio, oli kuitenkin aineistossa yksittäistapaus. Muuten Marinin kohdalla tunnetaidot saivat kritiikkiä, hänet nähtiin kylmänä, strategisena ja liian etäisenä. Toisaalta Marinin nähtiin onnistuvan poikkeuksellisen hyvin kriisiajan Suomen johdossa juurikin näiden piirteiden vuoksi. Näiden kahden narratiivin välillä onkin aineistossa selvä ristiriita, joka vaihtelee useaan otteeseen. Välillä hillitty ja harkittu asiapoliitikko on juuri se, mitä suomalaiset pääministeriltä haluaa. Ja seuraavassa artikkelissa pohditaan onko Marin liian kylmä ja liian etäinen. Marin on siis aineiston mukaan kova johtohahmo, joka saa asioita aikaan ja kuka ylläpitää harkittua julkisuuskuvaa, mutta on samaan aikaan liian etäinen.

Tässä ristiriidassa oli mielestäni hyvin nähtävissä naisiin, ja erityisesti naisjohtajiin, kohdistuvat odotukset, naisten tulee olla yhtä aikaa päteviä ja miellyttäviä. Jotta nainen voidaan nähdä pätevä, tulee hänen korostaa niin sanottuja maskuliinisia luonteenpiirteitä, eli esimerkiksi olla hillitty ja asiallinen mutta samaan aikaan myös päämäärätietoinen ja kunnianhimoinen. Se ei kuitenkaan yksistään riitä, vaan lisäksi tulee olla miellyttävä ja empaattinen. Marinin kohdalla tämä näkyi juurikin siinä, että häntä representoitiin toistuvasti etäiseksi ja strategiseksi. Tämä voi osaltaan vaikuttaa myös siihen, miksi Ukrainassa nähty hyvin tunteellinen Marin sai niin paljon kiitosta, hän toimi nyt odotusten mukaan. Sodassa naisia ei ole perinteisesti nähty kovina ja kylminä, vaan ihmisryhmänä, johon sota vaikuttaa vahvasti ja jotka ovat sodan kauhuista tunteellisia. Voidaan siis pohtia saiko Marin nyt tunteiden näyttämisen vuoksi erityistä kiitosta, sillä hän samalla täytti perinteiset sukupuoliroolin odotukset.

Marinia ja hänen luonteenpiirteitään verrataankin aineistossa myös suoraan miespoliitikkoihin. Esimerkiksi hänen suorituskeskeisyyttään ja pragmaattisuuttaan verrataan Alexander Stubbiin ja Matti Vanhaseen, esiin tuodaan siis näiden ominaisuuksien maskuliinisuus ja se, kuinka ne ovat poliittisilta johtajilta odotettuja piirteitä, Marin, Stubb ja Vanhanen kaikki ovat näiden asioiden suhteen samanlaisia, eli onnistuneita. Samassa pääkirjoituksessa kuitenkin nostetaan esiin myös se, kuinka Marinin ei ole tunneihminen ja “se voi olla ongelma”. (HS 16.10.2021.)

Tämä oli mielestäni yksi mielenkiintoisimmista havainnoista. Tässä pääkirjoituksessa ei tuoda esiin kyseisten miesjohtajien tunnetaitoja, ja onkin syytä pohtia, odotetaanko politiikan johtotehtävissä olevilta miehiltä laadukkaita tunnetaitoja tai ovatko ne ylipäättään mediassa kritisoinnin kohteena samalla tavalla. Marinin kohdalla tämä “tunteettomuus”, kovuus, etäisyys ja strategisuus rinnastetaan jatkuvasti hyvin negatiivisiin asioihin, kuten siihen, ettei hän rupattele tai kysele viikonlopun kuulumisia (HS 10.2.2023. Emil Elo).

Vahva johtajuus ja hyvät tunnetaidot nähdään siis toisensa poissulkevinä asioina ja niiden välille luodaan samalla myös vastakkainasettelua. Esiin nousee siis jälleen hyvin selvä ristiriita, toisaalta Marin saa jatkuvasti kiitosta kriisiajan johtajana, aineistossa ei tuoda esiin sen suhteen minkäänlaista epäonnistumista. Kuitenkin Marinilta samaan aikaan odotetaan tietynlaista käytöstä. Tähän voi myös vaikuttaa erilaisten kriisien vahva vaikutus pääministerikauteen. Johtajuus on perinteisesti mielletty miehille kuuluvaksi tehtäväksi etenkin kriisien keskellä, näihin vaatimuksiin Marin kuitenkin myös kriisien keskellä ylittää. Kuitenkin tilanteen rauhoituttua esiin tuodaan niin sanottujen feminiinisten luonteenpiirteiden puute ja sen mahdolliset seuraukset. Mielenkiintoista on pohtia, olisiko Marinin luonteenpiirteet saanut ilman kriisejä vielä enemmän kritiikkiä.

Kolmas diskurssi, pääministeri-instituution ravistelija, käsitteli useita eri aspekteja. Tätä selittää se, kuinka Marinin pääministerikaudella oli nähtävissä paljon sellaisia asioita, joiden voidaan katsoa olevan suhteellisen uusia asioita ja ilmiöitä pääministeri-instituutioissa. Esimerkiksi sosiaalinen media näytteli hyvin suurta osaa Marinin kaudella. Toki poliitikot ovat käyttäneet sosiaalista mediaa jo pitkään, mutta nyt suurin huomio kohdistui Instagramiin. Marinin toimintaa kyseisellä alustalla kritisoitiin hyvin suoraan, se nähtiin jopa turhamaisena. Tämä on mielestäni erittäin mielenkiintoista. Perinteisesti poliitikkojen sosiaalisen median käyttö on rajoittunut pääasiassa Twitteriin ja Facebookiin, tarkoituksena tavoittaa äänestäjiä. Nyt Instagram näyttikin olevan enemmän Marinin henkilökohtainen tili, paikka minne postattiin ministereiden saunaillasta, kavereiden kanssa juhlimisesta ja perheen kanssa vietetystä ajasta. Tällaiseen ei oltu vielä tällä tasolla totuttu, joka näkyy myös aineistossa hyvin selkeästi. Poliitikkojen sosiaalisen median sisällössä odotetaan sisältävän hyvin selvästi politiikkaa. Marin sai myös oman Instagraminsa avulla vaikutettua journalistisen median sisältöön. Esimerkiksi Instagram storeissa jaettu fetapiirakan ohje, erilaiset vaatevalinnat sekä sisällössä näkyneet henkilöt näkyivät myös uutisoinnissa. Sanna Marinilla oli myös jo pääministerikaudellaan enemmän Instagram seuraajia, kuin monella suomalaisella sosiaalisen

median vaikuttajalla ja häneen kohdistunut ihailu näkyikin hyvin selvästi juuri sosiaalisessa mediassa. Syntyy jälleen ristiriita. Esimerkiksi bilevideoiden leviämisen jälkeen useat eri julkisuuden henkilöt ottivat sosiaalisessa mediassa kantaa Marinin puolesta, ja häntä ymmärrettiin sekä puolustettiin juuri sosiaalisessa mediassa. Kun taas journalistinen media, esimerkiksi Helsingin Sanomat, arvostelivat ja kyseenalaistivat Marinin toimintaa.

Tämä niin sanottu “bilevideo-kohu” olikin aineistossa hyvin suuressa roolissa, artikkeleita oli lukuisia. Oli selvää, että media täytti uutisoinnissa roolinsa “vallan vahtikoirana”, se julkaisi kyseiset videot, kyseenalaisti ja arvosteli Marinin toimintaa sekä julkaisi useita eri haastatteluja ja asiantuntijoiden analyysyjä aiheesta. Aineistossa oli selkeästi nähtävissä, kuinka tapahtuma laitto mediaa pohtimaan pääministeri-instituutiota ja sitä, mikä on sallittua käyttäytymistä pääministeriltä ja voiko pääministeri koskaan olla täysin vapaalla. Marinin arviointikykyä kritisoitiin paikoin hyvin räikeästikin. Tässä kohussa voidaan sanoa olevan monta eri kerrosta. Valta ja pääministerin rooli ja sen vaatimukset sekä julkisuus, henkilöbrändi ja niiden hallinta sekä turvallisuus. Toisaalta siinä näkyy myös kaupallisuus, sillä Marinin silloinen ystäväpiiri koostui pääasiassa sosiaalisen median vaikuttajista, tämän näkökulman myös Helsingin Sanoma toi esiin. Marin toi itse aineistossa esiin myös sen, kuinka kohussa oli nähtävissä myös naisiin kohdistuvat vaatimukset (HS 20.2.2023. Kirsi Jääskeläinen). Tämä Marinin esiin nostama näkökulma ei tutkielman aineistossa nouse selvästi esiin, vaan Helsingin Sanomien artikkeleissa pääpaino oli pääministeri-instituutiosta ja sen suhteellisen kriittisessä tarkastelussa.

Marinin esiin tuoma näkökulma on kuitenkin myös validi, ja on tärkeää pohtia naisjohtajille asetettuja vaatimuksia. Herättikö Marinin juhliminen ja päihtyneessä tilassa tanssiminen vahvoja tunteita ja ajatuksia myös sen vuoksi, että Sanna Marin on nainen ja naisilta odotetaan vielä miesjohtajakin enemmän asiallista ja hillittyä käytöstä. Myös naisten alkoholin käyttöön ja humalatilaa suhtautumista voidaan verrata miehiin, joilta usein sallitaan humalahakuinen juominen ja toilailu, sen voidaan jopa katsoa olevan odotettavaa käyttäytymistä. Esimerkiksi Suomen entinen pääministeri Jyrki Katainen joutui ensiapuun kaaduttuaan vaalivalvojaisten jälkeen (ks. esim. Mtv Uutiset 6.2.2012). Media ei kyseenalaistanut Kataisen humalatilaa tai sen mahdollisia vaikutuksia tapahtumaan. Marinin kohdalla hyvin suureen roolin nousi se, millaisia alkoholijuomia hän oli juonut ja oliko taustalla huumausaineiden käyttöä. Marinin sanaa ei uskottu, vaan hän kävi lopulta huumetesteissä. Myös Marinin tanssimiseen suhtauduttiin kriittisesti, sitä ei pidetty pääministerille sopivana. On aiheellista pohtia miksi.

Missä määrin tähän vaikuttaa sukupuoleen liitetyt odotukset käyttäytymisestä ja missä määrin pääministeri-instituutioon liitetyt odotukset. Marin ei kuitenkaan ole ainoa pääministeri, joka on saanut käyttäytymisensä vuoksi kritiikkiä. Alexander Stubb (2014-2015) sai kritiikkiä liian leveästä hymystä ja shortseista. Myös Marin sai kritiikkiä siitä, miltä videolla näytti, puhuttiin mm. “villisti tanssivasta pääministeristä” (HS 11.11.2022. Susanna Reinboth). Lopulta jokainen tekee kuitenkin itse johtopäätökset siitä, oliko Marinin tanssiminen erityisen villiä vai normaalia kolmekymppisen tanssimista ja oliko siihen kohdistuvassa kritiikissä kyse sukupuoleen vai pääministeri-instituutioon kohdistuvista oletuksista. Kuitenkin lopulta tässä Marinia koskevassa kohussa kyse on hyvin moniulotteisesta tapahtumasta, johon liittyy hyvin vahvasti myös pääministeri-institution ja sosiaalisen median suhde. Se on kuitenkin selvää, että tämä kohu aiheutti laajaa kansalaiskeskustelua niin pääministeri-instituutiosta kuin myös median roolista.

Sukupuolen representaatio tutkimuksen näkökulmasta yksi hyvin mielenkiintoinen huomio aineistossa oli myös se, kuinka Marinin äitiyttä ei tuotu esiin oikeastaan lainkaan. Kansalaiskeskustelussa nousi esiin edellä käsitellyn kohun tiimoilta myös se, kuinka Marinin tulisi viettää vapaa-aikaa lapsensa kanssa, eikä juhlimassa. Tätä näkökulmaa ei Helsingin Sanomissa ollut nähtävissä lainkaan. Henkilökuvassa mainittiin äitiys ja Marinin lapsen syntymävuosi, mutta muuten asiaa ei korostettu. Osasyys voi olla myös se, ettei Marinin lapsi ole ollut lainkaan julkisuudessa ja tätä rajanvetoa media näyttää myös kunnioittavan. Naisjohtajat on perinteisesti representoitu äitiyden kautta. Tällä tarkoitetaan niin äitiyden korostamista, perheen ja työelämän yhdistämisestä puhumista sekä pehmeää arvomaailmaa. Mariniin ei kuitenkaan tätä niin sanottua äitiys-diskurssia liitetty.

Toinen hyvin perinteinen tapa representoida naisia, joka aineistossa ei ollut näkyvässä oli Marinin kehollinen kuvaaminen. Hänen vartaloon tai painoan ei aineistossa kuvattu lainkaan. Ulkonäön kuvaaminen rajoittui tyyliin, ja etenkin vaatteisiin. Myös tämä oli hyvin maltillista, eikä tyylin representaatio noussut kovin suureen rooliin, eikä kielellinen kuvaaminen ollut erityisen räikeää. Pääasiassa Marinin tyyliä kuvailtiin hyvin positiivisessa valossa Helsingin Sanomien artikkeleissa. Marin toi itse esiin pyrkivänsä aina näyttämään samalta, jotta huomio pysyisi asioissa (HS 22.10.2020. Hilla Körkkö). Tässä Marin varmaan ainakin tietyiltä osin onnistui, sillä tässä aineistossa tyyli tai ulkonäkö eivät nouse merkittävästi esiin ainakaan suhteessa siihen, kuinka perinteisesti naisjohtajia on representoitu vahvasti myös ulkonäön kautta.

Tutkimuskohteena Marin on äärimmäisen mielenkiintoinen. Hänessä yhdistyy monta sellaista asiaa, joita ei suomalaisessa politiikassa ole tässä mittakaavassa aiemmin nähty. Poikkeuksellisen laaja ja ihaileva kansainvälinen mediajulkisuus yhdistettynä kotimaiseen mediaan, jossa oli nähtävissä enemmän myös kritiikkiä. Kotimaisen ja kansainvälisen yleisön mielenkiintoa on vielä entisestään lisännyt Marinin sosiaalisen median aktiivinen käyttö. Pääministeri-instituution ja henkilökohtaisen elämän uudenlainen yhdistäminen pakotti suomalaiset pohtimaan millainen pääministeri-instituutio ylipäätään nykyään on. Kaikki tämä ruokki aivan uudessa mittakaavassa myös politiikan henkilöitymistä. Marinin Instagram postaukset ja vapaa-ajanvietto olivat varmasti hyvin myyviä teemoja myös journalistisessa mediassa. Täysin oman tutkimuksensa voisi saada siitä, miten kansainvälinen media representoi Marinia ja miten se eroaa kotimaisen median representaatiosta.

Sanna Marinia olisikin voinut tutkia useasta eri näkökulmasta, hänen pääministerikautensa itsessään oli jo poikkeuksellinen ja sitä voisi lähestyä esimerkiksi kriisijohtajuuden, kriisiviestinnän tai yleisesti Suomen kriisinhallinnan tutkimuksen kautta. Tämän lisäksi Marin oli Suomen, ja maailman, mittapuulla nuori pääministeri, eikä naisekään ole pääministerinä montaa Suomessa ollut, tähän teemaan asettuu oma tutkimukseni. Myös paljon puhututtaneet vapaa-ajan viettotavat ja sosiaalinen media tarjoavat paljon tutkimusmahdollisuuksia useista eri näkökulmista. Itsessään pääministeri-instituution ravistelijadiskurssista voisi saada oman tutkimuksensa, ja Marinin toimintaa ja hänen pääministerikauttaan voisi lähestyä myös institutionaalista näkökulmasta pohtien esimerkiksi pääministeri-instituution muutoksia ja tulevaisuutta. Poliitiikan medioitumisen näkökulmasta voisi tarkastella vielä syvemmin mm. Marinin omaa sosiaalisen median käyttöä. Myös politiikan henkilöitymiseen voisi syventyä vielä enemmän, sillä Marin nautti poikkeuksellisen laajaa suosiota ja sen voidaan katsoa vaikuttaneen myös SDP:n kannatukseen. Marinin omaa poliittista toimijuutta ja poliittista tyyliä olisi myös erittäin mielenkiintoista tutkia. Pääministerikausi on jo nyt tutkimuksen loppuvaiheessa ohitse ja Marin luopui puolueenjohtajan tehtävistä melkein heti kautensa loputtua. Nyt Marin on siirtynyt kansainvälisiin tehtäviin Tony Blair instituutille. Tämän vuoksi Marin irtisanoutui myös kansanedustajan tehtävistä. Mielenkiintoista olisikin tutkia myös mahdollista muutosta uutisoinnissa ja representaatiossa nyt, kun Marin ei edusta enää instituutiota, mutta on kuitenkin edelleen hyvin vahvasti julkisuudessa myös uuden työnsä puolesta.

Lähteet

Alho, Arja (2012) Poliitiikan henkilöityminen: tunteita ja skandaalinkäryä. *Media & viestintä* 35:2, 92–97.

Ampuja, Marko; Koivisto, Juha & Väliverronen, Esa (2014) Medioituminen: iskusana, analyttinen työkalu vai uusi paradigma? *Media & viestintä* 37:2, 22–37. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/fc97bb1f-1422-4a5a-b36b-49ea5332bfde/content> (haettu 23.1.2024).

Berger, Peter L. & Luckman, Thomas (1995) *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Helsinki: Gaudeamus.

Butler, Judith (2006) *Hankala sukupuoli*. Helsinki: Gaudeamus.

Carzia, Diego (2011) The personalization of politics in Western democracies: Causes and consequences on leader–follower relationships. *Leadership Quarterly* 33:5, 697–709.

Derks, Belle; Van Laar, Colette & Ellemers, Naomi (2016) The queen bee phenomenon: Why women leaders distance themselves from junior women. *The Leadership Quarterly* 27:3. 456–469

Evans, Rachel (2022) Leopard in Kitten Heels: The politics of Theresa May's Sartorial Choices. Teoksessa Denise R. Rall (toim.) *Fashion, Women and Power. The Politics of Dress*. Chicago: Intellect, 138–152

Fairlough, Norman (1997) *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.

Hakala, Salli; Herkman, Juha & Kantola, Anu (2012) Poliitiikkaa mediayhteiskunnassa. *Media & viestintä* 35:2, 2–4. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62885/24429> (haettu 30.1.2024).

Halonen, Irma (1999) *Matka journalismin sukupuolittumisen strategisille alueille*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Helsingin Sanomat (2022) *Hillary Clinton twiittasi tukensa Sanna Marinille – pääministeri kiitti*. 28.8.2022. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009033143.html> (haettu 22.11.2022).

Helsingin Sanomat (2023) *Sanna Marin yksityis-elämänsä uutisoinnista: ”Voisitteko jo lopettaa”*. 28.7.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009747912.html> (haettu 24.1.2024).

Helsingin Sanomat (2020) *Sanna Marin niittää poikkeuksellista huomiota maailmalla*. 10.4.2020. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006470902.html> (haettu 26.1.2024).

Hernández-Santaolalla, Víctor (2020) Personalization in Politics. Teoksessa Ross, Karen; Bachmann, Ingrid; Cardo, Valentina; Moorti, Sujata & Scarcelli, Marco (toim.) *The*

International Encyclopedia of Gender, Media and Communication. New Jersey: Willey-Blackwell, 1–7.

Herkman, Juha (2011) *Politiikka ja mediajulkisuus*. Tampere: Vastapaino.

Inari, Sakki; Jaana-Piia, Mäkinieniemi; Eemeli, Hakoköngäs & Anna-Maija Pirttilä-Backman (2014) Miten tutkia sosiaalisia representaatioita? *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*. 2014: 51, 317–329.

Isotalus, Pekka (2017) *Mediapoliitikko*. Helsinki: Gaudeamus.

Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (2004) Diskurssiivinen maailma: teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen Eero (toim.) *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino, 17–47.

Juvonen, Tuula; Rossi, Leena-Maija & Saresma, Tuija (2010) Kuinka sukupuolta voi tutkia? Teoksessa Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 9–17.

Juvakka, Heli (2022) *Sanna Marin avautuu Maria Veitolalle julkisuudesta: "Se on minun pelkoni, ettei se lopu"*. Ilta-Sanomat 21.10.2022. <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/6a5be155-aba3-4a8d-8380-6a827a2c3a21> (haettu 22.11.2022).

Jyväskylän yliopisto (2015) *Dekonstruktio*. Koppa 23.4.2015. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntauokset/dekonstruktio> (haettu 26.1.2024).

Kangas, Rami; Neonen, Marko & Välimäki, Mari (2021) *K niin kuin katastrofi*. Jyväskylä: Atena

Kannasto, Elisa & Reinikainen, Hanna (2022) *Maailman nuorimmasta pääministeristä Bile-Sannaksi*. Poliitikasta 6.9.2022. <https://politiikasta.fi/maailman-nuorimmasta-paaministerista-bile-sannaksi/> (haettu 10.1.2022).

Kantola, Johanna & Emanuela Lombardo (2017) *Gender and Political Analysis*. Lontoo: Palgrave

Lehtinen, Aki (2010) Sanat ovat tekoja : representaatio ja todellisuus uuspragmatismissa. Teoksessa Knuutila, Tarja & Lehtinen, Aki (toim.) *Representaatio : tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus.

Kujanen, Maarika & Raunio Tapio (2024) *Voiko uusi presidentti hyödyntää tarjolla olevaa kansansuosiota?* Mustread.fi 28.1.2024. <https://www.mustread.fi/artikkelit/voiko-uusi-presidentti-hyodyntaa-tarjolla-olevaa-kansansuosiota/> (haettu 10.2.2024).

Kämäräinen, Jenna (2023) *Pukeutumisen politiikkaa*. Menaiset 24.11.2023. <https://www.is.fi/menaiset/tyyli/art-2000009901747.html> (haettu 3.2.2024).

Lehtinen, Julius (2021) Demokratia pandemian kourissa – kansanvallan laatu heikkenee mutta luottamus siihen kasvaa. *The Ulkopolitist*. 6.10.2021.

<https://ulkopolitist.fi/2021/10/06/demokratia-pandemian-kourissa-kansanvallan-laatu-heikkenee-mutta-luottamus-siihen-kasvaa/> (haettu 31.1.2024).

Lehtonen, Joonas (2019) *Luvut Sanna Marinin kansainvälisestä mediahuomiosta julki: kiinnosti yhden viikon aikana enemmän kuin Sauli Niinistö koko vuonna*. Iltalehti 11.12.2019. <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/a7e9299c-ac56-422a-8e18-d20bc4d7b448> (haettu 26.1.2024).

Lääkäriliitto. *Sukupuoli-identiteetin erilaiset ilmentymät*. <https://www.laakariliitto.fi/laakarinetiikka/hoidon-erityiskysymyksiä/sukupuoli-identiteetin-erilaiset-ilmentymät/> (haettu 23.11.2022).

Löytönen, Teija. *Sosiaalisen konstruktionismin lähtökohdat. Minäkö tutkija? Johdanto laadulliseen/postpositivistiseen tutkimukseen*. Teatterikorkeakoulu. <https://www.xip.fi/tutkija/0402b.htm>

McAllister, Ian (2007) *The Personalization of Politics*. Teoksessa Dalton, Russel J. & Klingemann, Hans-Dieter (toim.) *The Oxford handbook of political behavior*. Oxford: Oxford University Press, 571–588.

Mielenterveystalo. *Mistä sukupuolen moninaisuudessa on kyse?* https://vanha.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/itsehoito/tukea_sukupuoli-identiteetin_jasentamiseen/Pages/osio_1.aspx (haettu 23.11.2022).

Mtv Uutiset (2022) *Klarnan ostodata: Nahkatakkien myynti kolminkertaistui pääministeri Marinin Tukholman vierailun jälkeen*. 25.4.2022. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/klarnan-ostodata-nahkatakkien-myynti-kolminkertaistui-paaministeri-marinin-tukholman-vierailun-jalkeen/8412320#gs.j1ovcb> (haettu 22.11.2022).

Mtv Uutiset (2020) *Sanna Marinin kohutut kuvat nousivat otsikoihin ympäri maailmaa – "Suomi syöksyi rinta edellä seksismikiistaan"*. 17.10.2020. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/sanna-marinin-kohutut-kuvat-nousivat-otsikoihin-ympari-maailmaa-suomi-syoksyi-rinta-edella-seksismikiistaan/7957314#gs.j1p5cq> (haettu 22.11.2022).

Mtv Uutiset (2012) *IS: Jyrki Kataisen voittojuhlat päättyivät ensiapuun*. 6.2.2012. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/is-jyrki-kataisen-voittojuhlat-paattyivat-ensiapuun/2986538> (haettu 16.2.2024).

Mäntysalo, Jesse (2021) *Pääministeri Sanna Marin haluaa somekäyttäytymisellään ravistella instituutiota: "Välillä tuntuu, että pelkkä olemassaoloni on provokaatio joillekin"*. Yle Uutiset 24.10.2021. <https://yle.fi/a/3-12157770> (haettu 22.11.2022).

Niemi, Mari K. (2009) *Kohu- ja skandaalijournalismi moraalien ja moralismin keväessä*. Teoksessa Pernaa, Ville; Niemi, Mari K. & Pitkänen, Ville (toim.) *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Turku: Kirja-Aurora, 179-227

Ojajärvi, Sanna (2004) *Toistamisen politiikka: Judith Butler ja sukupuolen tekeminen*. Teoksessa Mörä, Tuomo; Salovaara-Morning, Inka & Valtonen, Sanna (toim.) *Mediatutkimuksen vaeltava teoria*. Helsinki: Gaudeamus, 255–271.

Paasonen, Susanna (2010) Sukupuoli ja representaatio: Teoksessa Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 39–48.

Paxton, Pamela & Hughes, Melanie M. (2007) *Women, Politics and Power. A Global Perspective*. Los Angeles: Pine Forge Press.

Patel, Mansiben R. & Leslie, Catherine Amoroso (2023) Power Dressing and its Importance in Modern Democracy. *Undergraduate Research Journal for the Human Sciences* 16:1, 1–25. <https://newprairiepress.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1111&context=urjhs> (haettu 4.2.2024).

Pajunen, Ilpo (2019) *Halla-Aho vaalien äänikuningas ja ohitti Sauli Niinistön aikaisemman ennätyksen Helsingin vaalipiirissä – katso täältä muutkin äänirohmut*. Yle Uutiset 14.4.2019. <https://yle.fi/a/3-10738488> (haettu 22.11.2022).

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2019) *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino

Puustinen, Liina; Ruoho, Iiris & Mäkelä, Anna (2006) Feministinen mediatutkimuksen näkökulmat. Teoksessa Mäkelä, Anna; Puustinen, Liina & Ruoho, Iiris (toim.) *Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus, 15–44.

Railo, Erkki (2011) *Henkilökohtainen on poliittista Neuvottelu politiikan sukupuolittuneesta työnjaosta Annan julkaisemissa poliitikkojen henkilökuvissa vuosina 1975–2005*. Turku: Turun yliopisto.

<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/67049/AnnalesC310Railo.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (haettu 30.1.2024).

Rall, Denise N. & Turney, Jo (2022) Introduction: Theoretical Approaches to Fashion, Power and Women's Leadership. Teoksessa Denise R. Rall (toim.) *Fashion, Women and Power. The Politics of Dress*. Chicago: Intellect, 1-21.

Reunanen, Esa & Kunelius, Risto (2021) *Medioitunut valta ja politiikan paluu. Kyselytutkimus suomalaispäättäjien suhteesta mediaan 2009 ja 2019*. Tampere: Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/130274/978-952-359-030-4.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (haettu 23.1.2024).

Rossi, Leena-Maija (2010) Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin. Teoksessa Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 21–38.

Rossi, Leena-Maija (2010) Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikkaa. Teoksessa Knuutila, Tarja & Lehtinen, Aki Petteri (toim.) *Representaatio : tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus, 261–275.

Ross, Karen (2004) Women Framed: The Gender Turn in Mediated Politics. Teoksessa Ross Karen & Byerly, Carolyn M. (toim.) *Women and Media: International Perspectives*. Malden: Blackwell Publishing, 60–80.

Ruoho, Iiris (2006) Julkisuudet, naiset ja journalismi. Teoksessa Mäkelä, Anna; Puustinen, Liina & Ruoho, Iiris (toim.) *Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus, 171–192.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna (2006) *Sosiaalinen konstruktionismi. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_6.html

Sapiro, Virginia (1998) When are Interests Interesting? The Problem of Political Representation of Women. Teoksessa Philips, Anne (toim.) *Feminism & Politics*. New York: Oxford University Press, 161–191.

Schlehofer, Michele M.; Casad, Bettina J.; Bligh, Michelle C. & Grotto, Angela R (2011) Navigating Public Prejudices: The Impact of Media and Attitudes on High-Profile Female Political Leaders. *Sex Roles: A Journal of Research*. 65:1-2. 69-82.

Suoninen, Eero (1999) Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (toim.) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Helsinki: Vastapaino, 17–36.

Suoninen, Eero (2004) Kielen käytön vaihtelevuuden analysoiminen. Teoksessa Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen Eero (toim.) *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino, 48–74.

Sundqvist, Janne (2019) *Sanna Marinista tulee maailman nuorin istuva pääministeri: "En ole ikinä ajatellut ikääni tai sukupuoltani"* Yle uutiset 8.12.2019. <https://yle.fi/a/3-11108442> (haettu 26.1.2024).

Tieteen termipankki (2023) *Dekonstruktio*. 12.1.2023. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:dekonstruktio> (haettu 25.1.2024).

Valtonen, Sanna (1999) Hyvä, paha media. Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Kantola, Anu; Moring, Inka & Väliverronen, Esa (toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Tampere: Tammer-Paino, 93–121.

Aineisto

Aaltonen, Joonas & Nalbantoglu, Minna (2022) *Pääministeri Marin kiisti käyttäneensä huumeita, sanoi olevansa valmis menemään huumetestiin*. HS 18.8.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009011694.html> (haettu 28.1.2024).

Elo, Emil (2023) *Kärsimätön strategi*. HS 10.2.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009376084.html> (haettu 28.1.2024).

Grönholm, Pauliina (2020) *Tavallista vauvaperhearkea*. HS 3.5.2020. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006494788.html> (haettu 30.1.2024).

Hallonblad, Alli; Sutinen, Teija & Keski-Heikkilä, Anni (2022) *Sanna Marinille tukea euro-parlamentista: "Teistä on tullut ikoni, jota minäkin ihailen"*. HS 13.9.2022 <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009049665.html> (haettu 27.1.2024).

Holli, Anne Maria (2019) *Marinin hallitus lipesi tasa-arvon periaatteesta*. HS 20.12.2019. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006348803.html> (haettu 28.1.2024).

HS 24.3.2020. *Kriisiaikana tarvitaan selvää viestintää.* Mielipide. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006449791.html> (haettu 29.1.2024).

HS 16.10.2021. *Suomalaiset kävivät Sanna Marinilla yökylässä.* Pääkirjoitus. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008335697.html> (haettu 28.1.2024).

Huhtanen, Jarmo (2021) *Sanna Marin kommentoi boomer-julkaisuaan Ylellä – kiistää kuittailleen vanhemmille ikäpolville.* HS 24.10.2021. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008355641.html> (haettu 27.1.2024).

Hämäläinen, Unto (2021) *Ulkopolitiikan marssijärjestys.* HS 6.3.2021. <https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000007835217.html> (haettu 29.1.2021).

Ilkka, Ilmo; Häkkinen, Henri & Junkkari, Marko (2022) *Pääministeri Marin matkusti Ukraina – ”Oli erittäin vaikea katsoa sitä kaikkea, mitä Venäjä on näille kaupungeille tehnyt”.* HS 26.5.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008843989.html> (haettu 29.1.2024).

Junkkari, Marko (2022) *Sanna Marin (sd).* HS 30.10.2022. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000008861105.html> (haettu 28.1.2024).

Junkkari, Marko (2021) *Uusi pääministeri Sanna Marin.* HS 3.10.2021. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000008287216.html> (haettu 28.1.2024).

Jääskeläinen, Kirsi (2023) *Sanna Marin amerikkalaisessa 60 Minutes -ohjelmassa: ”Venäjä on uhka meille kaikille”.* HS 20.2.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009404435.html> (haettu 27.1.2024).

Kallionpää, Martta (2021) *Elon Musk viittasi juhliivaan Mariniin Twitterissä, pääministerin illanvietto saanut huomiota USA:n mediassa – Asiantuntija: ”En olisi kauhean huolissani Suomen maineesta tässä”.* HS 12.12.2021. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008469538.html> (haettu 28.1.2024).

Kanerva, Arla (2020) *Sanna Marin esiintyi Vogueissa tamperelaisen vaatemerkin mekossa, ja yksi kuva toi pienyritykselle huomiota ympäri maailmaa – Tällainen on pääministerin suosima Uhana.* HS 7.4.2020. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006467352.html> (haettu 27.1.2024).

Kauhanen, Anna-Liina (2019) *Sanna Marinin hallituksesta tuli kansainvälinen somehitti, mutta Saksassa tasa-arvoa pitää yhä luoda laeilla ja kiintiöillä.* HS 14.12.2019. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006343227.html> (haettu 27.1.2024).

Kauppinen, Liisa (2019) *Kiinnostus pää-ministeri Marina kohtaan on tuonut satoja haastattelu-pyyntöjä kansainväliseltä medialta: ”Poikkeuksellinen tilanne”.* HS 10.12.2019. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006339021.html> (haettu 27.1.2024).

Kauppinen, Liisa (2019) *Pääministerin sukupuoli ei ole väliä, arvioi murskaava enemmistö suomalaisista – mutta sittenkin sillä on, sanoo professori.* HS 22.12.2019. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006351473.html> (haettu 28.1.2024).

Keski-Heikkilä, Anni (2022) *Kuva surumielisestä pääministeri Marinista Ukrainassa herätti huomiota – Miksi kaikki puhuvat juuri tästä kuvasta?* HS 27.5.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008845459.html> (haettu 28.1.2024).

Korhonen, Sandra; Nalbantoglu, Minna & Aaltonen, Joonas (2022) *Pääministerillä on eduskunta-ryhmän luottamus, sanoo Sdp:n Lindtman: ”Suomalaiset osaavat nähdä eron yksityis-elämän ja julkisten tehtävien välillä”.* HS 18.8.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009011719.html> (haettu 29.1.2024).

Körkkö, Hilla (2019) *Google julkaisi sanat, joita suomalaiset hakivat kuluneena vuonna eniten, listasimme vuoden suosikkipuheenaiheet.* HS 12.12.2019. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006340973.html> (haettu 28.1.2024).

Körkkö, Hilla (2020) *Sanna Marin halusi puhua asioista, mutta jakku vei huomion – kysyimme asiantuntijalta, mistä ulkonäköön liittyvässä kohussa oikeastaan oli kyse.* HS 22.10.2020. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006681420.html> (haettu 27.1.2024).

Körkkö, Hilla (2019) *Suomalaisten mielikuva perinteisestä johtajasta on yhä miehinen, sen todistaa uutisointi uudesta pääministeristämme.* HS 17.12.2019. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006346015.html> (haettu 27.1.2024).

Lehmusvesi, Jussi (2022) *Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: Musta nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa.* HS 15.4.2022. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008755100.html> (haettu 27.1.2024).

Luukka, Teemu (2020) *Sanna Marinin missio.* HS 12.11.2020. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000007634239.html> (haettu 29.1.2024).

Nykänen, Anna-Stina (2020) *Korkeasti koulutettujen kukkoilu lietsoo populismia, mutta on siinä muitakin vaaroja.* HS 13.9.2020. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000006632594.html> (haettu 28.1.2024).

Nykänen, Anna-Stina (2023) *Sodan valossa.* HS 12.3.2023. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000009431253.html> (haettu 29.1.2024).

Onninen, Oskari (2021) *Fetapiirakkakohun ainesosat.* HS 24.10.2021. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000008351497.html> (haettu 30.1.2024).

Pullinen, Jussi (2020) *HS-analyysi: Maailmassa on kaksi Sanna Marinia – yksi supersankari ja yksi kuilun partaalla horjuva pääministeri.* HS 26.1.2020. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006385400.html> (haettu 27.1.2024).

Pullinen, Jussi; Muhonen, Teemu & Tyystjärvi, Ilona (2021) *Pääministeri Marin HS:lle yö-kerho-käynnistään korona-virukselle altistuneena: ”Minun itse olisi pitänyt käyttää siinä parempaa harkintaa”.* HS 5.12.2021. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008454736.html> (haettu 29.1.2024).

Reinboth, Susanna (2022) *JSN antoi vapauttavat päätökset Marinin bile-videoita koskevista kanteluista.* HS 11.11.2022. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009109799.html> (haettu 30.1.2024).

Räsänen, Piritta (2020) *Roskafeministit*. HS 20.10.2020. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006674887.html> (haettu 27.1.2024).

Saarikoski, Saska (2022) *Kaksipäinen johto vie yksimielistä kansaa Natoon*. HS 15.5.2022. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008813775.html> (haettu 27.1.2024).

Saarikoski, Saska (2022) *Sanna Marin on kuin lasin takana*. HS 12.6.2022. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008875222.html> (haettu 27.1.2024).

Saarikoski, Saska (2020) *Saska Saarikoski ja koronaepidemia, 34. päivä: Kriisissä ovat pärjänneet parhaiten ne maat, joita johtaa nainen*. HS 19.4.2020. <https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000006480093.html> (haettu 28.1.2024).

Sillanpää Sami (2020) *Pääministerin muotokuva*. HS 4.7.2020. <https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000006557996.html> (haettu 28.1.2024).

Siniauer, Pauliina & Körkkö, Hilla (2022) *Pääministerin bilevideot ovat peräisin julkkis-kuvaajan ”juhlatililtä” – tämä videoista tiedetään*. HS 18.8.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009012343.html> (haettu 29.1.2024).

Sipilä, Annamari (2020) *Sanna Marinin haastattelu Vogueissa kertoo yhtä paljon legendaarisesta muotilehdestä kuin pääministeristä*. HS 31.3.2020. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006459439.html> (haettu 27.1.2024).

STT-HS 24.8.2022. *Pääministeri Marin itkun partaalla puhuessaan juhlinta-kohusta Lahdessa: ”Kaipaam synkkien pilvien keskellä iloa, valoa ja hauskuutta*. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009022959.html> (haettu 27.1.2024).

Teittinen, Paavo & Luukka, Teemu (2022) *Sdp:n sisällä kritiikki Marinia kohtaan vahvistuu, pelko uusista kohuista kasvaa – ”Tämä pitää nyt käydä läpi vakavammin”*. HS 23.8.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009023479.html> (haettu 29.1.2024).

Vihavainen, Suvi (2019) *Tutkijat arvioivat, mitä Sanna Marinin nousu pääministeriksi tarkoittaa Sdp:lle*. HS 10.12.2019. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006338134.html> (haettu 28.1.2024).

Virtanen, Leena (2022) *Aika velikultia*. HS 19.6.2022. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000008742902.html> (haettu 28.1.2024).

Vuorikoski, Salla; Siniauer, Pauliina & Teittinen, Paavo (2022) *Tämä tiedetään kuvasta, jota Marin pyysi anteeksi: some-vaikuttajat poseeraavat paidan-helmat ylhäällä virka-asunnon tiedotus-tilassa*. HS 23.8.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009022266.html> (haettu 28.1.2024).

Westrén-Doll, Joakim (2021) *HS selvitti, miten kohu Sanna Marinin yökerho-käynnistä muuttui oudoksi, maailman-laajuiseksi meemi-vyöryksi*. HS 15.12.2021. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008473527.html> (haettu 29.1.2024).